

Cuprins

- 2 Satul românesc astăzi: între suferință și speranță / PF Daniel
- 3 Oamenii satelor / IPS Pimen
- 4 În colțișorul inimii este bucuria Învierii / Arhim. Melchisedec Velnic

PUTNA 550

- 6 Rolul Putnei de-a lungul istoriei
- 9 550 de ani în chipuri și sfințenie
- 12 Mănăstirea Putna în cuvinte și amintiri. 550 de ani de existență / Ierod. Iustin T.
- 14 Pelerin astăzi la Putna
- 16 Importanța muzicii bisericești și a Școlii muzicale de la Putna / Ierod. Avraam B.

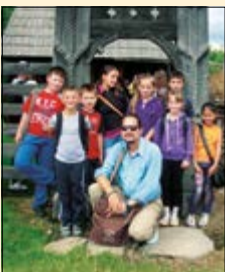

INTERVIU

- 19 Umpleți-vă de lumina lui Hristos și luminați altor oameni! / IPS Antonie Pakanich

CUVINTE DUHOVNICEȘTI

- 23 A trăi cu Dumnezeu / Protoiereu Andrei Lemeșonok
- 24 Roagă-te pretutindeni / Arhim. Policarp Matzaroglu
- 26 Frumusețea omului credincios

IDENTITATE

- 30 Frumusețe și echilibru
- 32 Oameni ai lui Dumnezeu din Bucovina
- 34 Satul românesc – conștiința unui destin emanat din veșnicie
- 38 Copiii nu-ți urmează sfatul, ci exemplul
- 43 Școala „Mitropolit Iacob Putneanul”, prima școală rurală din Moldova
- 44 Învățătorii de azi de la sate
- 46 Ion Moraru, dascăl al identității românești, la 90 de ani
- 48 La 30 de ani de la Revoluție / Virgiliu Gheorghe

PENTRU VIAȚĂ, PENTRU FAMILIE

- 50 *Unic din prima secundă*. Luna pentru viață și Marșul pentru viață 2019
- 52 Am 19 ani și mă uit îngrozită la un test de sarcină pozitiv / Adelina Fronea

- 54 Punctulețul negru / Viorica
- 56 Implementarea culturii LGBT / Cristian Chesaru

INTERVIU

- 58 Făcând voluntariat, tinerii devin conștienți că efortul pe care îl fac pentru ceilalți are un impact imediat / Romeo Moșoiu

ACTUALITATE

- 64 Omul este mai mult suflet decât trup / Dr. Cristina Gavrilovici
- 68 Divertisment pentru adulți sau industrie?
- 70 Viitorul neamului nostru depinde de cât de mult ne dorim să facem pentru el / Maria Rucăreanu
- 72 Atunci când ești liber / Rareș-Călin Buta
- 74 Raportarea noastră la știință / Dr. Ioan Berbec
- 77 Minunile din viața unui preot american convertit
- 81 Icoana Maicii Domnului din Hawaii izvorătoare de mir
- 84 Răspunsuri la întrebări ale tinerilor / Protos. Hrisostom C.

CRONICĂ

- 88 Anul Centenar la Putna
- 92 Recalibrarea sistemului valoric
- 94 Colocviile Putnei
- 96 Simpozionul „Unitatea de limbă, credință și neam”
- 97 Masacrul de la Fântâna Albă
- 98 Concursul „Cultură și spiritualitate românească”
- 99 Concursul „Români și românitate – destin și dăinuire”
- 100 Pelerinajul Arhiepiscopiei Romanului și Bacăului
- 101 Pelerini din Cahul la Sfântul Ștefan
- 102 Cum vom crede în România

Satul românesc astăzi: între suferință și speranță

Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

Vitregiile îndurate în ultimul secol de țaranul român au avut efecte devastatoare la nivelul identității și mentalității sale, lovind adânc în normalitatea sau în fiescul vieții sale tradiționale și generând în mediul rural

transformări negative de ordin spiritual, cultural și demografic.

Criza actuală a satului românesc este amplificată de tensiunea încă existentă între potențialul de dezvoltare și neputința de afirmare. Țară cu pământ bogat, dar cu țărani săraci! Mult teren agricol, dar fărâmițat, multe speranțe, dar puține mijloace de a-l lucra eficient și de a valorifica deplin recolta obținută. (...)

În ultimii ani, țaranul român trăiește suferința dezrădăcinării sale și a înstrăinării sale prin emigrație, lucrând mai mult pentru dezvoltarea altor țări, decât pentru propria sa patrie. (...)

În contextul provocărilor contemporane, Biserica Ortodoxă Română militează cu responsabilitate pentru dezvoltarea rurală, deoarece majoritatea

populației sărace din mediul rural aparține Bisericii noastre, iar preoții noștri de la sate se confruntă cu multe probleme de ordin social și pastoral. (...)

Se constată tot mai mult că în satul în care nu este biserică, nu este preot, nu este casă parohială, sau preotul nu locuiește în sat, ci la oraș și face naveta la sat, există mai multe cazuri de alcoolism, mai multă singurătate, mai puțină solidaritate între oameni, mai puțină comuniune și mai puțină bucurie.

În schimb, acolo unde biserica este deschisă în fiecare duminică și zi de sărbătoare, unde preotul aduce speranță, organizând programe de întrajutorare frățească și mobilizând oamenii credincioși să-i ajute pe cei mai săraci, situația spirituală și socială a parohiei este diferită.

Deci, actul religios nu are numai o consecință cultică sau spirituală, ci el influențează și viața socială, aduce un spor de calitate vieții într-o anumită comunitate. Acolo unde există cooperare strânsă între preot, primar, învățător și medic, între toți factorii de răspundere, se creează speranță mai multă și comuniune spirituală mai intensă. ■

Fragmente din cuvântul adresat la conferința
Spațiul socio-economic rural. Identitate
și unitate națională, 12 noiembrie 2018

Oamenii satelor

*Înaltpreasfințitul Pimen,
Arhiepiscop al Sucevei și Rădăuților*

Trăim bucuria Învierii în sânul propriu-zis al familiei și în sânul familiei mari, obștea parohiei. În sânul familiei sunt prezenți duhovnicește și cei plecați în afara țării pentru a câștiga, prin muncă, pâinea cea de toate zilele.

Trăim bucuria, nu în ultimul rând, și cu cei plecați la Domnul, părinți, fii, frați, surori, moși și strămoși; trăim această bucurie îndeosebi cei ce în noaptea Învierii mergem la mormintele lor, aprindem lumânări și mai ales servim din pască, ciocnim ouă roșii pomenindu-le numele și faptele lor, cuvintele și învățăturile lor prin care ne-au educat în păstrarea și trăirea credinței noastre strămoșești. Toate acestea se mențin și se trăiesc în modul cel mai adânc sufletește în satele noastre, care prin frumusețile naturii și prin rânduielile mai sus amintite, în sezonul de primăvară devin în noaptea de Paști mici colțuri de rai. Această încărcătură sufletească o susțin permanent biserica – locul de închinare, cimitirul, școala și nu în ultimul rând instituția primăriei, fiecare cu un rol, cu o lucrare educativă deosebită, veghind la păstrarea ordinii sociale, promovând dragostea de muncă, dragostea de neam și țară, toate temeluite pe legile lui Dumnezeu, propovăduite de Biserică.

În timpul regimului comunist, satul era pe punctul de a dispărea sub motivația că în felul acesta se câștigă mai mult teren pentru agricultură prin demolarea locuințelor și a curților gospodăriei. Era o faptă criminală distrugerea, dispariția celei de bază a societății noastre românești.

În zilele noastre, satul este din nou amenințat cu dispariția prin plecarea oamenilor în alte țări pentru a câștiga mai lesne o bucată de pâine și un ban pentru cei rămași acasă. Consecința acestei situații este distrugerea familiei și pustiirea, dispariția satului. (...)

Așa cum Dumnezeu a orânduit lucrurile privind satul și viața țăranului, așa nădăjduim că ne va veni în ajutor pentru salvarea satului și a familiei, a vieții celor care populează satul și nu numai. Dumnezeu lucrează prin oamenii Săi, care-L iubesc iubind pe semenii lor din care fac parte și țăranii care umplu bisericile, la Paști și hramuri și nu numai, mulțumind lui Dumnezeu, purtând crucea lipsurilor și nedreptăților și mai ales disprețul celor care L-au părăsit pe Dumnezeu îmbogățindu-se pe căi necinstite.

Oamenii satelor, și nu numai, trăiesc această stare cu durere, dar și cu bucurie, având în minte și în inimă, ca buni creștini și români, cuvintele Sfântului Apostol Pavel: „Vouă vi s-a dăruit, pentru Hristos, nu numai să credeți în El, ci să și pătimiți pentru El” (Filipeni 1, 29). ■

Fragmente din Cuvântul pastoral
de Învierea Domnului, 2019

Ludovic Bassarab, *Horă la sat*

În colțișorul inimii este bucuria Învierii

*Arhimandrit Melchisedec Velnic,
Starețul Mănăstirii Putna*

În noaptea slăvitei Învieri suntem chemați cu toții să le dăm celor din jurul nostru din ceea ce am agonisit, din ceea ce am primit în această noapte sfântă, mântuitoare. Și ce am primit? Suntem cu toții adunați în casa lui Dumnezeu. Casa lui Dumnezeu este aici, între noi, cu noi și în interiorul nostru. Sfântul Ioan Evanghelistul spune că „mai mare este Cel ce e în voi, decât cel ce este în lume” (1 Ioan 4, 4).

De aceea, și cel care a postit, și cel care n-a postit, și cel care a reușit să se căiască de păcatele sale, și cel care n-a reușit, tot cel care este însemnat cu semnul Sfintei Cruci, tot cel care s-a botezat și s-a născut din apă și din duh să se bucure, căci el Îl are înăuntrul său pe Hristos. Și să meargă să le dea și celorlalți pacea și binecuvântarea inimii. Căci

sunt convins că fiecare dintre dumneavoastră a primit, odată cu lumina sfântă, pacea și binecuvântarea de la Domnul nostru Iisus Hristos. Lumina pe care am primit-o ne călăuzește, ne hrănește, ne primenește și ne transmite pacea și binecuvântarea Sfântului Mormânt.

Să cugetăm la cele întâmplare în aceste zile, când am fost alături de Mântuitorul, începând de la mormântul lui Lazăr, de la intrarea în Ierusalim și până în grădina Ghetsimani și pe Golgota. Am fost acolo toți, cu mintea și cu inima. Nu cred că este vreunul care să nu fi suspinat în Joia Mare, când a văzut Crucea scoțându-se în mijlocul bisericii. Nu cred că a fost vreunul care, la Prohodul din Vinerea Mare, să nu fi suspinat. Și cât de mult contează un suspin înaintea lui Dumnezeu!

Ne amintim cum am suspinat cu toții când am auzit că I-au bătut mâinile și picioarele în cuie. Dar sângele care s-a vărsat atunci a ridicat un nou altar, iar de atunci, pentru noi, Crucea nu mai este semn de tortură, ci este semn al bucuriei și al Învierii, este semn al biruinței.

Pe Cruce fiind, Hristos Domnul a spus că Îi este sete. Ce I-a oferit omenirea? Oțet amestecat cu fiere, veninul disprețului și al urii. Domnul a gustat din răutatea omenească, a gustat din moartea adâncă a omului căzut și Și-a dat Duhul.

Sfânta Scriptură ne spune că la moartea Mântuitorului pe Cruce, catapeteasma templului s-a despicat de sus până jos. În noaptea Învierii și în toată Săptămâna Luminată, sfintele uși sunt scoase de la altarul bisericilor noastre pentru a fi împreună cu El, pentru a se vedea Sfânta Sfintelor. La fel cum catapeteasma templului Vechiului Testament s-a despicat pentru a se deschide către Sfânta Sfintelor, astăzi ni se deschid ușile către bucuria Învierii, căci Sfânta Masă nu este altceva decât mormântul Domnului.

Hrăniți cu binecuvântarea, mergeți și duceți în casa dumneavoastră, acolo unde Dumnezeu v-a hărăzit să trăiți, pacea și binecuvântarea lui Iisus. Siliți-vă puțin! Chiar dacă nu v-ați pregătit pe deplin, chiar dacă nu ați vărsat o lacrimă la picioarele lui Iisus, chiar dacă necazurile, boala, suferința au mai venit peste dumneavoastră, căutați acum în colțisorul inimii și vedeți că acolo este bucuria Învierii.

Găsiți-L acolo pe Hristos, Care a luat chip înăuntrul nostru prin Taina Sfântului Botez. Vedeți-L că este viu, faceți-vă vii, puternici și darnici! Faceți-vă buni și milostivi, iertători și plini de bucurie!

Transmiteți și celor care vă iubesc, și celor care vă urăsc, prin ochi, prin privire, bucuria inimii dumneavoastră! Siliți-vă, nu este greu! Puțin nevointă, puțin strigând, puțin bătând și ușa se deschide; ușa milostivirii se deschide și rămâne deschisă.

Facă Bunul Dumnezeu ca inima dumneavoastră să fie plină de bucurie, să fie plină de nădejde, să fie plină de încredere. Cultivați ceea ce ați primit! Duceți mai departe bucuria în casele dumneavoastră, duceți mai departe ceea ce Dumnezeu ne-a dat! Și faceți-vă niște martori ai Învierii. Nu veți avea bucurie mai mare în viață decât să vă faceți niște mărturisitori ai Învierii lui Hristos. Căci vă veți face asemenea cu Luca și Cleopa, cu femeile mironosițe și cu apostolii, veți merge și veți mărturisi că Hristos a înviat. Și când veți spune celor din jur „Hristos a înviat” și vi se va răspunde „Adevărat a înviat”, să credeți cu adevărat, iar mila lui Dumnezeu va fi cu voi. Oriunde veți fi chemați, oriunde vă veți duce, mai departe sau mai aproape, vă îndemn să duceți bucuria Învierii.

Siliți-vă să îmbogățiți satul nostru românesc. Să nu părăsiți casa părintească, să nu părăsiți cimitirul, să nu părăsiți mormântul tatei și al mamei. Aprindeți o lumânare – nu este gest de recunoștință mai frumos ca acesta. Astfel vom fi cu adevărat niște mărturisitori și niște împlinitori ai voinței lui Dumnezeu.

Să împodobim casa părintească cu pace și cu binecuvântare, să împodobim mesele noastre cu bucuria Învierii, să așezăm la loc de cinste în casele noastre candela sfințeniei, a dragostei și a prezenței lui Dumnezeu! Hristos a înviat! ■

Din cuvântul rostit în noaptea de Înviere a anului 2019

Rolul Putnei de-a lungul istoriei

Un loc unde au viețuit oameni este o amprentă lăsată peste timp ca mărturie și vestire a acelor oameni. Locul se umple și transmite duhul acelor oameni. Poate fi duh de pace și binecuvântare sau poate fi duh de dezbinare și prăbușire. De aceea, casele oamenilor se sfințesc din timp în timp, cu rol de exorcizare, dar și de chemare a binecuvântării dumnezeiești, căci duhul omului se întinează foarte ușor de duhul răutății dacă nu petrece în intimitatea lui Dumnezeu.

La Putna a fost dintru început o împlinire a unui gând dumnezeiesc, iar Domnul a găsit și oameni care să-l împlinească. Mai întâi, din vremuri care se pierd în negura timpului, locul a fost ales de monahii pustnici pentru îndemnul pe care-l ofereau spre rugăciune. Apoi, când Voievodul cel Sfânt al Moldovei s-a hotărât să zidească sieși și familiei necropolă, el a urmat același gând dumnezeiesc. Prima ctitorie a Sfântului Ștefan cel Mare trebuia să fie totodată și locaș de rugăciune, academie de arte frumoase, școală a virtuții și izvor de putere izvorât din exemplul de viață al Voievodului.

Astfel, monahii rămași de veghe în casa Măriei Sale știau ce au de făcut: să continue viața sa de jertfă întru apărarea credinței și slujirea poporului.

Apărarea credinței înseamnă, pe lângă mărturisirea dogmatică și trăirea liturgică a acesteia, și mărturia frumuseții credinței. Am putea spune, parafrazând pe Sfântul Grigorie Teologul, că ea este arta artelor. Cel ce se apropie de Dumnezeu cu adevărat transformă întreaga sa viață și tot ce atinge în artă, înfrumusețând lumea din jurul său, ca expresie a frumuseții sale lăuntrice. Așa se face că atelierelor de broderie, caligrafie, pictură, sculptură și școala muzicală de la Putna au fost de la început expresia frumuseții credinței. Din perioada ștefaniană ne-au rămas opere de artă de cea mai înaltă calitate, lucrate cu multă pasiune. Un vizitator remarcă în cartea de oaspeți că „monahii din vremea lui Ștefan cel Mare se întreceau între ei în răbdare și-n iscusință”.

Vremurile nu au fost întotdeauna prielnice pentru dezvoltarea sub aspect exterior a acestei arte a credinței. Dar focul dragostei de Dumnezeu

și al iubirii aproapei a ars permanent la Putna, chiar dacă uneori slujitorii răutății au încercat să-l acopere prin incendii, jafuri sau alte devastări. Rugăciunile Maicii Domnului, ocrotitoarea mănăstirii și a întregii obști creștinești, ale ctitorului și ale sfinților nevoitori pe aceste meleaguri au ținut aprins și biruitor focul cel dintâi, lumina pe care Dumnezeu dorea să o ofere lumii prin obștea de aici, așa cum face în fiecare loc unde găsește oameni de jertfă, adică oameni ai dragostei.

Un rol foarte important l-a avut Mănăstirea Putna în păstrarea Ortodoxiei în Galiția, unde influența și propaganda catolică, în urma Sinodului unionist de la Brest (1596), erau în creștere. Legătura duhovnicească strânsă cu Mănăstirea Schitul Mare de la Maniava (atunci în Polonia, în prezent în Ucraina) a făcut din aceasta un bastion al Ortodoxiei și un focar de înaltă viață duhovnicească, influențând numeroase alte mănăstiri. Aici s-au desăvârșit și Sfinții Iov (+1621) și Teodosie (+1630), cel din urmă cu metania din Putna, care a lăsat și două lucrări de povățuire duhovnicească.

Primul Abecedar din Moldova (1755) și prima școală rurală din Moldova (1759) poartă amprenta celui de-al doilea mare

ctitor al mănăstirii, și el trecut în rândul sfinților, Mitropolitul Iacob Putneanul. Tot lui i se datorea ză primul spital din Iași, „Sfântul Spiridon”, care este astăzi cel mai mare din zona Moldovei. Un alt ctitor de școală a fost Arhimandritul Teofil Patraș, starețul serbării din 1904, care a construit, împreună cu primarul D. Pauliuc, actuala școală de la Frătăuții Vechi și, împreună cu primarul V. Marcu, internatul Liceului „Eudoxiu Hurmuzachi” din Rădăuți.

Pentru monahii putneni, dintre care mulți au ajuns păstori-ierarhi, grija pentru casa lui Dumnezeu s-a împletit cu grija pentru lumina-re intelectuală și desăvârșirea duhovnicească a poporului. Toate erau rodul unei împreună-lucrări și al unei acumulări în timp. Sfântul Iacob și Arhimandritul Vartolomei Mazereanu au dus mai departe osteneala Sfântului Mitropolit Dosoftei și au tradus în limba neamului tot ce era mai plin de sfințenie și mai frumos din Ortodoxie. Întregul secol al XVIII-lea a însemnat o înflorire pe toate planurile, în care viețuitorii mănăstirii au strălucit ca sihaștri, cărturari și conducători bisericești. Toți aceștia au rămas ca lumini peste veacuri, care au cunoscut lumina lui Hristos și, primindu-o întru ei, s-au făcut ei înșiși lumină altora.

Înainte de ocupația austriacă de la sfârșitul secolului al XVIII-lea, influența Mănăstirii Putna ajunsese atât de mare, încât era considerată „cea mai dintâi, cap între alte domnești mănăstiri din țară”. Perioada care a urmat a fost deosebit de grea pentru întreg monahismul, dar și pentru întreaga Biserică din Bucovina. Cele trei mănăstiri rămase deschise (Putna, Sucevița, Dragomirna) nu puteau avea mai mult de 25 de viețuitori, și, în cele din urmă, mai puțin de o zecime dintre călugări vor rămâne în Bucovina, față de perioada anterioară.

Totuși, lucrarea lui Dumnezeu nu rămâne ascunsă când găsește oameni dăruți Lui și semenilor. Obștea se va strădui să păstreze sentimentul național în români, căci instabilitatea vremurilor îi putea face pe oameni să se abată ușor de la rădăcinile lor și apoi de la credința lor. Aici, în Bucovina, unde pericolul pierderii identității românilor a fost mare, Dumnezeu a revărsat darul de a se realiza Prima Serbare a Românilor de Pretutindeni. Pe când românii trăiau sub cinci guverne diferite, s-au strâns în 1871 la Putna, la prima serbare a conștiinței naționale, în jurul Sfântului Ștefan, de hramul mănăstirii, Adormirea Maicii Domnului. Miile de români au venit la chemarea lui Mihai Eminescu și Ioan Slavici și au ascultat, printre altele, acordurile viorii lui Ciprian Porumbescu. De acum, clopotul Buga, care a răsunat de la sine la ocuparea Bucovinei, avea să răsunet tot mai puternic îndemnul „unire” în inimile tuturor românilor, care se simțeau tot mai mult frați prin întâlnirile de sub nimbul protector și

întăritor al Sfântului Voievod Ștefan cel Mare. Serbarea din 1904, la care au luat parte istorici renumiți ca Nicolae Iorga, Dimitrie Onciul, Eudoxiu Hurmuzachi, a întărit convingerea că dacă Ștefan a fost primul care a încercat să unească într-un cuget pe românii celor trei țări românești, tot el va fi eroul din umbră al Unirii celei Mari.

Iar Unirea a venit, și un locotenent din Regimentul 8 Roșiori s-a simțit dator să aducă prinos de recunoștință, însemnând plin de bucurie în cartea de impresii, în decembrie 1918: „Cel dintâi ofițer român în Putna României Mari.” Mai târziu, în 1992, un pelerin va însemna, concentrând gândul miilor de pelerini din ultimul secol: „Putna – inima și conștiința României Mari!”

Astăzi, obștea Mănăstirii Putna se străduiește să calce pe urmele înaintașilor și să împlinească testamentul cel dintâi – păstrarea și transmiterea dreptei credințe și identității naționale, ambele surse de putere interioară, de echilibru și demnitate, căci „un popor atât valorează, cât a înțeles din Evanghelie” (Simion Mehedinți). ■

550 de ani în chipuri și sfințenie

Sfântul Daniil Sihastru

ȘMERENIA CARE CUNOAȘTE ADEVĂRUL LUCRURILOR

Sfântul Cuvios Daniil Sihastru a fost unul dintre marii sfinți pe care i-a odrăslit neamul românesc, ajungând dascăl al rugăciunii inimii, povățuitor căutat de călugări și credincioși. A fost omul sfânt care l-a însoțit cu rugăciunea din sihăstria sa și cu sfatul pe Sfântul Ștefan cel Mare, atunci când voievodul îl căuta în ceas de cumpănă. Trăind într-o vreme în care cronicile Țării Moldovei abia începeau a se scrie, viața Sfântului Daniil a rămas în mare parte ascunsă. Pe piatra de pe mormântul său se precizează că a fost tuns monah cu numele de David, iar ca schimonah a purtat numele de Daniil. În *O samă de cuvinte*, Ion Neculce vorbește despre spovedania Sfântului Ștefan cel Mare la Sfântul Daniil.

Însingurându-se de lume, Cuviosul Daniil L-a aflat pe Hristos și prin El a purtat lumea întregă în rugăciune mijlocitoare. Căci sihastrul, folosindu-se de singurătatea exterioară, nu rămâne

la ea, ci se unește cu Creatorul său și gustă din tot binele pe care Acesta îl revarsă către om. În rugăciunea cea de Dumnezeu văzătoare, sihaștrii se împărtășesc din slava Sa cea negrăită spre care a chemat pe tot omul. Aflând-o, sihastrul o dorește pentru toți, copleșit de iubire pentru tot omul. În acest chip, Sfântul Daniil a cunoscut adevărul lucrurilor, sensul profund cu care Dumnezeu a înzestrat creația, și a putut fi marele sfătuitor ascultat de toți. Hristos i-a întipărit în inimă darurile Sale dumnezeiești: blândețea și smerenia, prin care a cucerit multe suflete pentru viața în Hristos.

Cuviosul Paladie Sihastrul

AȘA-ZIS MONAH

Scriptoriul de la Putna, deschis și întreținut de Sfântul Ștefan cel Mare, a dobândit faima cea mai înaltă între scriptoriile țării, iar cărțile caligrafiate aici au devenit reperi pentru altele, din varii spații geografice. Frumusețea scrisului, a frontispiciilor și a miniaturilor încântă și azi ochiul privitorilor, chiar dacă limba slavonă rămâne pentru mulți

necunoscută. Darul, însă, vine de sus, se păstrează și rodește prin smerenie. Așa că nu ne minunăm dacă autorul unuia dintre cele mai frumoase manuscrise putnene, ierodiaconul Paladie, „sihastrul de la Putna”, își semna operele ca „mult păcătos” și „așa-zis monah”.

Sfântul Mitropolit Iacob Putneanul

NUMAI ÎNTRU DOMNUL TE BUCURĂ

„Nu te bucura de nimic întru acest veac al plângerii și trecător, de vreme ce toate sunt întru dânsul nestătătoare și fățarnice, toate întru dânsul mincinoase și schimbătoare. Ci de voiești a te mângâia, numai întru Domnul te mângâie, de voiești a te bucura, numai întru Domnul te bucură, că bucuria trupească degrab pierde, iar bucuria Domnului rămâne în veci. Mângâierea pământească degrabă pierde și întru amărăciune se întoarce, iar mângâierea Preasfântului Duh întru Domnul pururea mângâie și în vecii vecilor va mângâia cu mângâiere negrăită.

De nimic altceva nu vă bucurați, numai întru Domnul, că toată bucuria ce nu este întru Domnul este mincinoasă și amăgitoare și toată mângâierea ce nu este întru Dumnezeu este greutate și tulburare sufletului. Bucuria lumii acesteia este mincinoasă, mângâierea ei schimbătoare, veselia ei lesne se schimbă în amărăciune, plângere și tânguire fără de veste. Nici n-a trecut mângâierea

ei și îndată scârba și necazul au sosit. Pentru aceea numai întru Domnul te bucură, cu bucurie și cu veselie te veselește.

Bucură-te întru Domnul Dumnezeu, că Dumnezeul tău Dumnezeu mare este, veșnic, fără de moarte, atotputernic, atotțiitor, Dumnezeul îndurărilor, milostiv, drept, iubitor de oameni și preamilostiv, Tată al milostivirilor, Dumnezeu a toată mângâierea.” (*Alfavită suflotească*, Iași, 1755)

PRIMELE SPITALE DIN MOLDOVA

Dintotdeauna au existat pe lângă marile mănăstiri bolnițe pentru îngrijirea monahilor, dar și a altor persoane din apropierea mănăstirilor. De aici până la spitale publice nu era decât un pas, pe care l-au făcut, cei dintâi, ierarhii Bisericii. Primul spital cunoscut din Moldova a fost înființat în 1619 la Suceava prin grija Mitropolitului Anastasie Crimca, ctitorul Dragomirnei. Următoarele, un secol mai târziu: două de către Episcopul Ioanichie de Roman, care ctitorise un spital public la Mănăstirea Precista Mare, în Roman – dezvoltat apoi de Arhimandriții Vartolomeu Putneanul și Gherasim Putneanul, numit „spitalul săracilor din târgul Romanului” –, și unul la Mănăstirea Sfântul Proroc Samuil, în Focșani.

În 1757, Sfântul Mitropolit Iacob Putneanul, din milă pentru bolnavii care nu aveau bani, l-a determinat pe domnul Constantin Racoviță să facă un spital public, la biserica Sfântul Spiridon din Iași.

Cuviosul Arsenie

MĂ ARZI CU SMERENIA TA

În anul 1999, pe când se executau lucrări de întreținere în incinta Mănăstirii Putna, un monah a lovit de câteva ori cu târnăcopul într-un loc din care a izvorât bună mireasmă.

Împreună cu cei de față, au cercetat despre ce este vorba și au văzut că mireasma izvora din sfintele moaște ale unui viețuitor care fusese înmormântat acolo. Târnăcopul lovide de trei ori în craniu, dar nu l-a spart. Părinții au luat cu atenție și cu evlavie sfintele moaște. Întrucât craniul avea o culoare gălbuie și prezența lui aducea o stare de pace sufletească, el a fost dus în chilia unui părinte duhovnic. Într-o zi, în chilia părintelui a intrat o persoană demonizată pentru a i se citi rugăciuni de dezlegare. Odată cu citirea rugăciunilor, acea persoană a început să strige, referindu-se la moaștele din chilie: „Mă arzi, Arsenie, cu smerenia ta, mă arzi!” Astfel s-a aflat numele acestui sfânt, despre care, apoi, s-a aflat că fusese schimonah la începutul secolului al XVIII-lea.

Sfântul Mitropolit Ilie Iorest

MĂRTURISITORUL ȘI PĂTIMITORUL

Singurul ierarh putnean care a păstorit în Transilvania a fost Mitropolitul Ilie Iorest. Sprijinit de domnul moldovean Vasile Lupu și hirotonit la Târgoviște, Sfântul Ilie Iorest a devenit un simbol al unității românești, dar și al tăriei credinței, al demnității mărturisitoare. El nu a fost dispus la compromisuri dogmatice în fața propagandei

catolice, și mai ales calvine, între românii din Transilvania. Știa că nu-l așteaptă zile ușoare, dar dragostea pentru Hristos și pentru popor l-au întărit. Străduința sa de a hirotoni preoți curați, cu râvnă pentru dreapta credință, răspândirea tipăriturilor ortodoxe primite din Țara

Românească și Moldova, ca și cuvintele sale înflăcărâte adresate creștinilor din sate de a păzi cu strășnicie credința și evlavia ortodoxă, au făcut să se reverse asupra lui mânia și defăimările stăpânilor calvini. A fost aruncat în temnița din Alba Iulia după numai trei ani de păstorire. După nouă luni de chinuri a fost eliberat în schimbul a 1000 de taleri, pentru care au dat chezașie 24 de credincioși.

Pribegind prin Rusia pentru a strânge banii necesari răscumpărării chezașilor, se reîntoarce la Putna, trecând cu pace la Domnul în anul 1678. După tradiție, este înmormântat pe latura exterioară sudică a altarului bisericii voievodale.

Ieromonahul Damaschin Schipor

PRIETENUL PĂSĂRILOR

Părintele Damaschin era întotdeauna liniștit, blând, smerit, împăcat cu sine, cu lumea și cu Dumnezeu. De aceea, credincioșii îl căutau adesea și îi cereau cuvânt de folos. El e cel care a scăpat Mănăstirea Putna de a fi aruncată în aer, în al Doilea Război Mondial, atât de nemți, cât și de ruși. Pentru că a citit o rugăciune la căpătâiul unei muribunde, comuniștii i-au dat doi ani de temniță. Revenind în mănăstire, își întindea adesea mâinile, iar păsările se așezau și ciuguleau hrana pe care le-o dădea cu multă dragoste. Așa se face că, în ziua înmormântării sale, 11 septembrie 1988, Paraclisul Sfinților Apostoli Petru și Pavel, unde a fost depus trupul părintelui, s-a umplut de un stol de păsări care s-au așezat pe marginea sicriului. La cimitir, înainte de a fi coborât în mormânt, la momentul citirii Evangheliei, din toată pădurea au venit mulțime de păsări ciripind, încât nu se înțelegea nimic. Abia după coborârea trupului păsările s-au îndepărtat, lăsându-i părintelui liniștea în care a intrat pentru veșnicie. ■

Mănăstirea Putna în cuvinte și amintiri

550 de ani de existență

Un loc nu poate dăinui numai prin ziduri. Nici o mănăstire nu dăinuie numai prin călugării ei. Ca să se împlinească o viață, un destin, o existență istorică de 550 de ani, e nevoie de energii care vin de la un popor întreg. De la ctitorii mari și mici, care construiesc și ajută. De la istorici și poeți care povestesc și ne fac să ținem minte. Dar mai ales, poate, de la miile de pelerini care-i calcă pragul și lasă un gând, o rugăciune, o urare pentru neamul românesc de ieri și de azi. Și ce loc mai bun să faci asta decât de la mormântul eroului neamului care este Sfântul Voievod Ștefan cel Mare?

Iată o istorie a Putnei scrisă pe inimi, pe minți, o istorie în cuvinte și amintiri ale românilor care i-au călcat pragul vreme de 550 de ani...

La anul 1469, septembrie 3, cronicarii Ureche și Neculce ne povestesc ce frumoasă era Mănăstirea Putna la zidirea ei dintru început:

Iar când Putna a împlinit 400 de ani, Mihai Eminescu a rostit, cu simțirea lui de poet, cuvintele rămase nemuritoare:

Puțin mai târziu, marele istoric Nicolae Iorga arăta ce conștiință a crescut în jurul Putnei:

Și iată cum, înainte de Marea Unire, un ofițer român își scria gândul și dorul la Putna:

1469

” Ștefan vodă, după ce se întoarse de la război, mulțumind lui Dumnezeu, au sfințit mănăstirea Putna, care era zidită de dânsul, septembrie 3 zile, întru lauda a Preacuratei Fecioarei Maria, Maicii Domnului nostru, Iisus Hristos. (Grigore Ureche)

” Și așa au făcut mănăstirea de frumoasă, tot cu aur poleită, zugrăveala mai mult aur decât zugrăveală, și pe dinăuntru și pe dinafară, și acoperită cu plumb. (Ion Neculce)

1871

” Să facem din Putna Ierusalimul neamului românesc și din mormântul lui Ștefan cel Mare altar al conștiinței naționale.

1904

” Amintirea lui Ștefan a luminat totdeauna în marea biserică a conștiinței neamului. Astăzi ea se înalță puternică, la pomenirea celor patru sute de ani de la moartea puternicului împărat senin al românimii.

1911

*Pentru a cunoaște pe toți Românii, frații mei,
și spre a-mi întări gândurile Unirii lor
naționale și politice, m'am rugat la
mormântul Sfântului Ștefan, azi 17 Iulie 1911
la Putna*
*Locotenentul Constantin Mărgăritescu
și soția sa Emilia Mărgăritescu*

Și un alt ofițer care își nota bucuria mării eliberări de la 1918:

1918

A urmat marele discurs al Regelui Ferdinand I al României Mari, de la mormântul lui Ștefan cel Mare:

1920

Iar când Putna a împlinit 500 de ani, emoția vizitatorilor a crescut peste timp și peste vremuri:

1966

Cu aceeași simțire, un pelerin nota, mai târziu, un sentiment de neuitat:

1988

A venit Revoluția și a adus timpuri noi și speranțe noi:

1992

...și gânduri calde de la un Rege ținut departe de poporul său:

1992

Iar la Serbarea Ștefan cel Mare 500, un gând a plutit peste întreg neamul românesc:

2004

*Pe cel dintâi ofițer Român în Putna
România Mari —
Locotenentul Anibal Johjanski
Regimentul 8 Români
Decembrie 1918 —*

” Ștefan al Moldovei, ai trăit veacuri în sufletele românești și vei trăi de-a pururi. Insuflă-ne duhul sfintei uniri în inimile noastre, pentru ca să putem duce înaintea greaua sarcină a Statului nostru întregit.

*Enescu 10 noi 1920
Ferdinand I
C. Harici*

” Nu mă-ndur să plec de lângă ziduri. E liniște mare în lucruri, în oameni, în văzduhurile lumii. Am ascultat în mijlocul poporului strâns aici, lecția Putnei și mi s-a părut că niciodată, timp de 500 de ani, ea n-a fost ascultată cu mai multă evlavie și cu mai multă încredere. (Lucian Valea)

*La Putna or trebui să venim în fiecare
an, ca să ne uităm să găsim reușite
și. or. 1977*

*Putna inima și curajul României Mari.
11 noi 1992*

*Cu calde mulțumiri pentru ziua petrecută
la Mănăstirea Putna pentru susținere.*

*Mihail Ana
25.4.1992*

” Nu trebuie să fii la Putna ca să aprinzi o lumânare în memoria domnului Ștefan, căci Ștefan este peste tot plaiul românesc. (Carmen Dumitrescu, Târgoviște)

Așa a ajuns Putna o cetate nu de piatră, ci de inimă. O carte deschisă a dragostei de neam. Așa s-a scris istoria Putnei, prin gândurile oamenilor și mâna lui Dumnezeu, vreme de 550 de ani. ■

Ierod. Iustin T.

Pelerin astăzi la Putna

Dan și Jane Hinshaw, medici, SUA

Fiind medic, ce perspectivă aveți asupra monahismului românesc?

Dan: Unul dintre aspectele cele mai frapante legate de mănăstirile mari – mai ales Putna, dar și Văratec și Agapia – este că ele constituie un microcosmos. Într-un mod deosebit ele oglindesc o comunitate întreagă, un sat mic. Mă refer la relațiile pe care le au monahii atât cu ceilalți monahi, cât și cu mireni care locuiesc în împrejurimi și care simt o legătură cu mănăstirea.

Jane: Am simțit asta de la bun început la mănăstirea noastră din Michigan. Mereu s-a dovedit a fi un așezământ de vindecare. Atunci când trebuie să luăm anumite hotărâri sau ne simțim cumva agitați, mergem acolo ca să ne vindecăm și să găsim răspunsurile potrivite. Mănăstirile sunt oaze de vindecare și dragoste.

Ce părere aveți despre faptul că un tânăr și-ar dori să intre în mănăstire?

Dan: Trăim într-o lume care devine tot mai secularizată, dar la Putna s-au adunat mulți oameni, mai ales tineri, din tot felul de domenii. Cred că aspectul extraordinar despre Putna și monahismul românesc este că atrage oameni din toate condițiile de viață, atât oameni intelectuali, cât și oameni muncitori de la țară, care toți lucrează împreună într-un mod armonios, încât se creează o comunitate întocmai ca o ființă vie. O asemenea viațuire monahală este într-adevăr o icoană a Bisericii.

Ce știți despre Sfântul Voievod Ștefan cel Mare?

Dan: Ortodoxia menține o relație

interesantă și firească cu oameni la care nu ne-am fi așteptat să fie numiți sfinți, cum sunt ostașii sau comandanții. Prin faptul că, după tradiție, obișnuia să construiască o biserică după fiecare luptă, Ștefan este extraordinar. Nu știu niciun alt personaj militar în afara României care să se fi apropiat de angajamentul lui. Un conducător trebuie să aibă o convingere foarte adâncă pentru a comemora o luptă violentă prin construirea unui loc de rugăciune. Deci Sfântul Ștefan cel Mare e uimitor, așa cred. Într-un fel, el a păstrat continuitatea Constantinopolului după ce acesta a căzut.

Jane: E foarte încurajator să știm că Dumnezeu poate să lucreze prin noi, deși avem multe lipsuri, și să ni le preschimbe în binecuvântări. De fiecare dată când mergem la Putna obișnuim să participăm la slujbe în camera de mijloc a bisericii, unde se află mormântul lui și mormântul soției lui. Ne simțim cu adevărat binecuvântați să stăm în preajma lor. ■

Ovidiu și Dorina Potârcă

Ce vă leagă de Putna?

De Putna ne leagă bucuria de a veni în ctitoria Sfântului Ștefan cel Mare și a Sfântului Ierarh Iacob Putneanul. Am avut marea bucurie și dragoste să participăm în 2017 la Proclamarea canonizării Sfântului Iacob, Mitropolitul Moldovei,

și a sfinților putneni de la Sihăstria Putnei. Și am venit anul acesta cu mare drag pentru a retrăi acea bucurie duhovnicească.

Aici, la Putna, este o școală românească de cultură, tradiție și credință ortodoxă pe care noi o cinstim și de aceea venim cu mare dragoste în acest sfânt locaș. ■

Iubita mea Putna

Iubita mea Putna, așa cum obișnuiesc s-o numesc... Cine ar fi spus că prima mea întâlnire cu Ierusalimul poporului român avea să frizeze groaza...? Venisem din Chile – țară îndepărtată, situată la capătul lumii – și mă aflam pentru prima dată la mănăstire la sărbătoarea Paștelui anului 2015, fascinată de solemnitatea acesteia, de răpitoarea-i frumusețe și pacea care domnea peste mine până în acel moment... Cu un sfert de oră înainte de cină, într-o sală de mese foarte mare, în care miremele de lemn, de pâine și de cămin, pe care aceasta le revărsa, se împleteau, eram pătrunsă peste măsură de duioasele emoții noi care mă transportaseră într-o lume atât de spirituală, atât de plină de duh! M-am așezat la masă și dintr-o dată m-am întors la realitate... lumea se purta firesc, râdea, se saluta cu tradiționalul „Hristos a înviat!” ca și cum totul ar fi fost cât se poate de normal...

M-am îndrăgostit imediat de locul acela unde mi se odihnește sufletul de fiecare dată când poposesc acolo, de sălașul acela unde natura însăși, înduioșată, se pleacă, rezonând cu rugăciunea neîncetată a călugărilor. S-ar părea că fiecare copac, fiecare floare și fiecare pasăre viețuiesc acolo în mod deplin, desăvârșit, frumos, așa cum îmi imaginez că este în rai. Paleta închipuită de nuanțele

de verde ale munților este nemărginită, parfumul ploii, incomparabil de îmbătător, tăcerea zăpezii, înveșmântată în sfințenie și solemnitate, iar toaca, sunetul clopotului și al șoaptelor rugăciunii evlavioase a călugărilor întraripează și ne amintesc esențialul: respectul și dragostea de Dumnezeu.

Acolo sufletu-mi își găsește odihna și alinarea și se dezbracă de haina altor trebuințe: nu duce dorul nimănui și nu-i lipsește nimic. De aș putea să dau grai întregului sentiment de pace care mă cuprinde, să dau mărturie despre frumusețea cristalizată ca rod al duhului, chemării, căutării și setei de Dumnezeu... Sufletul găsește bucurie în lucrurile mărunte. La fel cum albinele extrag nectarul din flori, și noi, pelerinii, putem dobândi aceleași bucurii prin intermediul unei simple conversații la o ceașcă de ceai aburindă cu duhovnicii noștri; simplu, frumos, îmbogățitor.

Iubita mea Putna mă umple de emoții, îmi sporește tăria și credința.

De fiecare dată când revin la mănăstire, mi se întipărește pe față un zâmbet pe care nu pot și nici nu-mi propun să-l ascund. Slavă Domnului, Celui care din Chile m-a adus până aici... ■

María José López Barahona
Traducere din spaniolă de Lavinia Ienceanu

Importanța muzicii bisericești și a Școlii muzicale de la Putna

Este oare vreo activitate omenească despre care știm sigur că se va continua și în lumea de dincolo? Desigur, muzica. Vorbim de muzica cea adevărată, bună, numită în vechime de greci *armonia* – reflexie sonoră a proporțiilor și logicii armoniei universale. După cum există o singură Armonie, cerească sau pământească, tot așa există, în sens profund, doar o singură muzică.

Există însă și surogate muzicale. Astăzi aproape toți înțelegem diferența între alimentele care hrănesc, naturale sau ecologice și cele care, deși par gustoase și plăcute la vedere, sunt nocive. Tot așa și muzica poate fi naturală, armonioasă, care hrănește mintea și sufletul, dar și nocivă, care îmbolnăvește și chiar ucide sufletește.

Cum putem recunoaște muzica adevărată? Cel mai logic, etimologic, adică din logica cuvintelor.

Muzica, din toate timpurile și din toate locurile, este sinonimă cu melodia. O muzică frumoasă e compusă din melodii frumoase. Etimologic,

cuvântul *melodie* provine din două cuvinte grecești asociate: *μέλι* (miere) și *αοιδή* (cântare), care dau împreună *cântare (dulce) ca mierea sau melismatică*. Termenul a fost preluat în latină și apare în limba franceză abia în sec. al XII-lea.

Formulele melodice din care este compusă muzica psaltică, bisericească, se numesc *melisme*, iar compozitorii de muzică psaltică s-au numit *melozii* și *melurghi*. Prin urmare, ei sunt, prin definiție, creatori de melodie sau *melos*. În nicio altă cultură muzicală din orice timp sau loc nu avem această logică a termenilor.

Psalmodia este, deci, compusă din melisme, formule melodice repetitive, care se combină între ele și variază la nesfârșit. Melismele au apărut, cel mai probabil, odată cu compunerea psalmilor de către Sfântul Proroc David, sub inspirația Duhului Sfânt.

Cultura muzicală bisericească nu este inferioară celorlalte culturi muzicale și, tot așa,

compozițiile psaltice nu sunt mai prejos decât creațiile marilor compozitori apuseni sau de altundeva și să îndrăznim să o gândim și să o spunem: ba chiar mai presus.

De-a lungul timpului, au existat câteva mănăstiri care au jucat un rol determinant în istoria muzicii bisericești, precum mănăstirile Sfântul Sava de lângă Ierusalim (sec. VI–VIII), Studion din Constantinopol (sec. IX–XII) sau Marea Lavră din Sfântul Munte Athos (sec. XIV–XV).

Acestea au beneficiat de un mare avantaj: cunoașterea limbii grecești. Limba greacă este limba compozițiilor psalmodice; până în secolul al XIX-lea, necunoașterea acestei limbi însemna un grav handicap în învățarea și, apoi, în execuția cântărilor, nemaivorbind de faptul că auditoriul, la rândul său, nu putea înțelege ce se cânta.

De aici putem descoperi, cu uimire, dragostea pentru muzică a poporului român și respectul profund pentru Tradiție. Suntem singura țară ortodoxă care a creat o cultură muzicală de mare amploare într-o limbă necunoscută, ba chiar în două, dacă socotim și slavona. Amplitudinea este demonstrată de numărul manuscriselor muzicale numite *antologhioane* (circa 20 descoperite până acum), de numărul protopsalților (cinci), de mulțimea locașurilor de cult unde se practica psaltichia, precum și de numărul compozițiilor

muzicale (circa 200). Statistic vorbind, doar principatul Moldovei, singur, se situează pe a doua poziție ca importanță, imediat după Imperiul romeic (Bizantin).

O mănăstire nou construită la acea vreme de început a Moldovei a avut un rol esențial care a dus la această stare de fapt. Din izvoarele documentare ale vremii rezultă că marea majoritate a creațiilor psaltice aparțin monahului Eustatie, protopsaltul Putnei, că toate manuscrisele muzicale au fost copiate după cele putnene, că toți protopsalții moldoveni descoperiți până acum provin din Putna.

Ramificațiile Centrului muzical putnean depășesc granițele Moldovei de atunci, urcând în întreg spațiul ortodox nord-slav. Sfântul Teodosie, primul stareț al Schitului Mare (Maniava, Ucraina de astăzi), provenit din Mănăstirea Putna, duce cu el tradiția cântărilor psalmodice putnene, pe care le transcrie în notație kieveană, pe portativ. Ele vor căpăta denumirea de *bulgarski raspev* datorită limbii în care erau cântate, de redacție medio-bulgară, și vor intra în repertoriul irmologhioanelor rutenești și rusești până astăzi.

Să ne arătăm vrednici de moștenirea muzicală a strămoșilor noștri, prin care ei au exprimat legătura cu Părintele ceresc! ■

Ierod. Avraam B.

Antologhion scris de protopsaltul Eustatie din Mănăstirea Putna, 1511

Umpleți-vă de lumina lui Hristos și luminați altor oameni!

Înaltpreasfințitul Antonie Pakanich

„Iisus Hristos ieri, azi și în veci același este” (Evrei 13, 8) – cuvintele Sfântului Pavel răsună până la sfârșitul veacurilor ca o veste a faptului că Domnul nostru este Lumina care luminează sufletul omului, atunci când omul l se deschide. În rândurile de mai jos o astfel de mărturie ne oferă Înaltpreasfințitul Antonie Pakanich, Mitropolit de Borispol și Brovary, fost rector al Academiei Teologice din Kiev, Ucraina.

Vă rugăm să ne povestiți despre locul de naștere, familie, tradiții.

M-am născut în Transcarpatia. Este un ținut uimitor – țara munților maiestuoși, a văilor înverzite și a oamenilor curajoși. Pe versanți și la poalele munților se întind pajiști nesfârșite de flori.

Îmi iubesc plaiul, locul în care m-am născut și am fost botezat, unde s-au născut și au crescut părinții mei, unde i-am întâlnit pe îndrumătorii

mei duhovnicești și pe primii învățători. Pe aceste meleaguri, cu mai bine de o sută de ani înainte de încreștinarea Rusiei, aici împărtășeau creștinismul rutenii.

Părinții mei sunt oameni profund credincioși și ne-au transmis nouă, copiilor, dragostea față de Dumnezeu, de Biserică și de tradițiile ortodoxe. De la o vârstă fragedă am fost învățați să ținem posturile și să rămânem credincioși tradițiilor. Pentru mine, mersul la biserică dintotdeauna a însemnat

un eveniment. Slujba mă fascina, încercam să stau cât mai aproape de amvon pentru a nu pierde nimic și urmăream cu interes toate acțiunile.

Cine v-a servit ca model pentru formarea dumneavoastră în viață?

Vremurile în care m-am format din punct de vedere spiritual au fost un timp al oamenilor evlavioși și al mărturisitorilor. Biserica era persecutată în epoca sovietică, iar slujirea în Biserică era însoțită de dificultăți serioase. Toți cei care au căutat să-și dedice viața slujirii în Biserică au trebuit să dea dovadă de spirit de sacrificiu și de curaj.

În acea perioadă dificilă, noi, seminariștii, am devenit discipoli ai preacuviosului Serghie de la Radonej. Anii petrecuți în școlile teologice de la Moscova, pe teritoriul Lavrei Sfânta Treime a Sfântului Serghie, au constituit pentru noi o epocă de aur a creșterii duhovnicești și intelectuale, a cunoașterii celor mai importante valori ale Ortodoxiei și a experienței unice a bătrânilor sihaștri purtători de duh, a teologilor eminenți și a trudititorilor zeloși în via lui Hristos.

Dintre discursurile solemne din prima zi de școală, îmi amintesc de cuvântul mitropolitului Pitirim Neceaev, care pe atunci era profesor la Academie. El a rostit niște vorbe pe care le-am ținut minte toată viața: „Domnul îi alege pentru preoție pe cei mai buni. Voi ați fost cei admiși la seminar și astfel Dumnezeu v-a ales. Priviți, însă, în sufletul vostru și comparați-vă cu oamenii care

nu au fost admiși. Oare într-adevăr sunteți cei mai buni?” Aceste vorbe au fost spuse cu atâta sinceritate, încât fiecare cuvânt a ajuns la inima celor care îl ascultau. Pe de o parte, pentru această slujire înaltă, s-a spus că Dumnezeu alege pe cineva în conformitate cu pronia Sa. Dar pe de altă parte, această înălțime este atât de mare, încât toți trebuie să muncim foarte mult pentru a ne apropia cât de puțin de acest ideal despre care vorbește Evanghelia.

Ați cunoscut duhovnici care v-au influențat sau v-au sprijinit în formarea duhovnicească? V-au impresionat viețile anumitor sfinți?

Cu mila lui Dumnezeu, l-am cunoscut pe Sfântul Iov din Uglea, care s-a născut într-un sătuc din Transcarpatia, Iza, la începutul secolului trecut. Întâlnirile cu el, conversațiile particulare, diverse episoade din slujirea lui au lăsat o amprentă pentru tot restul vieții mele și au influențat formarea mea duhovnicească. Era surprinzător de smerit, de o omenie impresionantă și plin de abnegație.

Admir o mulțime de sfinți diferiți: noii martiri, părinți preacuvioși sau sihaștri retrași și puțin cunoscuți. Fiecare dintre ei a fost un dascăl pentru mine într-o anumită perioadă a vieții. În mod special, îl admir pe Sfântul Filaret Drozdov, cel mai mare teolog al secolului al XIX-lea, un adevărat slujitor al Cuvântului lui Dumnezeu. Teologia sa nu s-a născut din nevoia rațională de a încadra taina vieții într-un fel de tabel sau diagramă, ci din convingerea sinceră că creștinismul este înțelepciunea tainică a lui Dumnezeu. Teologia Sfântului Filaret este un arbore viu al gândirii, care te ajută să te dezvolti spiritual, să nu înțepenești în rațiune și care dezvăluie credința vie într-un Dumnezeu viu.

Cum a rezistat Biserica Ortodoxă sub comunism? Cum s-a păstrat legătura cu Dumnezeu în inimile credincioșilor?

Provocările cu care s-au confruntat credincioșii n-au făcut decât să unească poporul ortodox și să-l încurajeze să-și apere credința și Biserica, prin toate mijloacele. Suferința și toate încercările care ne-au fost sortite ne-au întărit, ne-au făcut mai puternici și ne-au testat credința.

Puterea sovietică a încercat să extermine credința, oferind în schimb ideologia sa statală. Desigur, există multe pagini tragice în istoria Bisericii asociate cu această perioadă. Dar acea

înălțime a duhului, pe care o aveau duhovnicii și noii martiri ai secolului XX, a devenit noua istorie a Ortodoxiei, cea care i-a dat un nou impuls, noi sfinți. Credința a fost păstrată cu prețul vieții celor mai frumoși și mai buni oameni.

Când ne gândim la viitorul Bisericii, observăm apostazia unor tineri, adesea înrobiți de un ideal material al lumii. Oare ce mai poate atinge inimile acestor tineri?

Lumea nu este trainică, la fel și idealurile ei. Orice schimbare, cât de mică, instabilitatea, crizele economice distrug toate aranjamentele pământești. Prin urmare, lumea materială nu este o amenințare reală. Ea este iluzorie și fragilă. Totul ține de atitudinea față de această lume. Mai precis, tinerii ar trebui să-și formeze o atitudine corectă față de ea. De fapt, în societatea noastră, și mai ales în rândul tinerilor, există o cerere imensă pentru idealurile moderației, purității, fidelității. Tinerii sunt în permanentă căutare, uneori chiar fără a-și da seama, iar sarcina Bisericii constă în a le sugera unde să-și găsească împlinirea.

Trebuie să trăim cu tinerii, ca ei să fie ajutați să treacă prin perioadele dificile și crizele personale și să mergem cu ei de mână în direcția cea bună, corectându-i și îndreptându-i cu bunătate. Doar prin efort comun, rugăciune, fapte bune și comunicare constantă vom putea să ferim tinerii de influența distructivă a lumii, să-i ajutăm să se înțeleagă pe ei înșiși și să-L găsească pe Dumnezeu.

Diversele acțiuni și evenimente populare din zilele noastre, concepute doar pentru efect exterior și impact superficial, nu pot avea roade bune. Ele nu te pregătesc pentru muncă serioasă și profundă, singurul mod de a obține rezultate sănătoase și

durabile. Trebuie să crezi în tineri și să le fii alături.

Care sunt motivele pentru a crede în Dumnezeu?

Personal, nu am nevoie de niciun fel de motiv sau pretext. Există o sete de Dumnezeu acută, vitală, care pătrunde întreaga ființă. Aceasta este singura realitate a existenței umane. Fără El nu există nicio viață pentru mine, nicio realitate.

Viața unui creștin nu este ușoară. De ce ar alege cineva această cale când are atât de multe alte oferte?

În viziunea mea, ușurința traiului se poate afla numai prin viața în Hristos. Îi compătimeșc sincer pe toți cei care trăiesc fără a-L cunoaște. Cu El, totul este extrem de clar și simplu. Da, trebuie să-ți dai osteneala, dar această muncă este minunată, plină de har și însuflețire! Fiecare zi este luminată de lumina Lui, de Duhul Său, umplută de darurile Sale. Bunătățile duhovnicești ne hrănesc continuu, prin frumusețe, bunătate și armonie. Nicăieri altundeva omul nu va putea găsi o astfel de măreție și frumusețe, astfel de posibilități nelimitate. Numai creștinismul poate da aripi. Alegerea este a fiecăruia: să se târască sau să zboare.

Care este cea mai mare sursă de putere a creștinului?

Dumnezeu. Și numai El. Omul este sărac și gol, slab și neputincios. Puterea lui, tot ce are bun și luminos îi este dat de Dumnezeu, nemeritat, din mare dragoste și milă. Și inima omului nu va fi de ajuns ca să cuprindă

aceasta, nici mintea ca să înțeleagă. Omul nu va găsi suficiente puteri ca să accepte și cuvinte ca să-I mulțumească.

Cum putem găsi și menține pacea, echilibrul interior în timpul încercărilor și tulburărilor exterioare?

Pacea este încrederea noastră în Dumnezeu. Ai pierdut încrederea – ai pierdut pacea. Echilibrul nostru este în mâinile lui Dumnezeu. „Nimeni nu chema numele Tău și niciunul nu se deștepta ca să se întărească întru Tine. Căci Tu ai ascuns fața Ta de la noi și ne-ai lăsat în voia fărădelegilor noastre” (Isaia 64, 6). Adică, nu ne închinăm lui Dumnezeu, nu credem în numele Lui, nu cunoaștem fericirea de a-L urma. Și din această cauză El S-a întors de

la noi. Suntem neajutorați înaintea Lui, pentru că suntem lăsați în voia noastră, arhiplini de păcate. Nici nu încercăm măcar să ne ținem de El! Și cui să-i facem reproșuri pentru toate acestea?! Doar nouă înșine. Toate necazurile vin de la noi înșine: de la încăpățânarea, egoismul și lenea noastră. Dumnezeu ne-a dat tot ceea ce este necesar pentru fericire și chiar mai mult.

Vă rugăm să transmiteți un mesaj tinerilor.

Dumnezeu dă fiecărui om un dar neprețuit: tinerețea – plină de puteri, aspirații, lupte, speranțe și așteptări. Vă doresc să păstrați toate aceste daruri în inima voastră cât mai mult! Umpleți-vă de lumina lui Hristos și luminați altor oameni! Ajutați-i pe cei nevoiași! Sprijiniți-i pe cei mai slabi, nu nedreptățiți pe nimeni! Fiți milostivi, buni, exigenți! Încercați să vedeți esența în spatele aparențelor, conținutul interior, care de multe ori nu corespunde celui exterior, care poate fi strălucitor, dar fals. Iubiți-L pe Dumnezeu mai mult decât orice altceva în viață și credeți într-un miracol! Cu siguranță miracolul va porni să se întâmple în viața voastră atunci când veți începe să trăiți împreună cu El.

Tuturor tinerilor: mult succes și binecuvântare de la Dumnezeu! ■

Traducere din limba rusă de Silviu Andrieș-Tabac

A trăi cu Dumnezeu

*Protoiereu Andrei Lemeșonok,
duhovnic al Mănăstirii
„Sfânta Elisabeta” din Minsk,
Belarus*

Este foarte dificil să-ți schimbi viziunea asupra lumii, pentru că am fost educați de această lume afectată de păcat, care ne-a învățat să trăim pentru noi înșine, iar Domnul ne învață să trăim pentru Dumnezeu și pentru aproapele. Vrem să ni se slujească, vrem să fim iubiți. Păcatul mândriei ne împiedică să fim împreună cu Dumnezeu și să-l iubim pe aproapele. A trăi cu Dumnezeu nu înseamnă să iei, ci să dai. Și cine se dă pe sine spre slujire, acela va dobândi în sufletul său pe Dumnezeul cel nemuritor, Care va mângâia și va alina necazurile noastre și ne va ajuta în lupta pentru viața cea veșnică.

Orice pas spre Dumnezeu este asociat cu lupta, atât lăuntrică, cât și exterioară. A face ceva din ascultare pentru Domnul nu este ușor. Prin ascultare se taie slava deșartă, omul nu se mai mândrește și nu se mai admiră pe sine, el se smereste. Iar unde este smerenie, acolo este și frumusețea lui Dumnezeu.

În orice loc s-ar afla omul, dacă înăuntrul său el

trăiește cu Dumnezeu, atunci le va aduce oamenilor pacea și va ajuta chiar și fără cuvinte. Și când va fi nevoie de vreun sfat sau ajutor în rezolvarea problemelor duhovnicești din partea noastră, să nu căutăm răspunsul în cunoștințele pe care le-am dobândit, alegând cuvinte frumoase și înțelepte, ci în liniște și cu smerenie să ne adresăm lui Dumnezeu și să căutăm un răspuns de la El.

Cuvintele spuse din iubire, care ies dintr-o inimă iubitoare, sunt un balsam dătător de viață care tămăduiește rănila sufletului nostru. Cu toții avem nevoie de un cuvânt plin de bunătațe și de căldură. Dar trebuie să luptăm pentru acest cuvânt, să-l cauțăm în rugăciune, prin pocăință. Acest cuvânt Domnul ni-l dă pentru ca noi să începem să ne înțelegem, să ne auzim și să ne iubim unul pe celălalt. ■

Fragmente din Protoiereu Andrei Lemeșonok, *Din iubire pentru omul de azi. Cugetări pe marginea Patericului*, Ed. Nicodim Caligrafal, Mănăstirea Putna, 2019

Roagă-te pretutindeni

*Arhimandrit Policarp Matzaroglu
(1929-2012)
duhovnic al Mănăstirii
„Adormirea Maicii Domnului”
din Makri, Grecia*

Tu, iubite, frate, atunci când ai pace, roagă-te, ca să îți păstrezi pacea; când ai o suferință și o întristare, roagă-te, când ai o ispită, roagă-te!

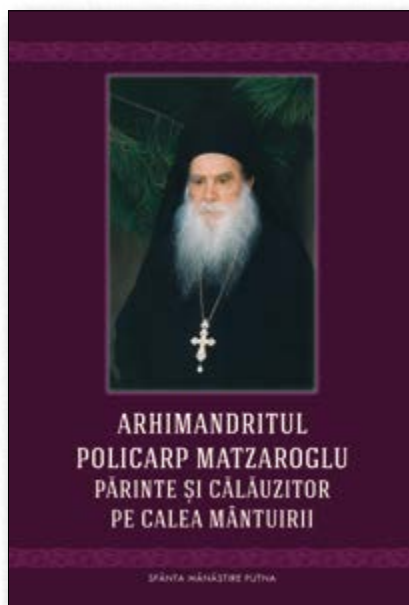
Roagă-te pretutindeni și permanent, pentru că doar așa vei fi biruitor în lupta pe care o duci, te vei sfinți și doar așa te vei învrednici să vezi chipul lui Dumnezeu.

După ascultare vine smerenia. După smerenie vine rugăciunea. Iar după rugăciunea cea curată, vine dragostea pentru Dumnezeu și dragostea pentru oameni. Dar dragostea pe care o are omul duhovnicesc nu ajunge numai până aici, ci ajunge până la dragostea pentru natură. A vorbi cu Dumnezeu este tot ceea ce putem face mai bun în viața noastră, chiar dacă li se pare ciudat fraților din jurul nostru. Dar să dea Dumnezeu să înțeleagă și ei și să facă la fel!

Dragii mei, una este să te mândrești, alta să nu te mândrești și alta să fii smerit.

Adevărata smerenie o are creștinul care nu doar că nu îi judecă pe alții, nu doar că se consideră pe sine nimic, ci se îndreaptă împotriva sa și se face totodată acuzator și acuzat.

Credința nu este o filosofie care să fie supusă cercetării și prelucrării. Credința înseamnă curaj, râvnă dumnezeiască. Credința este văpaia care stăpânește în inima creștinului ortodox credincios, pe care Harul lui Dumnezeu o naște, o aprinde și o crește. Cum spune și Sfântul Apostol Pavel, credința este „încredințarea celor nădăjduite, dovedirea celor nevăzute” (Evrei 11, 1). ■

Fragmente din *Arhimandritul Policarp Matzaroglu. Părinte și Călăuzitor pe calea mântuirii*, Ed. Nicodim Caligraful, Mănăstirea Putna, 2019

Călătorule,
adu-ți aminte
de sfinții tăi
strămoși, care
s-au jertfit
pentru tine
și pentru
libertatea și
demnitatea
acestui neam,
căci ei sunt
rădăcina și
seva lui.

Foto: Basilica.ro / Mircea Florescu

Frumusețea omului credincios

Părintele Tadei de la Vitovnița. 1914–2003

Să ne păstrăm pacea lăuntrică cu orice preț. Omul trebuie să se supună voii lui Dumnezeu, după cum îi este lui rânduit. Să fie mulțumit, să dea slavă lui Dumnezeu pentru toate. Dacă cere de la sine prea mult, atunci omul se chinuie singur. Nu trebuie să ceară prea mult, ci să primească totul ca din mâinile lui Dumnezeu. Imediat ce se liniștește, iată mântuirea lui.

Omul se încarcă singur cu gânduri care nu-i sunt de folos, căci el nu poate face nimic. El poate să cugete asupra binelui, dar a face bine fără Dumnezeu, nu poate. Numai cu puterea dumnezeiască putem face binele, căci singur Dumnezeu este bun. În El se află toată bunătatea și milostivirea. Slavă lui Dumnezeu că Domnul este pretutindeni prezent și ajută pe fiecare, pe cel slab și pe cel tare.

Totul este cu puțință cu ajutorul lui Dumnezeu. Când omul se adresează din inimă lui Dumnezeu, aceasta este o energie incredibilă cu care el poate să pună în mișcare tot ceea ce există. Poate opri

Soarele. Poate face minuni. Este de necrezut. Căci Dumnezeu este pretutindeni prezent.

Părintele Cosma Grigoriatul, apostol în Zair. 1942–1989

Misionarul trebuie să fie o inimă deschisă, iubitoare, care să comunice cu ceilalți. Ceea ce este important este ca dăruirea să fie sinceră și totală, fără rețineri, cu dispoziție spre jertfă și lepădare de sine, și cu scopul de a ne lăsa oasele printre băștinași.

Noi nu facem minuni, căci suntem păcătoși, dar cel puțin munca noastră este curată și lipsită de mustărări de conștiință. Nu avem cine știe ce talente, însușiri de oferit. Singurul lucru bun este acela că indiferent de ceea ce avem, împărțim din dragoste pentru Hristos, fără a păstra nimic pentru noi.

De-a lungul ultimelor câteva luni am fost silit să primesc numai eu toate spovedaniile. Am trăit cu această ocazie foarte intens drama fraților mei.

Cuviosul Filothei Zervakos. 1884–1980

Credința îl duce pe om la frică. Ce frică? Frica de păcat! Omul se teme să nu-L supere pe Dumnezeu. Cel ce se teme se smerește. Și smeritul are pe Duhul Sfânt în el.

Un mare număr de băștinași de aici nu mănâncă decât o dată la două sau trei zile. Este o minune cum reușesc să supraviețuiască. Sunt adevărate păsări hrănite de Dumnezeu.

Viața noastră de pe Continentul Negru urmează acest tipar: muncim zi și noapte, nevoindu-ne pentru slava lui Dumnezeu și pentru ce avem mai drag pe lume – Ortodoxia.

Mă voi odihni doar o singură dată pentru totdeauna, atunci când Domnul mă va chema aproape de El.

Sfântul Paisie Aghioritul. 1924–1994

– Gheronda, mintea mea se mișcă singură în rugăciune nu numai ziua, ci și atunci când dorm. De multe ori mă trezesc și continuă fără întrerupere și cealaltă rămășiță a rugăciunii. Nu cumva este o înșelare?

– Înșelare nu este, frate, dar nici al tău nu este. Este un dar de la Dumnezeu și va trebui să-I mulțumești, dar și să-L rogi să-L dea și altora care sunt mai buni ca tine. Să-I spui lui Dumnezeu: „Dumnezeul meu, dacă astăzi nu Te-ai îngreșat de mine și mi-ai dat darul Tău cel dumnezeiesc, va trebui să-l dai tuturor făpturilor Tale care sunt cu mult mai bune decât mine.”

Sfântul Porfirie Cavsocalivitul. 1906–1991

Iubirea către fratele cultivă iubirea către Dumnezeu. Suntem fericiți atunci când îi iubim în taină pe toți oamenii. Vom simți atunci că toți ne iubesc. Nimeni nu poate ajunge la Dumnezeu dacă nu trece prin oameni.

Să răspândim iubirea noastră tuturor, dezinteresat, fără a căuta la starea lor și fără să căutăm răsplată. Atunci se pune omul în rânduală. O iubire care cere răsplată este interesată. Nu este curată, adevărată, sinceră.

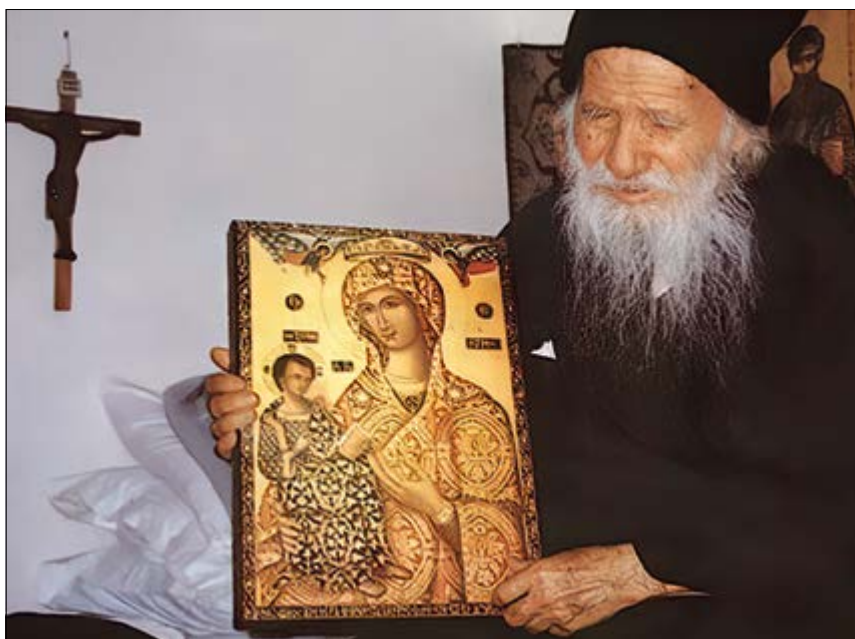
Să-i iubiți și să-i compătimiți pe toți și să nu cerșiți iubirea. Nimeni nu cere această subțirime pe care o cere Hristos, să devenim toți una împreună cu Hristos. Acolo se află plinătatea. Nu încap acolo nici o ruptură, nici o teamă. Nici moarte, nici diavol, nici iad. Numai iubire, bucurie, pace, adorare a lui Dumnezeu.

Fără iubire, rugăciunea nu folosește, sfatul rănește, muștrarea îl vatamă și-l nimicește pe celălalt. Iubire, iubire, iubire! Iubirea fratelui ne pregătește să-L iubim mai mult pe Hristos. Nu-i frumos?

Sfântul Gavriil Ivireanul, cel nebun pentru Hristos. 1929–1995

Dați slavă lui Dumnezeu că v-ați născut în credința ortodoxă! Păstrați-o cu credincioșie și nu căutați să știți dacă cei care au altă credință se vor mântui sau nu. Nu este de datoria noastră să știm aceasta. Datoria noastră este iubirea nesecată a lui Dumnezeu.

Dragostea va mântui lumea. În vremurile de pe urmă pe oameni îi va mântui dragostea, smerenia și bunătatea. Bunătatea deschide porțile raiului, smerenia ne duce înlăuntru, iar dragostea ni-L va arăta pe Dumnezeu. Nimeni să nu gândească

despre dragoste că este un dar înnăscut. Dragostea poate fi învățată și trebuie să tindem către ea. Dumnezeu nu vrea cuvinte pompoase, El vrea fapte. Fapta bună este dragoste.

Sfântul Iustin Popovici. 1894–1979

Iubirea și Adevărul sunt deoființă; cresc una prin cealaltă, se întrepătrund în infiniturile nesfârșite. Iubirea trăiește prin Adevăr, iar Adevărul trăiește prin Iubire. Diavolul e în afara Adevărului fiindcă e în afara Iubirii. Tot așa, diavolul este și personalizarea urii împotriva Adevărului: minciuna și ura sunt, de asemenea, deoființă, precum Adevărul și Iubirea. Domnul Hristos este deopotrivă Adevăr desăvârșit și Iubire desăvârșită: acestea sunt nedespărțite în El, precum pupila de ochi. Fără Adevăr, Iubirea și-ar pierde vederea, s-ar afunda în întuneric și ar ajunge oarbă. Fără Iubire, Adevărul s-ar veșteji și ar muri pentru totdeauna. Sufletul care le are se umple îndată de harul, de mila și de pacea dumnezeiască. Fiindcă doar datorită Iubirii și Adevărului care sunt înlăuntrul omului acestea trei sunt unite armonios.

Patriarhul Pavle al Serbiei. 1914–2009

Domnul Iisus ne spune lucrul acesta: „Vă trimit pe voi ca pe niște oi în mijlocul lupilor.” Este o realitate că, trăind în această lume cufundată deplin în rău, creștinul se simte ca un miel printre lupi. Mielul care se află între lupi este de două ori

primejduit: întâi, că lupii se reped asupra lui și-l sfâșie – dar Hristos nu pentru asta ne-a trimis în lume, ca să fim sfâșiați și să pierim. Apoi, că-i vine gândul că printre lupi nu se poate trăi decât purtându-se ca lupul și începe să-și ascute dinții și să-și scoată ghearele, adică mielul învață să urle ca lupul și se preschimbă în lup. Dar, iarăși, nu pentru asta ne-a trimis Hristos în lume. Și El ne dă soluția: „Fiți, așadar, înțelepți ca șerpii și blânzi ca porumbeii.” Iată că mintea și înțelepciunea sunt ca un fel de ochi lăuntric, un ochi cu care putem privi, pe lângă ochii trupești cu care privim această lume, cum privesc muștele și albinele cu miile lor de ochi. Dar inteligența – acest văz lăuntric – este rece, rațiunea este rece, insensibilă, în vreme ce bunătatea este caldă, afectuoasă, dar oarbă; după cum zice poporul: „Omul prea bun e om nebun.” Dacă omul este bun, dar lipsit de minte, oricine se poate folosi de el ca să-l înșele. Dar luând aminte la cuvintele lui Hristos: „Fiți înțelepți ca șerpii și blânzi ca porumbeii”, realizăm că trebuie să sporim în înțelegere, dar deopotrivă și în bunătate. Așa se menține echilibrul minții. Bunătatea și înțelepciunea sunt astfel bine cumpănite.

Părintele Sofronie Saharov. 1896–1993

În general va trebui să trăim cu sentimentul păcătoșeniei. Aceasta dă naștere unei pocăințe adânci și astfel se pune în lucrare și Rugăciunea. Nimeni nu trebuie să se iscodească pe sine, urmărindu-și stările Rugăciunii dinlăuntrul său. Noi, prin rugăciunea minții înțelegem a sta cu mintea în inimă înaintea lui Dumnezeu, chemând dumnezeiescul Nume. Ce se va întâmpla

Sfântul Ierarh Luca al Crimeei. 1877–1961

Prin credința în Dumnezeu viața noastră capătă sens, scop, sprijin. Sufletul este plin de o comoară neprețuită.

mai departe – vei vedea. Când cineva se roagă, să nu fie atent la nimic, nici la căldura care i se naște în inimă. Să se găsească numai în adâncă pocăință, să simtă că este departe de Dumnezeu. Să fie asemenea unui tren care aleargă neîncetat către destinația lui cu mare viteză.

Părintele Sofian Boghiu. 1912–2002

Când intră în om harul Duhului Sfânt, apoi îi adună mintea și-l face atent și smerit, aducându-i aminte de păcatele sale, de moarte și de judecata viitoare. Îi umple sufletul de o umilință adâncă și-l mișcă spre plâns și spre lacrimi, îi face ochii blânzi și plini de bunătate și, cu cât se apropie harul mai mult de om, cu atât îl împacă și-i mângâie sufletul, amintindu-i de sfintele Patimi ale Mântuitorului și de nemărginita Lui iubire de oameni.

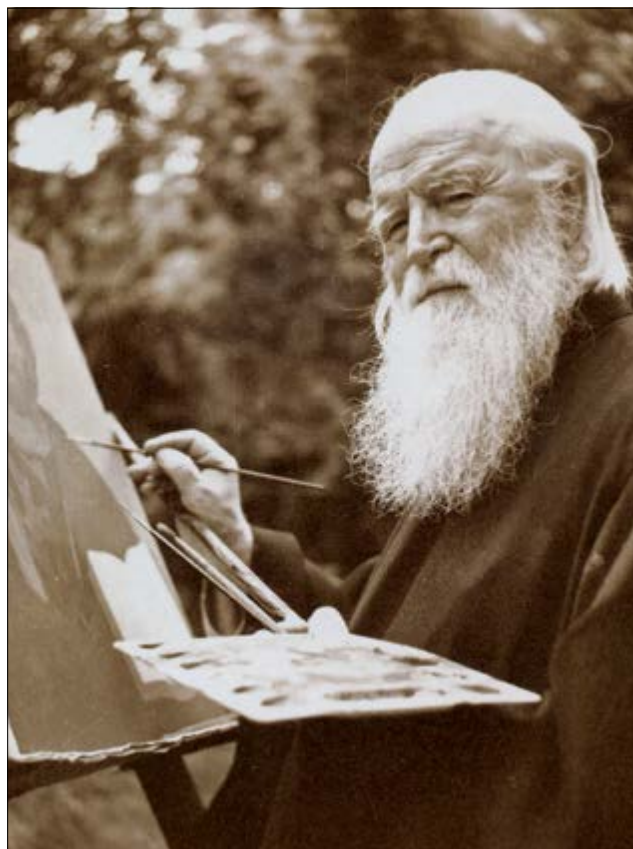
Mintea este plină de lumină dumnezeiască, luminată de lumina cunoștinței de Dumnezeu. Inima devine liniștită și blândă, izvorând din

belșug roadele Duhului Sfânt, care sunt bucuria, pacea, îndelunga răbdare, bunătatea, mila, dragostea, omenia și celelalte, iar sufletul primește o veselie negrăită.

Părintele Nicolae Steinhardt. 1912–1989

Hristos ne conferă calitatea de oameni liberi, adică de nobili. Dar ne cere efortul păstrării noii noastre stări, efortul – ar spune existențialiștii – de a fi ceea ce suntem. „Stați tari în libertatea cu care Hristos ne-a făcut liberi!” (Galateni 5, 1)

Trecem prea repede cu vederea uriașele rezerve de noblete și înaltă seniorie din creștinism. Aceste tendințe de a-ți recunoaște greșeala, de a lua asupra-ți răspunderea, de a fi gata să ierți, de a nu consimți să te răzbuni și să le crezi vrăjmașilor tăi o situație aparte, de a nu fi bănuitor și a nu atribui altuia urâtele tale gânduri dovedesc prezența în religia creștină a spiritului aristocratic celui mai subțire. ■

Frumusețe și echilibru

ARHIEPISCOP JUSTINIAN CHIRA

Cu tânărul trebuie să gândești și să vorbești cu foarte multă evlavie și cinste. Pentru că tinerețea este cea mai sfântă fază din viața omului. Societatea nu privește tineretul în adevărul lui, ci privește numai aspectele negative ale tineretului. Acestea sunt stările de decadentă. Dar nu părțile negative reprezintă tinerețea. Tânărul nu este ceea ce pare: zburdalnic, „păcătos”, neascultător, răzvrătit. În spatele acestor manifestări tinerești este omul de mâine. Acestea trec ca vânturile de primăvară și rămâne aurul curat. Este cea mai frumoasă etapă din viața omului. Aceasta se aseamănă foarte mult cu timpul din viața lui Adam înainte de a păcătui. El a fost în starea aceasta de adolescent și de tânăr. De aceea și tânărul trebuie să fie conștientizat ce înseamnă tinerețea. Cât e de frumoasă și de sfântă tinerețea! Trupul lui miroase a flori și a primăvară. Aceasta trebuie conștientizat. Însuși trupul lui e un miracol. E atât de perfect, de frumos. Și în artă, e luat ca un prototip al omului trupul tânărului. Și din punct de vedere moral, până când și-a păstrat puritatea, trupul tânărului este ca un înger. Ați

văzut vreodată vreun înger reprezentat ca un bătrân cu aripi? Acest lucru trebuie să-l spună fiecare părinte, fiecare pedagog tânărului: Dragul meu, tu ești ca Adam când era în rai, înainte de căderea în păcat. Ai corpul tău ca un vas adevărat al Duhului Sfânt. Și privirea ta, și gândirea ta – totul este armonie.

PĂRINTELE IACHINT UNCULEAC

Cumpătarea este adevăratul sigiliu al înțelepciunii creștine. Să avem întotdeauna simțul măsurii. Să nu exagerăm nici în dreapta, nici în stânga. Să fim cu bună chibzuință, să ținem calea de mijloc. Să căutăm cele mai bune mijloace pentru atingerea celor mai nobile scopuri. Fără exagerări și extreme. Totul să fie în limitele bunului simț, ale firescului.

PĂRINTELE ROMAN BRAGA

Din țărani mă trag. Tata se ocupa cu albinele, vorbea cu ele, mama vorbea cu găinile; toată făptura aceasta a lui Dumnezeu pentru ei era

un element în care s-au născut și ne-au născut și pe noi.

Eram în biserică; slujbe lungi, călugărești și oboseam. O trăgeam pe mama de rochie și-i spuneam: „Hai să mergem acasă, că nu mai pot, sunt obosit.” Dar mama sorbea slujba cuvânt cu cuvânt, că așa este țăranul nostru: are darul să asculte slujba cuvânt cu cuvânt. Și mama spunea când o zgândăream: „Trebuie să fii obosit în biserică, e singurul lucru pe care îl putem face pentru Iisus Hristos; măcar să fim oboșiți. El a murit pe Cruce pentru noi.”

M-a impresionat iarăși când mă duceam la Împărtășanie. Noi luam Împărtășania de două, trei ori pe an. Era atâta pregătire în toată casa, căci luam Împărtășanie toată familia. Când ne duceam la spovedanie, ne duceam cu toții. Și mama ne amenința cu degetul: să spui tot! Nu era ușor. Mama stătea și ne supraveghea pe toți până ce ieșea ultimul de la spovedanie. Și a doua zi ne citeam rugăciunile acasă. Era un obicei. În sâmbăta dinaintea Împărtășirii stăteam la rugăciune. Vineri după Pavcerniță, călugării citeau toate rugăciunile de înainte de Cuminecare cu voce tare. Toți din sat trebuiau să ia Sfânta Cuminecătură în sâmbăta

Sfântului Toader, după o săptămână de post. Toți ascultam rugăciunile. Îmi amintesc că cu atâta pregătire și cu atâta grijă ne înfricoșa mama, cât de sfânt este Trupul și Sângele Domnului și cum te sfințești, că nu trebuie să scuipi în ziua aceea, ci să dormi, să fii liniștit și să nu te joci gălăgios. Dacă te duci să te joci să fii cuminte pentru că ai primit pe Iisus Hristos. Nu sărutai icoana. Călugării nu-și lăsau mâna să le-o săruți în ziua aceea.

PĂRINTELE GHEORGHE CALCIU-DUMITREASA

Mama a fost o femeie foarte credincioasă și simplă. Ea ne-a impus de mici rugăciunea și mersul la biserică. Dacă pun în balanță tot ce am învățat la Teologie și ce am învățat de la mama, cred că de la mama am învățat mai multă teologie, pentru că după ce veneam de la biserică, ne puneam masa și în timp ce noi, copiii, mâncam, ea ne povestea, cu cuvintele ei țărănești, Cazania și încerca să ne facă să înțelegem ceea ce înțelesese și ea.

Noi eram nouă copii și când mergeam la biserică nu era foc, iarna era frig. Ne încălțam bine, ne îmbrăcam bine. Pe noi, copiii, ne dureau picioarele, mai încercam să mai înșelăm puțin pe mama să ne mai lase să ieșim afară că aveam nevoie și mama ne spunea: „Voi nu știți ce înseamnă rugăciunea, nu știți să vă rugați, dar faptul că vă dor picioarele, aia e rugăciunea voastră către Dumnezeu. Îi dăm lui Dumnezeu durerea.” Și am avut această credință simplă, care ne-a ajutat să primim toată învățătura despre Dumnezeu în chip firesc, fără îndoieli.

În duminica împărtășirii, înainte de a pleca de acasă la biserică, spălați și curat îmbrăcați, mergeam întâi la părinți și la bunici, le sărutam mâna și ziceam cu inima zdrobită de părere de rău: „Iartă-mă, tată (sau mamă, sau bunicule).” Ei răspundeau: „Domnul să te ierte!” Apoi noi: „Și de-al doilea.” Ei: „Domnul să te ierte.” Și iar noi: „Și de-al treilea.” Ei: „Domnul să te ierte.” Apoi ne sărutau pe creștetul capului, iar noi le sărutam mâna și plecam la împărtășit. Pe drum, cu oricine ne întâlneam, îi ceream iertăciune la fel și îl sărutam de trei ori. Obiceiul ăsta menținea în sat un duh al iertării și al împăcării. ■

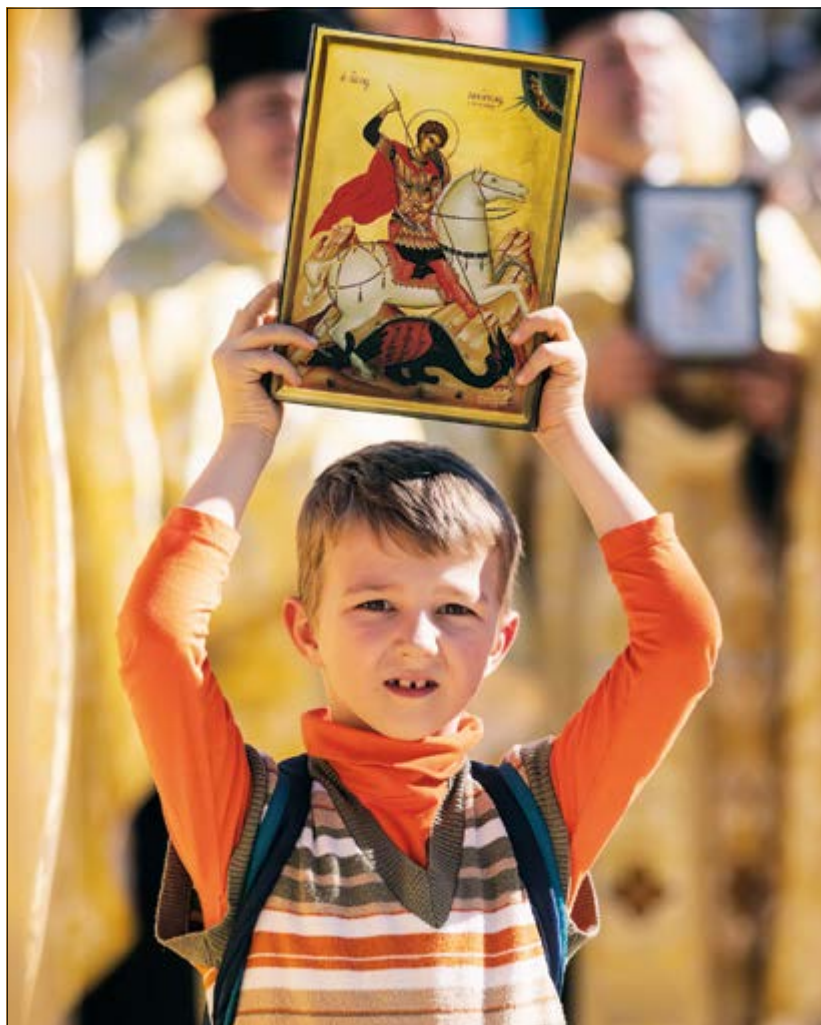

Foto: Basilica.ro / Mircea Florescu

Oameni ai lui Dumnezeu din Bucovina

Bucovina, pământul voievozilor care au condus în primele secole Moldova și au apărat credința creștină, este rodul sfinților ei. Mireasma duhovnicească pe care pelerinii o simt în nordul Moldovei este mireasma florilor duhovnicești care sunt sfinții. Trăindu-L pe Hristos, care i-a împodobit cu darurile Duhului Sfânt, ei iradiază pacea, bucuria și lumina Învierii Lui.

Mitropolitul Teoctist al Moldovei

Sfântul Voievod Ștefan cel Mare a făcut din Moldova și spațiul românesc o poartă a creștinătății. Dar nu a fost singur în acest efort. I-au stat alături oamenii cu viață sfântă din acea vreme, oameni conștienți de responsabilitatea pe care o au pentru sufletele oamenilor, conștienți de responsabilitatea de a opri invadarea Europei de Imperiul Otoman. Împreună au plinit cuvântul Mântuitorului Iisus Hristos „unde sunt doi sau trei adunați în numele Meu...” (Matei 18, 20).

Adunați în numele lui Hristos alături de Voievod au fost oștenii, aflați toți în stare de jertfă. Și zeci de mii dintre ei ai murit apărând țara și creștinătatea.

Adunați în numele lui Hristos alături de Voievod au fost preoții și călugării care au luminat poporul despre lupta cea bună a Voievodului și l-au mângâiat în dureri.

Adunată în numele lui Hristos a fost o țară întreagă care a dus cu râvnă și smerenie crucea de a fi poartă a creștinătății, care l-a ținut dincolo de Europa centrală și Europa răsăriteană pe Mahomed al II-lea, cuceritorul Constantinopolului.

Cel care l-a primit cu inima deschisă pe voievodul care avea în jur de 18–20 de ani când a început să continue slujirea tatălui și a bunicului său și l-a pus ca o lumină în sfeșnic, garantând în

Pe părintele Moldovei și al nostru ocrotitor, apărătorul credinței și în slujirea Bisericii mult ostenitor, cel ce l-a uns ca domn pe Voievodul Ștefan și împreună-lucrător a fost cu el, pe Sfântul Teoctist să-l lăudăm și să-i strigăm: Roagă-te lui Hristos Dumnezeu să măntuiască sufletele noastre.

fața țării că acesta este omul lui Dumnezeu, a fost Mitropolitul Teoctist.

În cei 21 de ani în care îi va fi alături în Sfatul domnesc, el va fi primul care semna după domn actele. El singur a semnat în numele întregii țări, în 1462, un tratat cu Polonia: „Iată eu, Teoctist, mitropolitul Moldovei, și cu boierii moldoveni, cu duhovnici și mireni, cu bogați și săraci, și cu toți sfetnicii domnului nostru, Ștefan voievod, din mila lui Dumnezeu domn al Țării Moldovei, bătrâni și tineri, și cu toată țara”.

Ziua lui onomastică, prăznuirea Sfântului

Teoctist din Palestina, în 3 septembrie, a ales-o Sfântul Ștefan ca zi în care mâna care îl unsese domn să îi sfințească întâia ctitorie și necropola, Mănăstirea Putna.

Când Hristos Domnul l-a chemat pe marele păstor la Sine, în 18 noiembrie 1478, Sfântul Ștefan i-a adus trupul la Putna, unde venea adesea să i se închine. Iar în 1504, domnul și mitropolitul s-au întâlnit din nou, alături de Cel pe care L-au slujit fără cruțare de sine, iar acum, de lângă Hristos, mijlocesc în continuare pentru popor.

Mitropolitul Anastasie Crimca

Un domn martir, Miron Barnovschi, un mitropolit neobosit, Anastasie Crimca, și un boier smerit, Luca Stoici, au ctitorit Mănăstirea Dragomirna.

La intrarea în Suceava, pe moșia părinților săi, Mitropolitul Anastasie a gândit biserica ce înalță

către cer turla sculptată, o mărturie văzută pentru cântul de laudă și suspinul de pocăință îndreptate către Hristos Domnul.

Viitorul ierarh Anastasie Crimca s-a născut și s-a format într-o aleasă familie de buni creștini, pe care i-a iubit foarte mult și cărora le-a mulțumit întreaga viață pentru cum l-au crescut.

Însuflețit de dragostea de neam, a slujit Țara Moldovei, supusă permanent năvălirilor străine, ca oștean și diac. Lupta sa în oaste pentru apărarea pământului strămoșesc și a credinței străbune a fost răsplătită de conducătorii țării. Tot ce a primit și averea moștenită de la părinți le-a pus în slujba Bisericii, ctitorind locașuri de cult și miluind pe cei nevoiași.

Dorind o viață mai înaltă, a luat pe umerii săi jugul cel bun al lui Hristos și a intrat în monahism, ctitorind biserica mică de la Dragomirna pe moșia părinților săi. Pentru viața sa deosebită și darurile cărturăriei și conducerii, s-a învrednicit să fie hirotonit în treapta de arhieru.

Dăruiat de Dumnezeu cu un simț deosebit pentru frumosul credinței noastre ortodoxe, Mitropolitul Anastasie a pus arta în slujba transmiterii credinței. A dat naștere și a condus timp de două decenii o școală de miniatură ce reprezintă punctul culminant al miniaturisticii în cultura română.

Din 1608 până la fericita sa mutare la Domnul, în 19 ianuarie 1629, a păstorit Mitropolia Moldovei. S-a mutat la Domnul cu autoritatea și conștiința demnității unui patriarh, fiind cinstit cu acest titlu de călătorii străini veniți în Țara Moldovei.

Minunat este Dumnezeu întru sfinții Săi! ■

Păstorule cel adevărat care ai slujit credința și neamul, ctitor prin faptă și cuvânt, al cărților sfinte scriitor și împodobitor, sprijin îndurerătorilor, Sfinte Ierarhe Anastasie, roagă-te lui Hristos Dumnezeu să mântuiască sufletele noastre.

Satul românesc – conștiința unui destin emanat din veșnicie

Deși satul românesc nu mai este astăzi cea bogăție și profunzime care i-a ținut pe oameni vii și puternici, încrezători în destinul lor veșnic, totuși, posibilitatea revenirii la valorile sale trainice ne dă nădejde că lumea satului poate fi redescoperită și, prin aceasta, integrată unei autentice reveniri în firea noastră, ca neam românesc, înaintea lui Dumnezeu și a lumii.

Se spune despre țăranul harnic și priceput că este gospodar, însă cuvântul „gospodar” vine din slavonă și înseamnă „domnitor”. Deci, într-un fel, un om gospodar este un domnitor pe moșia sa.

Satul e atemporal

Vreau să vorbesc despre singura prezență încă vie, deși nemuritoare, nemuritoare deși așa de terestră, despre unanimul nostru înaintaș fără de nume, despre satul românesc. (...) Vedeam satul așezat înadins în jurul bisericii și al cimitirului,

adică în jurul lui Dumnezeu și al morților. Această împrejurare ținea oarecum isonul întregii vieți. Localizam pe Dumnezeu în spațiul ritual de după iconostas, de unde îl presimțeam iradiind în lume.

Satul românesc, în ciuda sărăciei și a tuturor neajunsurilor cuibărite în el prin vitrega colaborare a secolelor, se învrednicește de epitetul

autenticității. Satul poartă pecetea unei unități și are caracterul unui centru de cristalizare cu raze întinse spre a organiza în jurul său un cosmos. (...)

Avem un orizont sufletesc al nostru, manifestat îndeosebi în doină și în cântecele noastre, și nu mai puțin într-un unanim sentiment românesc al destinului. Avem un deosebit simț al măsurii, atenuat de un accent de molcomă discreție. Această matcă stilistică populară, și cele înfăptuite sub auspiciile ei, indică posibilitățile felurite ale viitoarei noastre culturi majore.

Lucian Blaga, „Elogiul satului românesc”,
discurs de recepție la Academia Română, 5 iunie 1937

Laudă țaranului român

Țăranul e începutul și sfârșitul. Numai pentru că am fost neam pașnic de țărani, am putut să ne păstrăm ființa și pământul... pământul e însuși rostul lui de-a fi. Pământul nostru are un glas pe care țăranul îl aude și-l înțelege. E „sfântul pământ inspirator” care ne-a modelat trupul și sufletul. Cu cât se înmulțeau suferințele și treceau vremurile, țăranul român s-a îndărătnicit în răbdare. Dragostea lui de pământ s-a învârtoșat. El suferă orice cu resemnare. Nădejdea lui e Dumnezeu. E în stare să moară fără a se plânge și mai cu seamă fără a se revolta.

Legea românească e suportul moral al țăranului. Ea i-a dăruit puterea de a rezista și de a birui încercările veacurilor. Creștinismul nostru, așa cum îl practică și-l trăiește țăranul, ascunde într-însul toate fazele și peripețiile istoriei poporului român, întocmai ca și limba românească... Dacă țărănimea română a fost ursită să conserve

Ludovic Basarab, *Troiță*

rasa, pământul, limba și credința noastră, înseamnă că ea este întruchiparea tuturor virtualităților și energiilor românești, că deci dintr-însa trebuie să pornească și să se inspire tot ce e românesc.

Liviu Rebreanu, „Laudă țaranului român”,
discurs de recepție la Academia Română, 29 mai 1939

O viziune a lumii, pe românește

Satul, cu sociologia lui folclorică, e o imensă familie. Orașul, cu sociologia lui pozitivistă, e un infern de dușmănie și ignorări reciproce. În sat, cu economia lui patriarhală, nimeni nu moare de foame pentru că nu-l lasă solidaritatea organică a satului. În orașul modern, cu economia lui savantă, exemplare umane dintre cele mai alese pier rătăcind pe străzi fără să le arunce nimeni o privire de milă, fără să caute nimeni de ce suferă, ca atâția poeți blestemați ce sfârșesc uitați prin spitale.(...)

Viziunea folclorică a lumii pe românește (...) e o ordine etică în adâncul ei și estetică în expresiile sale. Nu e numai o ordine etică de viață, ci și o ordine creștină, adică puternic orientată spre transcendent. Dar creștinismul său e ortodoxie, și ortodoxia sa e românească. În consecință, nu va încerca deloc să-l despartă pe om de trupul lui, de pământ, de viață. Perspectivele sale vor fi totdeauna cosmice și totuși neconținut umane. Omul va considera deopotrivă drept ale lui Dumnezeu și lumea pământului, ca și cea cerească. De aceea, nu le va vedea luptându-se, ci armonizându-se într-o adâncă întrepătrundere. Viața de după moarte va fi în chip firesc o prelungire a celei de pe pământ, după cum cea de aici e o pregătire a celei de apoi.

Cosmosul va fi o prelungire a sufletului său, după cum el, omul, nu-i decât o verigă din lanțul de armonii materiale ale cosmosului...

Ovidiu Papadima,
„O viziune românească a lumii. Studiu de folclor”

Satul e puțin, dar prin puțin e totul

Satul adevărat e un mănunchi de case ascunse în verdele crud, e o troiță la poarta bisericii sau înfiptă la răspântia amintitoare de o întâmplare peste care se cere mâna Bunului

Theodor Aman, *Hora de la Aninoasa*

Dumnezeu; e o poartă cu stil lucrată de un bătrân, care poate a făcut-o așa, frumoasă, ca să nu-i pară grea la deschidere; e casa din deal sau cea din vale, cu busuioc legat de stâlp, cu pridvor larg pentru lumină; e Măria a lui Vlad care a păscut vitele cu Gheorghe al lui Tudor Prună, ca mai târziu el s-o ceară de la părinți; e hora unde joacă altițele, iile, unde băieții se învrăjesc de-și sparg capetele pentru nimic lucru ivit din senin; e viață și moarte, e început și sfârșit... e o școală cu zidurile roase de vreme, cu ronduri plivite de mânuțele copiilor; e biserica cu sfinții afumați, cu toaca de lemn, cu clopotele înnegrite.

Satul e puțin, dar prin puțin e totul.

George Ciulpan, „Satul românesc”, 1937

Pentru refacerea gândirii și a sufletului

Satul nu înseamnă doar ulițe umbrite de livezi și case, nici numai locuitorii satelor, oameni care se numesc țărani – nume frumos care înseamnă suveran, stăpân al pământului, om liber și înăuntrul și în afară, adică om cu suflet minunat, cu credință în Dumnezeu, care trăiește și muncește dintr-o dragoste deosebită față de pământul lui, de casa, de familia și de satul lui. Satul înseamnă un spațiu bogat în tradiții, în cântece și datini, în hărnicie și omenie, loc înzestrat plin de comori morale și spirituale. Săteanul adevărat este un om cinstit, drept, cu frică de Dumnezeu și cu rușine față de oameni. Acum, acest om trebuie căutat. Regimul politic care a urât satul și a disprețuit pe locuitorii satului a urmărit nu numai demolarea satelor, ci mai ales demolarea sufletului, a frumosului chip al țăranelor române.

Nu ne mai regăsim, nu ne mai recunoaște nimeni, ni se pare că noi nu mai suntem noi. Țăranul nu mai are chipul frumos și măreț de țăran. Cărturarul parcă nu mai are chipul nobil și spiritualizat al omului care și-a subțiat și purificat făptura prin studiu, prin cugetare, prin muncă. „Până ce este ziuă”, cu privirea îndreptată spre Dumnezeu, să lucrăm în strânsă unitate pentru refacerea vieții noastre dinafară, dar și pentru

refacerea noastră cea dinăuntru, pentru refacerea satelor, orașelor, a țării, dar mai ales pentru refacerea gândirii noastre, a sufletului și vieții noastre morale, spirituale, intelectuale și sociale.

Arhiepiscopul Justinian Chira

Nicolae Grigorescu, *Ciobănaș*

„O lacrimă-i tremură-n glas și graiul lui e un suspin”, zice Michelet vorbind despre poporul român. Într-adevăr, suferințele acestea au pus o blândețe divină pe figura țaranului nostru. Inima lui e plină de milă pentru cei nenorociți și limba lui e dulce și plină de mângâieri. Câtă gingășie e în cântecul cu care-și adorm țărăncile copiii și cu ce vorbe sfâșietoare, adânci ca și durerea din care-au izvorât, își petrec morții la groapă.

Alexandru Vlahuță,
„România pitorească”

Ne mai rămâne o singură clasă pozitivă, pe al cărei spate rămân cu toții – țaranul român. Să vedem acum, cum ne silim din răspuțeri de a nimici și pe aceasta, cum am nimicuit pe celălalte, și împreună cu ea statul și națiunea.

Mihai Eminescu

Eu cred că mai întâi a fost satul și după aceea au venit dealurile din jur, ca să păzească frumusețea asta.

Octavian Goga

Doina este cea mai vie expresie a sufletului românesc. Ea cuprinde simțirile sale de durere, de iubire și de dor. Ea este cântecul cel mai frumos, cel mai jalnic, cel mai cu suflet ce-am auzit eu pe lume.

Vasile Alecsandri

Va fi misiunea statului de mâine să înțeleagă valoarea ortodoxiei în opera de regenerare a românismului, după cum va fi sarcina Bisericii Ortodoxe de mâine să se înțeleagă pe sine și să înțeleagă ce mult poate ajuta și înălța într-o clipă hotărâtoare a istoriei sale poporul românesc.

Mihail Manoilescu

Țaranul român vede pe Dumnezeu în taina naturii. Un peisaj frumos al naturii e pentru el un adevărat rai. El spune în

Miorița: „Pe-un picior de plai, Pe-o gură de rai”. El simte atât de aproape de om pe Dumnezeu, pe Maica Domnului, încât folosește pentru ei diminutive: „Dumnezeu drăguț”, „Măicuța Domnului”.

Pr. Dumitru Stăniloae,
„Reflexii despre spiritualitatea poporului român”

Nicolae Grigorescu, *Țărăncă din Muscel*

Nicolae Grigorescu, *Fete torcând la poartă*

Copiii nu-ți urmează sfatul, ci exemplul

Ea ar fi putut deveni profesor de limba franceză, dar a lăsat postul pentru a avea grijă de copii. El, pasionat de tâmplărie, încearcă să le insuflă și copiilor împlinirea adusă de lucrul bine făcut. Gheorghe și Bogdana Lucaci sunt părinții a cinci copii: Ștefania-Maria, Liviu-Emanuel, Daniel-Ioan, Nectarie și Ioachim. O familie simplă, care se bucură unii pe alții și transmit celor din jur această bucurie de a trăi.

Ce înseamnă familia pentru dumneavoastră?

Gheorghe: Totul. Nu ne putem închipui viața fără copii, fără celălalt. E un dar de la Dumnezeu. E bucurie, în primul rând.

Bogdana: Uneori am impresia că îi iubesc mai mult pe copii decât pe Dumnezeu și mi-e teamă că păcătuiesc. Dar încerc ca prin copii să-L iubesc pe Dumnezeu, să-L cunosc pe Cel care mi-a dat aceste daruri.

Cu ce gânduri ați plecat la drum?

Bogdana: Fără niciunul, fără planuri, fără așteptări. Noi ne-am cunoscut și imediat ne-am și căsătorit. Gheorghe mi-a zis: „Te căsătorești cu mine sau nu? Dacă nu, eu nu mai am ce căuta pe la tine”. Am zis DA. Însă nu aveam pe atunci legătură prea mare cu Biserica. Bunica mea, care m-a crescut, ea mi-a zis că trebuie să postesc puțin înainte și să mă spovedesc, ca să mă pot cununa așa cum se cuvine. M-am chinuit să țin postul Nașterii Domnului, m-am spovedit, dar așa, ca o tradiție. Am fost sinceră în spovedanie, dar nu mă angaja deloc. Eu o făceam doar pentru a mă putea cununa. Abia după vreo șase ani de la cununie m-am apropiat de Biserica. Am început

să-mi pun întrebări și mi-am zis că vreau să merg la o mănăstire. Am mers la Bogdana, în Rădăuți, și cum am intrat în curtea mănăstirii am simțit puternic că acolo este cu adevărat Dumnezeu. Apoi m-am apropiat de Biserică tot mai mult. Acum, familia, casa noastră și Mănăstirea Putna sunt viața noastră.

Gheorghe: După nuntă, când cineva ne-a cerut o adresă unde să lase darurile de nuntă, ne-am dat seama că noi nu aveam una. Nu discutaserăm asta. Și ne-am întrebat unul pe altul:

- Ce facem? Unde stăm?
 - Păi, stăm la mine?
 - Da.
 - Dar tu vrei asta?
 - Da.
- Și așa a rămas.

Cum ați depășit nemulțumirile?

Bogdana: Cu răbdare și cu dragoste.

Cum împăcați profesia și creșterea copiilor?

Gheorghe: Eu sunt aproape toată ziua prins cu lucrul în atelier și se întâmplă să vin de multe ori supărat acasă, că nu-i poți mulțumi pe toți. Dar când mă așez în fotoliu, toți copiii sar pe mine și parcă mă încarcă. Îmi vine să o iau de la capăt cu lucrul, așa energie îmi dau. Dar mă ajută și cu diferite treburi în atelier. Cel mai mare a învățat să facă lucruri mai serioase, să rindeluiască, să șlefuiască. Și-i dau să facă. Îi responsabilizez. Ceilalți mai mătură, se mai joacă. Le dau de lucru, dar în așa fel încât să fie pe măsura lor și să le placă. Uneori las și eu lucrul ca să le fac un moft mărunț. Dacă vor înghețată, încui atelierul, plecăm împreună și luăm înghețată, apoi revin și continui treaba.

Bogdana: Eu învăț meseria de mamă. De fapt, amândoi învățăm meseria de părinți, că nu știam nimic la început. Nici acum nu prea știm. Am renunțat la serviciu ca să-mi cresc copiii și nu regret. În casă toate le fac cu ei. Le dau diferite treburi și la toate mă ajută, chiar dacă mai apar neînțelegeri între ei.

Vă învață ceva copiii?

Gheorghe: În primul rând răbdarea. Apoi, cu ei mă simt din nou copil. Cred că fiecare vrea să se simtă măcar un timp copil, pentru bucuria de a te juca, de a nu avea griji. Negrija, asta ne învață ei. Ne dau o încărcătură foarte mare și o bucurie de nedescris.

Ce doriți să-i învățați cel mai mult?

Bogdana: Să se iubească între ei, să se respecte. Dacă au aceasta, vor putea să meargă apoi frumos în viață. Și să-L iubească pe Dumnezeu, Biserica. Eu mereu le spun că-i iubesc pe toți la fel. Nu pe unul mai mult, pe altul mai puțin, ci la fel. Celui mai mic îi arătăm mai multă grijă sau afecțiune, el are mai multă nevoie de asta acum. Dar pe toți îi iubesc la fel. Asta încerc să le transmit.

Gheorghe: Ca tată, vrei să fii un model pentru copiii tăi. Știi cum se zice: „Copilul nu-ți urmează sfatul, ci îți urmează exemplul!”

Cum le insuflați dragostea de Dumnezeu, de Biserică? Aveți teama că-i forțați?

Bogdana: Pe primii doi, pentru că noi eram departe de Dumnezeu, nu i-am împărtășit deloc în primii ani. Dar apoi, când noi ne-am apropiat de Hristos, i-am adus și pe ei. Îi luăm cu noi la biserică, îi împărtășim, se spovedesc. Și e normal ca un copil să fie îndrumat spre ceva, căci el nu

are repere. Dar o mamă știe când copilul nu mai poate și face un compromis. Dacă nu poate posti o săptămână, măcar trei zile. Dar să facă ceva. Și mama știe și când copilul se preface, când vrea să o păcălească. Dar el trebuie să fie îndrumat astfel încât să prindă drag. Nu cum sunt unii pe care îi forțază la biserică, la rugăciune, la spovedit, iar după ce pleacă de acasă le lasă pe toate, pentru că au prins repulsie față de lucrurile duhovnicești. Acasă încercăm să ne rugăm împreună, dar nu reușim totdeauna. Nu toți au aceeași oră de culcare și de aceea ne facem uneori rugăciunile separat.

V-ați gândit vreodată că e prea mult în privința numărului copiilor?

Bogdana: Eu la început nu am vrut copii, dar soțul a spus că el vrea copii și așa a venit pe lume Ștefania. Apoi, am spus că e de ajuns, dar el: „Dacă ai spus DA, apăi ține până la capăt!” Și așa au venit și ceilalți. Nu a fost ușor, dar a lucrat Dumnezeu. Am patru cezariene, dintre care o sarcină extrauterină. Doctorul care m-a operat, același mereu, la ultima naștere a venit de acasă special pentru mine, deși s-a pensionat. Căci nu voiam să mă las pe mâna altuia. Și mi-a zis că depinde de persoană. Sunt femei care după o cezariană nu mai pot face alta, iar altele pot duce și 5–6 operații. Dar mai lucrează și Dumnezeu. Acum îmi pare rău că avem numai atâția. Am vrea să avem mai mulți.

Bărbatul și femeia privesc în mod diferit căsătoria și creșterea copiilor?

Bogdana: Nu știu. Noi încercăm să fim la unison. Dacă un copil îmi cere ceva, eu îl întreb: „Tata

ce zice?” Și Gheorghe face la fel. Ne consultăm în toate, ca să nu speculeze copiii slăbiciunile noastre. Însă bărbatul este capul familiei, el ia deciziile. Noi ne consultăm, discutăm, dar deciziile le ia el.

Gheorghe: Și așa simțim că am ajuns să gândim la fel. Dacă, de exemplu, eu îi spun că aș vrea să-l sun pe duhovnic într-o problemă, ea îmi spune că tocmai se gândea la același lucru. Cu multe situații e la fel.

Ce crize ați întâmpinat în viață și cum le-ați depășit?

Bogdana: Crize mari nu prea au fost. Poate greutăți cu copiii, cu banii, cu rudele, dar le-am depășit prin răbdare și comunicare. Ne-a plăcut de la început să ne înțelegem bine. Gheorghe e o fire mai răbdătoare, mai calmă, nu-i place să știe că e cineva supărat pe el (**Gheorghe:** Mai ales soția!). Și când mă vede supărată sau nervoasă se dă pe lângă mine până mă liniștește.

Gheorghe: A fost un moment în care ni s-a oferit posibilitatea să plecăm în Germania, toată familia. Atunci ne-am sfătuit și le-am spus și părinților de la Putna despre asta. Toți ne-au sfătuit să nu plecăm, căci va fi mai greu. Sunt dulgher, asta se caută pe acolo, dar am decis să rămânem. Părerea părinților contează pentru noi foarte mult. Și nu am regretat niciodată alegerea. Aici avem mai multă liniște, avem casa noastră, terenul nostru, avem biserica aproape, mănăstirea unde mergem mereu.

Creșterea copiilor necesită multă jertfă. Există, totuși, și bucurii. Care sunt acelea?

Bogdana: Pentru noi, faptul că avem copii sănătoși, trupește și la minte, că se înțeleg, că iau o notă bună la școală sau că ne ajută la lucru ne aduce o mare bucurie. Dar cel mai mult mă bucură că se roagă și că apelează la duhovnic. Când au o problemă mai mare îmi cer să meargă la duhovnic sau să-l întreb în legătură cu aceasta. Sau dacă duhovnicul le spune ceva, ei țin cu sfințenie acel lucru. De exemplu, băiatul cel mare era cam slăbit în postul Adormirii Maicii Domnului și i-am zis să bea o cană de lapte. Mai erau trei zile de post. Și mi-a zis: „Nu, mamă, că i-am spus părintelui că țin tot postul!”

Ce este credința pentru familia dumneavoastră?

Gheorghe: Credința înseamnă nădejde. Dacă nu o ai, nu poți depăși greutățile. Ea îți dă putere.

Aveți temeri legate de vremurile de azi?

Bogdana: Păi, vedem în ce lume trăim. Ne gândim ca nu cumva copiii noștri să se lase atrași de ispitele lumii și să uite de cele sfinte. Sunt copii care de la 16 ani se droghează.

Dar nădejdi?

Bogdana: Am nădejdea că dacă voi reuși să le insuflu dragostea de Dumnezeu, nu vor simți nevoia să încerce toate acestea care îi vatămă. Nădăjduiesc că nu vor uita de Biserică, de părinți, de dragostea dintre ei și față de ceilalți oameni.

Ce sfat ați da unei familii în pragul divorțului?

Gheorghe: Să nu o facă! Orice ar fi. Ci să aibă răbdare și să ierte, să se roage, să meargă să se spovedească. Avem cunoștințe, rude, care s-au despărțit și vă zic că nici uneia dintre ele nu îi merge mai bine. Dar dacă le spun de rugăciune, zic: „Lasă, că se roagă preotul!”, dacă le spun de spovedanie, zic: „Ce nevoie am eu de asta?” Și abia când dau de greutate mare, pe care nu o mai pot duce, merg la preot și la Dumnezeu.

Aveți un gând pentru doi tineri proaspăt căsătoriți sau care urmează a se căsători?

Gheorghe: Să se iubească cu adevărat și să nu înceteze să o facă până la sfârșit. Aceasta o vor reuși dacă vor avea răbdare și iertare, dacă se vor ruga unul pentru altul și dacă vor avea o relație cu Dumnezeu, cu Biserica. Contează foarte mult să comunice unul cu altul. Să discute orice și să ajungă mereu la un acord.

„Sper să nu fii și tu printre dușmanii mei!”

Mărturia lui Gheorghe

După ce Ștefan cel Mare a fost canonizat, a fost trecut în calendar cu roșu. Până atunci, de Sfântul Ștefan lucram. După canonizare, n-am mai lucrat. Dar după câțiva ani, aveam ceva de terminat în atelier și zic: „Măi, eu cred că mâine voi lucra. Să mă ierte Sfântul Ștefan, dar eu ar trebui să termin lucrul acesta și nu pot să aștept, lucrez.” Bogdana mi-a spus: „Măi, omule, nu te mai apuca de lucru, mâine e sărbătoare, mergem la Putna și nu-i bine.” „Nu știu, Bogdana, dar cred că am să lucrez.” Noaptea, când m-am

culcat, l-am văzut. M-am trezit în oastea lui Ștefan cel Mare, eram așezat în prima linie și așteptam să ne luptăm cu cineva. A venit Sfântul Ștefan, a făcut ocolul, a trecut pe cal prin fața noastră și, când a ajuns în dreptul meu, a întors calul înapoi – era cu o coroană pe cap, pe un cal alb –, m-a prins de la mijloc, m-a urcat pe cal și m-a dus într-o pădure în apropiere, unde era o groapă adâncă, neagră, întunecată. Și mi-a spus: „Uite, aici stau toți dușmanii mei! Sper să nu fii și tu unul dintre ei.” Și m-a luat și m-a dus înapoi pe câmpul de luptă. Apoi m-am trezit și am zis: „Măi, Bogdana, gata-i, nu mai lucrez!” ■

Casian Balabașciuc

Eminescu

De-a fost odată ca-n povești,
a fost ca să vorbească
împărățiilor cerești
de firea românească.

A împletit cu fir de-argint
prin codrii de aramă
cărări, cuvinte de alint
între sublim și dramă.

Spre asfințit a legănat
pe dealuri glas de buciurn
și simțitor a adunat
în sine-atâta zbucium.

Din nuferi albi petale-a strâns
să-mpodobească lacul.
A râs puțin, mai mult a plâns,
rugându-se ca dacul.

Chemat la scump ospăț de zei
prin arderi să se-aline,
o cale a-nchinat-o ei
jertfindu-se pe sine

Adâncul său nepământean
l-a dăruit femeii;
flori parfumate, an de an,
pe umeri i-au nins teii.

De geniu plin încoronat
în univers se poartă
prin forța minții – împărat
și proletar prin soartă.

Ducând Luceafărul prin Rai
Să-i țină nemurirea
i-a dat Arhanghelul Mihai
nestinsă amintirea.

MIHAI EMINESCU
(1850-1889)

LE PLUS GRAND POÈTE ROMAIN,
LE PLUS GRAND ROMAIN D'UN
CULTURE FRANÇAISE, IL A
L'UNION DES ARTS ET DES
LITTÉRATURES ET CULTURES
DU MONDE.

CEL MAI BUN POET ROMÂN,
CULTURA, MAI ROMÂNIA
EUROPEANĂ, PROMOTORUL
CULTURII FRANCO-FRANCO
ORINĂ ESTE ROMÂNIA DE AI DE
LITERĂ ȘI CULTURĂ ALĂ ROMÂNĂ.

MIHAI EMINESCU ROMÂN -
UN ROMÂN ROMÂN ROMÂN -
18.08.2019

Statuia poetului Mihai Eminescu din Paris

Școala „Mitropolit Iacob Putneanul”, prima școală rurală din Moldova

Din anul școlar 2018–2019, Școala Gimnazială din Putna poartă numele celui care a înființat-o.

La inițiativa Mitropolitului Iacob Putneanul, domnitorul Ioan Teodor Callimachi dă în 25 iunie 1759 un Hrisov domnesc pentru înființarea pe lângă Mănăstirea Putna a primei școli de la sat din Moldova.

De la înființare până în 1859, mănăstirea a purtat grijă de școală; clădirea în care a funcționat a fost construită de Arhimandritul Vartolomei Mazereanu, lângă biserica de lemn Dragoș Vodă a mănăstirii. Apoi a devenit școală de stat, dar pentru încă două decenii va fi susținută financiar de mănăstire, învățătorul fiind în continuare un

călugăr. Din jurul anului 1871, învățătorul va fi un laic, suplinind uneori de un călugăr. Între 1899–1901 a fost construită o nouă clădire pentru școală, pe actualul amplasament, iar în 1999 instituția a primit numele „Ștefan cel Mare”.

Pentru că școala din Putna este urmașa în timp a primei școli rurale din Moldova, din anul școlar 2018–2019 i-a fost acordat numele de „Mitropolit Iacob Putneanul”.

Mitropolitul Iacob a avut un rol foarte important în dezvoltarea învățământului românesc. Pentru a împlini nevoia de cărți de învățătură, Sfântul Ierarh a tipărit, în 1755, Bucvarul, primul abecedar și, în același timp, primul manual școlar în limba română publicat în Moldova. ■

Cum dar vei nădăjdui de bine unde nu este hrană bună copiilor? Iar de hrană ca aceea în țara aceasta, cine nu vede câtă lipsă este? Care văzând noi lipsiți copiii de hrana ce li se cădea, bolind cu inima de nenorocirea învățăturii lor, am dat în tipar această cărțuție...

Cade-se dar vouă, blagocestivilor creștini și cei ce aveți nume părintesc peste copiii cei mici, să aveți purtare de grijă pentru învățatura copiilor voștri, ca să nu se lipsească de hrana cea sufletească... Că, de nu veți face așa după cum vă învățăm noi, vă veți socoti ca niște ucigași feciorilor voștri, iară urmând poruncii și învățăturii noastre, veți avea nădejde a vă bucura și a vă veseli de fiii voștri ca de niște înțelepțiți de Dumnezeu și ei vor pomeni pre voi.

Fragmente din Predoslovia Sfântului Iacob la Bucvar

Învățătorii de azi de la sate

De la binecunoscutul învățător al lui Mihail Sadoveanu, Domnul Trandafir, la mulți alții necunoscuți, precum Lucreția Roșu, cea care a făcut ca Părintele Dumitru Stăniloae să meargă mai departe la școală, învățătorii de vocație de la sate au îndrumat pe drumul vieții oameni care au construit țara pe care o moștenim astăzi.

Învățătorii de astăzi au aceeași chemare de a descoperi vocații și a le îndruma spre împlinire. Alături de preoți și de oamenii gospodari ai satului, învățătorii au fost, sunt și trebuie să fie apostolii acestui neam care pun în lucrare cuvintele lui Hristos Domnul: „Lăsați copiii să vină la Mine” (Marcu 10, 14).

Ana Popov, învățătoare în Bașcălia, Basarabia

Sunt născută în Basarabia, în satul Bașcălia, care se află la granița cu Găgăuzia. Este o regiune care face parte din Basarabia, dar unde trăiesc preponderent vorbitori de găgăuză. Activez ca învățătoare din anul 1990. Am făcut Institutul Pedagogic de Stat din Bălți, Facultatea de Limbi Străine, specializarea Limba Franceză.

Mulți copii din familii de găgăuzi vin să studieze în liceu în română. Este un fapt foarte îmbucurător, fiindcă limba română în zona noastră nu prea este acasă, iar această tendință ne face să ne simțim un pic mai patrioți, mai protejați, cumva, fiindcă limba română e limba noastră, limba pe care am auzit-o prima dată de la părinții noștri, de la bunicii noștri, dar de care, cu părere de rău, am fost lipsiți.

Am lucrat o jumătate de an în condiții foarte grele. Făceam focul, la școală era foarte frig, lucram îmbrăcați chiar în paltoane, cu mănuși în mână. Când trebuia să ștergem tabla, îngheța apa în căldărușa în care păstram apa.

Le doresc copiilor din Basarabia să fie fericiți, să pună limba maternă în capul mesei și să aibă credință în Dumnezeu. Căci fără credință nu se

poate face absolut nimic. În tot ceea ce faci, trebuie să crezi. Dacă crezi, întotdeauna reușești. Și copiilor din România le doresc la fel, să fie fericiți, în primul rând. Cu credință în Dumnezeu, cu ascultare de părinți sunt protejați de Dumnezeu. ■

Anuța Dan, dascăl în Apșa de Mijloc, Transcarpatia

A fi dascăl într-o școală românească dintr-un sat sută la sută românesc, dar într-o țară care ne-a adoptat cândva fără să ne întrebe, înseamnă a duce zi de zi o luptă cu sistemul, cu timpul, cu

nepăsarea, cu frica de a fi asimilați. O luptă cu noi înșine, ca să putem merge mai departe prin viață, prin ani, ca oameni credincioși, ca români. Este o muncă zilnică la straja păstrării graiului, a tradițiilor străbunilor noștri. Dascălii noștri sunt o punte între trecutul și viitorul nostru aici, acasă la noi. Căci noi aici suntem la noi acasă. O legătură între străbuni și viitoarele generații.

Nu este deloc ușor să fii învățător la sat, dar merită. La sat este izvorul neamului. Acolo se păstrează adevărata amintire a rădăcinilor noastre. Or, dacă nu ne cunoaștem rădăcinile, trecutul, nu avem ce căuta în viitor. Pentru elevii de la sat am un îndemn: rămâneți cât mai aproape de rădăcini, ca să le ajutați să se transforme în copaci puternici, care vor înflori în timp și vor da rod. Iar părinții să le transmită copiilor dorința de a fi ei înșiși cele mai frumoase flori ale neamului, continuatorii celor grație cărora mai existăm aici ca popor.

Pentru mine, limba română este Patria mea. Aici nu-mi spune nimeni că nu-s la mine acasă, sau că nu am loc, sau că nu am voie să stau. Această Patrie nu mi-o poate lua nimeni. Mi-a dat-o mama mea. Nu las pe nimeni să mi-o ia sau s-o batjocorească. Și o transmit cu mult drag copiilor și nepoților, ca zestrea cea mai de preț.

E grea viața și fiecare își găsește rostul lui în ea. Mulți români au plecat la muncă în alte țări. Un sfat pentru ei: să nu uite cine sunt și acest lucru să-l cultive urmașilor în orice colțișor al lumii s-ar afla. ■

Antonel Lakatos, învățător în Jibou, județul Sălaj

Satele prin care am fost și-au lăsat o amprentă vizibilă în cariera mea. Am avut multe de învățat de la colegii pe care i-am găsit în aceste școli, de la elevii și de la părinții acestora. Am colindat satele din jurul orașului Jibou cu plăcere, cu entuziasm și curiozitate, dornic să pun în practică tot ceea ce am găsit mai valoros în cărțile de specialitate. Cuceu, Surduc, Inău, Noțig, Mirșid sunt locurile în care am găsit tot ceea ce poate avea un om mai valoros: tradiții, obiceiuri, respect, voință, curaj, bunătate, credință, simplitate. Valori pe care cu greu le mai găsim acum în viața de zi cu zi.

Îmi amintesc cu drag de zilele în care era sărbătoare și mergeam cu copiii la biserică. Aici, împreună cu preotul satului, reușeam să le arătăm că biserica este locul unde sufletul are prioritate, iar școala este locul unde mintea și sufletul dau roade. I-am făcut pe copii să aprecieze efortul foștilor dascăli din sat, cumpărând flori și dându-le din suflet cu ocazia diferitelor sărbători ale anului.

Am vizitat oameni în vârstă, oameni care nu au avut copii sau ai căror copii erau plecați din sat și le-am dăruit flori, mărtișoare. Parcă și acum văd lacrimile din ochii lor, lacrimi de mulțumire că nu au fost uitați. Sufletul meu înflorea atunci când vedeam că rodul muncii mele începe să apară, că eram apreciat de oamenii satului, că micii mei școlari priveau cu alți ochi tot ceea ce era în jur.

Să ne gândim că, atunci când un pui de om vine pentru prima dată la școală, bate sfios și mirat la porțile unui castel, un castel care îi va schimba viața. Cel mai important este *cine îi va deschide porțile spre această lume nouă.*

Fii tu, învățătorule tânăr de la țară, cel care deschide această poartă și lasă neschimbat un singur lucru: plăcerea de a deschide zilnic ușa școlii! ■

Ion Moraru, dascăl al identității românești, la 90 de ani

Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a oferit Ordinul Sanctus Stephanus Magnus pentru mireni scriitorului Ion Moraru din Mîndîc, Basarabia, la împlinirea vârstei de 90 de ani. Distincția și diploma au fost înmânate de către Arhimandritul Melchisedec Velnic, starețul Mănăstirii Putna, pe 8 martie 2019, la Mîndîc.

Ion Moraru s-a născut în 9 martie 1929, iar în 1950, la 21 de ani, a fost arestat de NKVD și închis în pușcării din Chișinău, Odessa, Moscova, Ruzaevka (pe Volga) și în lagărele Dubovka, Maikaduk, Ekibastus, Spassk, Aktas. A fost eliberat în 1956.

După căderea comunismului a scris trilogia autobiografică *Pustiirea. Treptele infernului. Fata cu miros de busuioc*, un adevărat imn închinat jertfei românilor din Basarabia pentru a-și apăra identitatea, demnitatea și credința după ocupația sovietică. Cartea a fost publicată în mai multe ediții în Basarabia, iar în România a fost publicată pentru prima dată de Mănăstirea Putna în Anul Centenar 2018.

Cu același prilej a fost înmănată domnului Ion Moraru o scrisoare de felicitare din partea Președintelui Academiei Române, academicianul Ioan-Aurel Pop.

Părintele stareț al Mănăstirii Putna i-a oferit o diplomă pentru contribuția la activitățile Mănăstirii Putna din Anul Centenar 2018, iar Asociația Culturală *Conta* i-a acordat diploma *Vrednicie și Credință* pentru opera literară memorialistică de excepție, pentru demnitate și curaj civic, prin președintele asociației, scriitorul Adrian Alui Gheorghe. ■

„În noiembrie și decembrie am reușit să fac cunoștință cu toți colegii de școală. Nu-mi prea convenea că eram mai răsăritel decât ceilalți, dar cu timpul m-am resemnat. M-a consolatat profesorul de matematică, Belinski. El mi-a spus că și el este mai înalt decât directorul și aceasta nu-l deranjează deloc.

– Ionele, este important să faci carte și să-ți iubești neamul...

În preajma Anului nou, acest profesor Belinski a copt undeva niște colăcei, a găsit o sanie la care a înhamat niște cai buni, cu un Moș Crăciun de cea mai mare frumusețe. Pentru prima dată în viață vedeam un Revelion cu atâtea hăituri, iar fetele îmi păreau niște zâne din povești. Totul începuse afară, pe aleea castanilor, din capătul căreia a venit sania cu alaiul, apoi ne-au dus într-o sală mare unde au continuat dansurile.” ■

„– Ei, Vanușa, spune de ce ai nimerit aici – m-a întrebat anchetatorul în limba rusă. I-am răspuns în limba română că despre asta poate știu mai bine cei care m-au arestat. El mi-a zis că n-a înțeles și să-i vorbesc în limba rusă.

– Aceasta-i limba pământului nostru, o vorbește mama mea, bunei mei, au vorbit-o și străbunei mei.

Se vede că nici acum n-a înțeles ce i-am spus; a pus mâna pe receptor și l-a chemat pe un careva Mămăligă să vină la el. Peste câteva minute a apărut un individ, nici tu geandră, nici tu mămăligă. Anchetatorul mă privea ca o felină gata să se repeadă la jertfa lui.

– De ce nu-mi răspunzi în rusește? – m-a întrebat Popov.

– Pentru că-n limba străbunilor mei mi-i mai ușor să vorbesc. După cum am înțeles, dumneavoastră aveți nevoie de traducător, nu eu. Eu chiar și chinul de moarte sunt gata să-l îndur tot în limba noastră.” ■

„Marea mea surpriză a fost să-l descopăr în acea orchestră din lagăr pe profesorul meu de matematică din Târnova, domnul Belinski, acel minunat profesor care a făcut cu noi ultimul Sfânt Vasile pe aleea de castani. (...) El cânta la vioară. Era

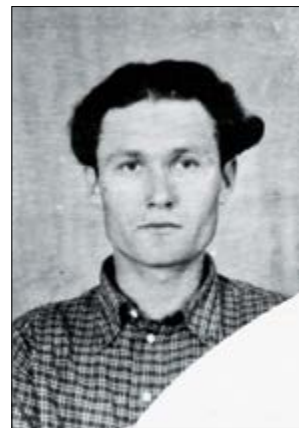
cărunt definitiv, după câte i-a fost dat să tragă, și trăia numai cu melodiile noastre, pe care le interpreta cu o măiestrie de invidiat. Când m-am apropiat de dânsul și m-am adresat în limba noastră: „Bună ziua, domnule Belinski!”, el a rămas tablou. Uimit nespun, abia de a putut să mă întrebe cine sunt.

– Sunt un elev de-al dumneavoastră din Târnova. Mi-ați predat câteva luni matematica. Vă mai aduceți aminte de sărbătoarea de Sfântul Vasile de pe aleea de castani din Târnova?

Trezit, parcă, dintr-un somn letargic, s-a repezit spre mine și m-a cuprins, ținând într-o mână arcușul, iar în cealaltă vioara; a izbucnit în hohote de plâns, iar toată orchestra s-a sculat în picioare. (...) Maestrul s-a dat puțin în urmă, să mă privească încă o dată, și a zis:

– Dacă este în sală măcar un român, concertul trebuie să răsune românește.

A atins coardele vioarei, ca să se convingă că e acordată. Toată orchestra s-a agitat ca la trecerea unui vântuleț ușor, dirijorul a făcut un semn cu bagheta, profesorul a început ușor să se clatine și de pe scenă au pornit să se reverse sunetele cunoscute de mine de o veșnicie. (...) Pe suflet mi se făcuse ușor și pentru câteva clipe am uitat că mă aflu în lagăr.” ■

Fotografia de pe Certificatul de eliberare, 1956

Fragmente din Ion Moraru,
Pustiirea. Treptele infernului. Fata cu miros de busuioc,
Ed. Nicodim Caligraful, Mănăstirea Putna, 2018

Autorul în clasa a șaptea (rândul doi, al doilea din stânga)

La 30 de ani de la Revoluție

Cum ați receptat Revoluția din Decembrie 1989 și căderea comunismului? Ce sperați atunci și cum vedeți ceea ce s-a întâmplat?

Eu, personal, am fost implicat încă dinainte de '89 în mișcarea anticomunistă. Din familie, exista o conștiință despre ce este comunismul, fiindcă bunicul și unchiul din partea mamei au făcut pușcărie politică, din partea tatălui la fel, comuniștii i-au distrus viața și apoi mereu s-a ferit de ei. Aveam o anumită repulsie față de comunism. Cu asta am crescut. Deși, ca tineri, nu simțeam atât de mult ce înseamnă comunismul. Eu și alți prieteni aveam multe ocupații, urcam pe munte, ne întâlneam, aveam alte bucurii decât cele care erau făcute imposibile de către regimul politic. Omul își găsește în orice fel de circumstanță niște ieșiri.

Însă în 1989 simțeam că se întâmplă ceva, plutea în aer că trebuie să se întâmple ceva. Acest sentiment era dat de ce era în afară. Practic era o manipulare pe care nu o conștientizam atunci. Cred că și Radio Europa liberă a avut un

rol în toată treaba asta.

Am ieșit și eu în stradă din 21 decembrie, în București. Cred că au ieșit mulți oameni pentru că românul nu suferă omorul, ori se credea atunci că la Timișoara fuseseră uciși 60.000 de oameni.

Mulți nu își dădeau seama ce înseamnă libertatea politică, dar simțeam că nu suntem liberi. A existat un sentiment aproape religios de a lupta pentru libertate. S-a strigat „Vom muri și vom fi liberi”. S-a spus *Tatăl nostru*.

Când luptam eram conștienți că putem muri, eram dispuși să ne dăm viața. Ne încurajam unii pe alți și era o stare de har. Doream o schimbare în bine a societății. Am crezut că așa ceva era posibil până în primele luni după Revoluție. Apoi a devenit clar că evenimentele se manipulau, că unii aveau alte scopuri decât cele pe care le spuneau, am descoperit că se mințea.

Atunci credeam că în Occident este o societate liberă, în care adevărul este normă de viață, și speram că va fi ca acolo. Credeam că acolo se iubește adevărul, așa cum îl iubeam noi. Dar nu era așa. Din nefericire, în Occident se mințea, se mințea mult mai mult dar mai rafinat ca în comunism.

Unii dintre cei care au ieșit la Revoluție nu au făcut-o pentru o schimbare socială în bine, dar aceștia erau puțini, de exemplu cei care pur și simplu furau din Comitetul Central – telefoane, mobilă, tot ce se putea. Dar majoritatea nu a fost așa. Chiar cred că majoritatea nici nu erau mânați de ură, ci erau mânați de adevăr. Erau tineri care nu apucaseră să urască; ei au ieșit ca niște miei, pentru că au aflat că frații ai lor din Timișoara au fost uciși.

Atunci ar fi putut fi mare vărsare de sânge, s-a dorit asta pentru a fi folosită ca un motiv pentru schimbarea puterii. Doi părinți din Grecia, Sfântul Paisie Aghioritul și Sfântul Porfirie Cavașoclivitul, au văzut în vedenie aceasta și s-au rugat să nu fie așa cum se dorea. Apoi a apărut ura. Starea de har de după Revoluție cred că am pierdut-o pentru că nu am folosit-o ca să ne apropiem mai mult de Dumnezeu. Noi nu am înțeles atunci să ne recunoaștem toate greșelile, plecând dinăuntru. Și atunci nu am putut lupta ca popor cu ceea ce a urmat: numărul uriaș de avorturi, distrugerea economică, plecarea în străinătate în număr de neimaginat de mare înainte, o neîncredere și o dezbinare foarte mari, răcirea credinței. Nu am știut să ne recunoaștem greșelile și să facem pocăință. Cred că acestea au fost cauzele principale ale imposibilității noastre de a depăși istoric niște capcane care erau previzibile.

După Revoluție a urmat manifestația din Piața Universității, în care s-a dorit ieșirea cursului țării din mentalitatea comunistă. Dar nu s-a mers pe schimbarea lăuntrică, pe o eliberare de comunism a inimilor. Unii au crezut că scapă de comunism plecând în străinătate, alții au crezut că pentru a scăpa de comunism trebuie să uite rădăcinile, neamul. Am căzut în capcana materialismului, ne-am întors la o viziune materială asupra lumii, nu am ajuns la o viziune duhovnicească. Am trăit apoi iluzia îmbogățirii și nu ne-am dat seama că nu e drumul bun.

Cum îi vedeți pe cei care, chiar în numele jertfelor de la Revoluție, disprețuiesc România de azi și, mai mult, poporul român în identitatea lui istorică, considerându-ne incapabili de bine?

Cred că este vorba despre oameni care nu au înțeles ceva esențial despre Revoluție, care nu au prețuit jertfa din '90. Este esențial, din punctul meu de vedere, că jertfa și idealurile transcend nemulțumirile noastre, dezamăgirile noastre.

A iubi înseamnă să spui cuiva: „Te iubesc, dar te iubesc și când vei fi rău, și când vei fi cum mie nu-mi place să fii; te iubesc pentru ceea ce tu ai în profunzime”. Dar, în fața dezamăgirilor, văzând că nu s-a schimbat totul în bine, unii au început să urască România, considerând că România le-a făcut rău, că le-a stat în calea împlinirii, că România le face rău. Nu România le-a făcut, nici poporul acesta, nici neamul acesta. Ne-am făcut-o noi cu mâna noastră. Căci Dumnezeu ne-a deschis niște porți. Dar pe urmă au fost multă ură și mult păcat, care au dus la decăderea noastră și la depărtarea tot mai mare de bine. Suntem, din punctul meu de vedere, pe o pantă, în cădere față de adevăr și față de Dumnezeu.

După Revoluție nu pot să spun că am câștigat, nu pot să spun că am pierdut, nu pot să spun că e mai rău în România decât în altă țară. Pentru unii este mult mai multă bogăție, pentru alții mult mai multă sărăcie, pentru mulți sunt și mai multe greutăți, pentru că greutatea urmează păcatului. Dar spun cu toată tăria că Dumnezeu este aici, cu noi. Nu suntem un popor părăsit de Dumnezeu. Poporul român nu este lepădat de la fața lui Dumnezeu. De aceea sunt și aceste încercări, această durere, această luptă prin care ne putem răscumpăra, prin care ne putem curăța. Tocmai pentru că există aceste încercări, avem șansa, prin poarta Ortodoxiei, a credinței și a lucrării harului Duhului Sfânt, prin tot ce înseamnă asceză și viață ortodoxă, să ne sfințim viețile. ■

Virgiliu Gheorghe

DIN PRIMA SECUNDĂ

Luna pentru viață și Marșul pentru viață 2019

Luna pentru viață, 1-31 martie, a înregistrat în 2019 cel mai mare număr de localități organizatoare de evenimente pro-viață: 667 de orașe și sate în România și Republica Moldova. Marșurile din 21 martie, crosurile, ateliere de citit pentru copii, plantarea de copaci, desene pe asfalt, ateliere de fotografie și de desenat, creație de bannere și multe alte tipuri de activități au fost prilejul pentru sute de mii de români din dreapta și din stânga Prutului să își manifeste dragostea pentru copiii nenăscuți, pentru femeile în criză de sarcină, pentru adevărul că viața umană începe la concepție și este un dar unic de la Dumnezeu.

Mulți dintre ei au participat și pentru că ei înșiși sunt în viață datorită faptului că părinții sau bunicii lor au ales viața.

POVEȘTEA VIEȚII MELE ESTE O POVEȘTE PRO-VIAȚĂ

Aș vrea să vă spun o poveste. În anul 1967, o proaspătă mamă descoperea că este din nou însărcinată, la doar câteva luni după ce îl născuse pe primul ei băiețel. Simțea că nu este pregătită pentru încă un copil. Cum să se mai poată ocupa și de acesta, când toată ziua se îngrijea de un bebeluș de câteva luni, iar soțul ei avea un handicap la picior și nu putea să o ajute prea mult?

Gândul i-a zburat la avort, dar chiar din acel an avortul nu era legal decât în anumite condiții, pe care nu le îndeplinea. A încercat să găsească o porțiță deschisă pentru a întrerupe sarcina, dar nu a reușit. Apoi s-a năpustit asupra copilului, cu disperare: ridică mobilă prin casă pentru a-și provoca singură avortul și altele...

Dar copilașul nu s-a dezlipit de pântecul ei, ci a tot crescut până când, pe 26 septembrie 1967, a văzut lumina soarelui. Mama era încă bosumflată, dar eu acum zic „Ura!”, și veți vedea de ce.

A crescut mare, a ajuns la liceu și îi plăcea să învețe mult, mult. O profesoară deosebită l-a îndrumat spre fizică, știința care avea să devină pasiunea sa. În 1985 a luat medalia de bronz la Olimpiada Internațională de Fizică. „Ura!” a zis atunci mama lui, care nu mai era demult supărată că a rămas însărcinată pe neașteptate și fără să-l dorească.

Pe lângă bucuriile aduse părinților datorită hărniciei și istețimii sale, acest tânăr a rămas alături de ei după ce fratele său a plecat cu familia peste ocean, pentru un trai mai bun. A rămas cel care le-a fost alături până în ultimele clipe și care a

încercat să le aducă raze de soare în viețile lor mult încercate de greutate. „Mulțumim” a fost cuvântul pe care i l-au spus de această dată părinții, care vedeau cum ceea ce părea un blestem era, de fapt, binecuvântarea vieții lor.

Bărbatul din poveste este tatăl meu. Am aflat povestea tatei de puțin timp și am realizat și mai bine de ce mă implic în domeniul pro-viață. Fac acest lucru pentru că simt cât de mult înseamnă venirea pe lume a fiecărui copil. A fiecărei ființe unice.

Și în cazul tău, cel care citești aceste rânduri, povestea vieții tale este o poveste pro-viață. Du-o mai departe! ■

Eliza Maria Cloțea,
președintele Asociației „Studenți pentru viață”, București

TIMP DE NOUĂ LUNI AM ASCULTAT IMPRESIONATĂ CEA MAI FRUMOASĂ SUMĂ DE SUNETE ARMONIOASE: INIMA MAMEI

Astăzi nutresc un sentiment de măreție când mă gândesc că mama a ales viața fraților mei și viața mea. Dar acest sentiment ar fi putut să nu existe, căci a fost un moment când viața mea a atârnat de un eveniment neașteptat.

În toamna lui 1986 se nășteau doi copii minunați, gemeni, un băiat și o fată. Peste 6 luni, mama află că este iar însărcinată. A căzut ca o trestie. Doamna doctor i-a recomandat avortul. Tata m-a vrut, dar doctorița insistă: „Corpul tău nu este pregătit pentru o altă naștere, ai doi copii pe care i-ai născut târziu, psihologic și fizic îți va fi foarte greu, nu ai casa ta” și s-a oferit să „o ajute”: a făcut o hârtie de trimitere la avort.

Pe 16 septembrie 1987, mama urma să meargă la doctor pentru a „scăpa” de rodul pântecelui, însă, dimineața, află că a murit măca ei (bunica Parascheva) și că trebuie să meargă în alt sat împreună cu soțul și cei doi copii. Și Dumnezeu a lucrat prin natură, zic eu, căci datorită vremii și a lipsei de transport au fost nevoiți să stea acolo o lună!

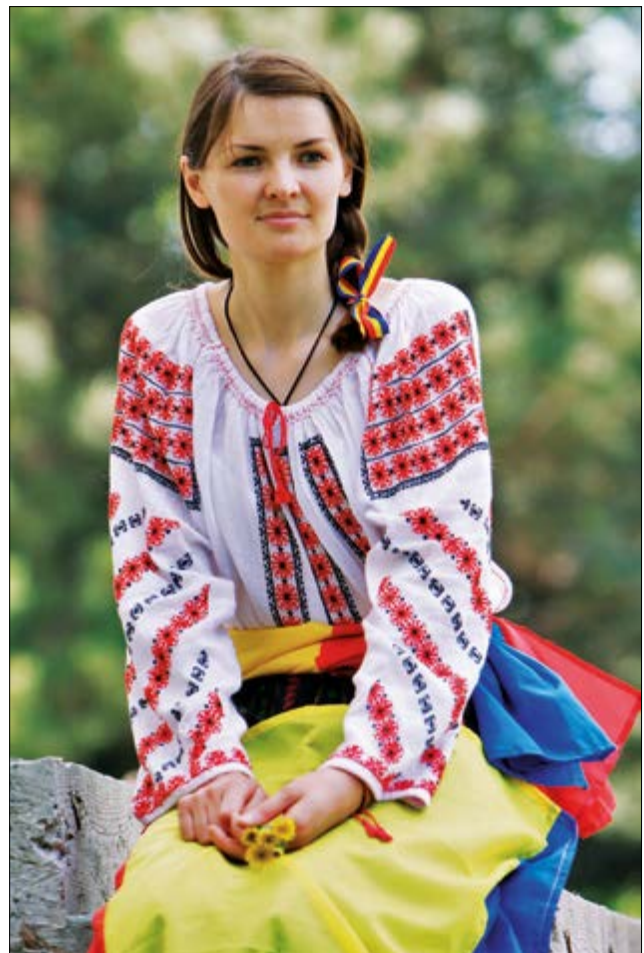
Iar eu stăteam cuminte în pântecelul cald al mamei.

Apoi a fost prea târziu pentru avort, spre marea mea bucurie. Iar 16 septembrie, ziua când ar fi trebuit să mor, e ziua în care mi s-a salvat viața.

Timp de nouă luni am ascultat impresionată cea mai frumoasă sumă de sunete armonioase: inima mamei. Am fost adusă la lumina zilei în primăvara anului următor, am primit numele Nadejda, în cinstea altei bunici (pe linia tatei), nume ce înseamnă speranță. O speranță sădită cu nouă luni în urmă și împlinită. Iar nană mi-a fost... și doctorița!

Să avem optica creștină: „Copilul nu vine singur pe lume, vine cu o pâine.” Cum să nu se îngrijească Părintele ceresc de copilașii pe care îi aduce în lume?! Să avem încredere și nădejde în Bunul Dumnezeu și în această privință și azi! ■

Nadejda Usatîi,
președintele Asociației „Moldova pentru viață”, Chișinău

Am 19 ani și mă uit îngrozită la un test de sarcină pozitiv

În 19 martie 2019, europarlamentarul român Cătălin Ivan a organizat prima ediție a evenimentului „Babies Go to the European Parliament”, la Parlamentul European din Bruxelles. Au participat europarlamentari, femeile care au trecut prin criza de sarcină și fie au născut copilul, fie au făcut avort. Organizat după modelul „Babies go to Congress” din SUA, evenimentul caută să arate ce se poate face la nivelul Uniunii Europene pentru a sprijini mamele singure și femeile în criză de sarcină.

Mai jos este o mărturie prezentată la această întâlnire. Citind-o, în minte ne răsună cuvântul Mântuitorului Iisus Hristos: „Tinere, ție îți zic, scoală-te!” (Luca 7, 14). Autoarea parcurge drumul de la moarte la viață, la care este chemat tot omul care cade, pentru că Hristos Domnul a venit pentru ca oamenii „viață să aibă și din belșug să aibă” (Ioan 10, 10).

Am 19 ani și mă uit îngrozită la un test de sarcină care arată pozitiv. În pânțele mele o altă viață cuprindea formă și simțeam viu în mine, chiar îmi gândila un pic burtica... Însă gândesc: „Dacă ar afla ai mei, m-ar omorî din bătaie, m-ar da afară din casă, în plus mi-aș pierde job-ul, nu aș putea să mai merg la facultate și sigur el – tatăl copilului – nu și-ar dori un copil... Oamenii ar râde de mine.” În plus, vorbele mamei mele îmi

sparg urechile: „Să nu te culci cu nimeni până la căsătorie; dacă te prind că vii cu burta la gură acasă, te calc în picioare”. Nu vreau să pierd iubirea mamei, a oamenilor. Așa că dau un telefon unei colege și îi spun: „Ajută-mă!” O viață în interiorul meu își cerea dreptul și eu o simțeam, o auzeam. Însă aleg să fiu lașă. Aleg avortul, în ciuda faptului că, pe ultima sută de metri, Dumnezeu îmi scoate în cale, în sala de așteptare, 2 măicuțe – dar eu nu le aud, eu

văd numai groaza că mama ar putea să mă calce în picioare, tata să mă bată și toți să mă urască.

Impactul alegerii mele a fost că am ajuns eu să urăsc. Și, odată cu viața pe care am luat-o, am luat și viața mea. Am ajuns un viu-mort – obsedată de muncă și disociată de emoțiile mele, de trăirile mele. Am făcut un pact cu mine să nu iubesc și să nu mă iubesc. Am pus o mască de persoană rece, distantă, de care nu te poți apropia. Căci, dacă las pe cineva să se apropie de mine, sigur mă va răni. Am ales să nu am încredere în nimeni și nici în mine.

Nu au fost ani de liniște, așa cum credeam, au fost ani de gheață, de lipsă de autenticitate, de lipsă de compasiune, de mânie, ură și judecată la adresa celorlalți: „Ei sunt de vină pentru ce trăiesc eu”. Ani de psihoterapie în care nu reușeam să mă eliberez de vinovăție. Ani cu gânduri că azi copilul meu ar fi putut să aibă vârsta „x” și eu aș fi putut să fac asta și asta cu el. Și ajungeam din nou la inutilitate, tristețe și tot ce îmi rămânea era masca mea de femeie puternică pe care nu o poate controla nimeni.

Drumul până la responsabilitate a fost unul anevoios, pentru că mecanismul de fugă a fost unul puternic. Aproximarea de Hristos acum 13 ani mi-a arătat că mai există speranță pentru sufletul meu și am început încet-încet să topesc carapacea de gheață, iar orele de terapie și consiliere, discuțiile și îmbrățișările pline de căldură ale duhovnicul meu mi-au oferit perspectiva asupra responsabilității și expresiei de sine, posibilitatea de a fi vulnerabilă și autentică. Acestea au fost o sursă pentru mine în a fi din nou reconectată la ceea ce am pierdut atunci: bucuria de a fi, viață, iertare dincolo de ceea ce a fost.

Știind că am posibilitatea să fiu vulnerabilă și autentică, am creat conștient asta pentru mine și am ales să îmi asum să fiu vulnerabilă și autentică. De aceea, fac astăzi prima mea mărturie publică. Am ales în acest an sabatic, în care am tot cercetat care sunt talanții mei și ce vrea Domnul cu mine, să mă implic activ în acțiunile pro-viață. Astfel, am început să creionez două proiecte: unul de educație în școli a copiilor și a tinerilor în scop preventiv, susținând principiile pro-viață, și unul de creare a unei platforme online de consiliere și suport pentru femeile aflate în criză de sarcină.

Eu nu am avut acces atunci la nicio formă de consiliere sau informare. Și sunt convinsă că sunt multe femei care pot fi în situația mea sau în oricare etapă prin care am trecut eu. Internetul acum oferă multă informare, însă e important ca femeile care iau în considerare avortul să știe că alegerea de a da naștere unui copil nu este despre moralitate, ci este despre viață, în ciuda tuturor

circumstanțelor. Însă, ca să poți să ajungi la o astfel de alegere, e nevoie ca fiecare femeie, atunci când dă o căutare pe internet despre avort sau tot ceea ce este legat de acesta, să ajungă într-un spațiu în care să se simtă în siguranță, susținută și mângâiată de viață. ■

Adelina Fronea

Foto: Cătălin Apostol

Punctulețul negru

M-am căsătorit la numai („numai” vine scris din perspectiva actualei vârste) 19 ani, ferm convinsă că „a te căsători nu înseamnă neapărat a avea imediat și copii”. Cu această replică îmi linișteam tatăl care își făcea griji în legătură cu facultatea pe care o urmam.

De fapt, așa era mai simplu: scăpam de oboseala zilnicelor întâlniri cu viitorul meu soț, iar a ne vedea mai rar mi se părea imposibil. Câștigam mai mult timp pentru studii, pentru că urma să fim împreună, la casa noastră. Știam că și mama s-a căsătorit la 20, așa că 19 și jumătate mi se părea o vârstă potrivită.

Casa noastră e spus impropriu, pentru că nu o aveam. Găsisem, în schimb, așa cum se obișnuia pe atunci și cum era în dimensiunile firescului, o cameră de 12 metri pătrați într-un cămin. Eram fericită, mă mutasem dintr-un cămin (studentesc) în alt cămin. Deosebirea nu era tranșantă, în schimb aveam mica noastră gospodărie, încropită din cadourile de la nuntă, o lustră și o tigaie scumpă, pe care le cumpărase și de care era mândru soțul meu.

Mă complăceam în ipostaza de tânără soție, până când, cam la o lună după nuntă, am suspectat că sunt însărcinată. Retrăiesc în amintire momentul și constat că primul lucru pe care l-am gândit a fost ce o să le spun părinților.

Era pusă în joc maturitatea mea, certitudinea

cu care îi asiguram că voi amâna maternitatea. Îmi era rușine să recunosc faptul că nu am fost mai „pricepută” decât atâtea alte femei. Al doilea sentiment și cel mai puternic, de fapt, a fost frica.

Cum o să ne descurcăm? Ce fac cu facultatea? Din ce o să trăim? Unde o să trăim? Sute de întrebări, în fața cărora mă simțeam neputincioasă, care îmi înțepau mintea și-mi răsturnau fericirea și stabilitatea pe care credeam că le obținusem.

Soțul mă liniștea și-mi zicea că o să ne descurcăm, dar la reproșurile mele „Cum anume?” nu-mi oferea un răspuns concret. „O să lucrez”, spunea, „o să ducem copilul la părinți, o să ne ajute și ei”. „Nu, copilul o să mi-l cresc singură, dar nu acum!” Aceasta a fost decizia mea, după care a urmat și verdictul: „Merg să fac avort!”. El n-a zis nici da, nici nu...

Nici acum nu simt vreun fel de obidă față de acest nici da, nici nu. Cu timpul am aflat că deseori, în cazul sarcinilor inoportune, tocmai tații, pe seama cărora se pune responsabilitatea financiară a familiei, spun categoric: „Fă avort”. Așa că, mai degrabă, îi sunt recunoscătoare pentru această tăcere. El nu avea decât cu trei ani mai mult decât mine...

Am mers împreună la o doctoriță pe care o cunoșteam de la ambulatoriul studentesc. Ea mai cumula un serviciu la Centrul de Planificare a

Familiei. I-am spus că sunt însărcinată, iar ea a fost primul om care m-a felicitat. „Eu vreau să fac avort!” Și a urmat torentul de explicații și scuze: că n-am casă, că n-am masă, că nu avem bani de ajuns, că am de învățat etc.

„Eu chiar nu te înțeleg: ești căsătorită, aveți un colțisor al vostru! Restul vine cu încetul! Iar cel mai dureros este că voi, studentele, avortați pe capete, iar aici eu tratez câte 8-10 ani alte femei care vor să aibă copii! Dă-ți seama ce faci!” La replicile ei și soțul meu a prins curaj. Dar doctorița vorbea cu surdul... Astăzi știu că îi poți vorbi doar celui care îți cere sfatul. În rest, omul ascultă vorbele, dar de auzit nu le aude. Sau aude numai ce-i convine lui. Neputincioasă în fața potopului meu de argumente, doctorița m-a trimis la ecograf.

Țin minte și acum primul meu examen ecografic. Mai speram ca medicul să spună că nu e nicio sarcină. Priveam curioasă la monitorul din fața mea și încercam să deslușesc ce vede specialistul. „Da, sunteți însărcinată de trei săptămâni!” Mi s-a dus inima în călcâie. Fantoma copilului căpăta contururi reale: el exista și avea trei săptămâni. „Acesta e copilul?” am întrebat curioasă, arătând cu mâna spre formele ce albeau pe ecran. „Nu, acesta e uterul.” „Și copilul?!” „Uitați-vă aici!” Și-mi arată în centrul monitorului... un punctuleț negru.

Acesta era copilașul meu pe care eu intenționeam să-l omor! Ființa aceea care s-a încapățânat să apară pe lume și care își cerea dreptul la viață! Punctulețul meu negru! Un val de căldură mi s-a ridicat din călcâie, de acolo unde mi se ascunsese inima, și s-a urcat până în gât,

făcându-mi coșul pieptului neîncăpător. Mă sufocam de emoție și emoția s-a eliberat prin șuvoiul de lacrimi care veni să-mi spele fața, apoi sufletul.

Copilul meu, punctulețul meu scump biruise frica mea, lașitatea, iresponsabilitatea! Fără a mai spune ceva medicului ecografist, m-am ridicat de pe banchetă, de parcă ea ar fi fost locul crimei, mi-am încheiat blugii, fără grija că mi-i pătez cu gelul cu care mi s-a uns burta și am ieșit în coridor, unde mă aștepta descumpănit „maturul” meu soț.

I-am sărit în brațe, repetându-i printre lacrimi: „E atât de frumos, e un punctuleț, e viu! Nu fac niciun fel de avort!” Eliberându-se ca de o mare povară, el a exclamat fericit și mândru: „Da' eu ce-am zis!”

Doctorița ne-a întâmpinat cu ochii lucind de bucurie.

Ana-Maria, Amy, a crescut „de la sine”, cum spuneau rudele noastre.

Primii ani ai căsniciei noastre au avut perioadele lor tulburi. Ne-au salvat de fiecare dată dragostea, Amy și sărăcia.

Certându-ne, urma să ne împăcăm tot la căpșorul ei, pentru că nu o puteam nici împărți, nici renunța la ea. Am înțeles, de-a lungul timpului, că sarcini inoportune nu există, că e un rost în tot ce se întâmplă. Mă gândesc că s-ar fi putut ca fără Ana-Maria s-o luăm în direcții diferite. Ea însă ne unea. Am rămas să fim împreună nu din cauza ei, ci datorită ei, maturizându-ne și construind.

Amy a fost temelia și binecuvântarea, ceilalți doi copii au urmat să fie zidurile și cupolele bisericii noastre. ■

Viorica, Chișinău

Viorica și familia ei

Foto: Cătălin Apostol

La Manif pour Tous – Marșul pentru viață, Paris, 24 martie 2013

Implementarea culturii LGBT

Urmând analizei făcute de Karl Marx în Manifestul Comunist în 1848, comuniștii au considerat că proprietatea privată este cauza tuturor relelor sociale și că înlăturarea ei prin orice mijloace va aduce fericirea. Urmând analizei făcute de Adolf Hitler în Mein Kampf, în 1926, nașiștii au considerat că rasele „inferioare” sunt cauza tuturor relelor sociale și că eliminarea sau supunerea lor prin orice mijloace va aduce fericirea. Rezultatele: sute de milioane de morți și de vieți și suflete distruse.

Un manifest politic care își arată în prezent consecințele este Manifestul Gay din 1971, care consideră că familia monogamă alcătuită din bărbat, femeie și copii este cauza tuturor relelor sociale. De aceea, el propune un plan de normativizare a homosexualității printr-o revoluție sexuală, care are etape bine definite.

În spatele lobby-ului LGBT este o întreagă strategie în scopul modificării radicale a societății, care în mare parte își are rădăcinile în Manifestul Gay.

În România, această strategie a început să fie implementată acum aproximativ douăzeci de ani, deși abia în ultimii ani a început să fie mai vizibilă în societate. Câteva dintre etapele de implementare pot fi ușor observate.

Apelul la toleranță. Manifestul Gay din 1971 recomanda măsuri concrete pentru emanciparea homosexualilor. În primul rând, cerea „toleranță și

egalitate” și „o schimbare revoluționară în întreaga societate”, care trebuia să înceapă cu „familia patriarhală”. În România, în anul 2001 a fost abrogat articolul 200 din Codul Penal, care sancționa comportamentul homosexual public sau cu pericol social.

Acceptarea homosexualității ca formă alternativă de relație, chiar familială. Dacă în 1971 homosexualitatea era încadrată între bolile psihice, astăzi majoritatea psihiatrilor o consideră ca variantă normală a sexualității umane. Însă pentru filosofia libertății sexuale toleranța nu este de ajuns. „Trebuie să țintim spre abolirea familiei.”

Promovarea laxității morale și a concubinajului ca alternativă discreditează căsătoria și monogamia ca forme demodate de viață. Un indicator al acestei schimbări sociale este rata nașterilor din afara căsătoriei. Această rată crește pe măsura desfășurării campaniilor pro-LGBT. Dacă în anul 2000 această rată era pentru România de 25,5%, în anul 2016 s-a ajuns la 31,3%.

„E de la sine înțeles că persoanele LGBT trebuie să aibă dreptul la căsătorie. Dar tot de la sine înțeles este că instituția căsătoriei nu ar trebui să existe. Lupta pentru legalizarea căsătoriei între persoane homosexuale presupune în general să mințim în legătură cu ce vom face cu căsătoria. Odată ce aceasta ne va fi permisă, instituția căsătoriei se va schimba, așa cum și trebuie să se schimbe. De fapt, ea nici nu ar trebui să existe.”

Maria Alexandrovna Gessen, activistă LGBT

Celebrarea culturii LGBT în spațiul public.

Cu cât se afișează mai mult, cu atât atitudinea oamenilor devine mai îngăduitoare, considerând-o „o simplă extravaganță inofensivă”. Amploarea pe care au avut-o în 2019 manifestările de promovare a culturii LGBT în București, Cluj-Napoca și Timișoara ne arată cât de departe s-a ajuns în România cu implementarea agendei LGBT.

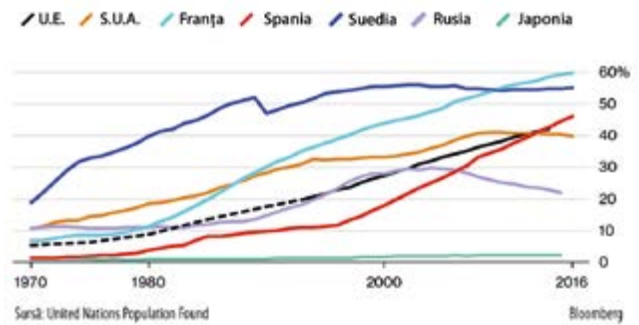
Scriitorul Bear Bergman, activist LGBT, consideră că „nimeni nu iubește nuditatea mai mult decât copiii”, iar paradele „pride” înseamnă o zi „distractivă, steaguri în culorile curcubeului, iar copiii ar putea fi LGBTQ”.

„Experiența traiului cu părinți homosexuali m-a traumatizat din punct de vedere emoțional și mi-a transmis o stare de confuzie. Am rămas cu un imens gol în viață, deoarece niciodată nu m-am simțit iubit. Păreau să aibă permanent nevoie să-și afirme homosexualitatea. Se prezentau cam așa: «Salut! Sunt Simon și sunt gay.» Oamenii obișnuiți nu fac aceasta. Nu se prezintă: «Salut, sunt Simon și sunt hetero.» Totul e numai «eu-eu-eu». Nu e deloc mediul ideal pentru a crește copii.”

Lewis Freeman-Harrison, Australia

Reformarea educației cu scopul de a normaliza homosexualitatea. Acest lucru se urmărește încă din 1971 prin introducerea ideologiei de gen în sistemul educațional sub forma orelor de educație sexuală, la o vârstă când copilul nu are încă discernământul format, prin povești, desene animate, filme în care apar personaje LGBT. Copiii devin confuzi privind identitatea lor sexuală și se simt nesiguri, trăind într-un mediu ostil dezvoltării și împlinirii lor firești.

Rata nașterilor în afara căsătoriilor în lume

„Era un mediu înjositor. Eram confuză în privința genului meu: tata se îmbrăca uneori în haine de femeie. Alteori, partenerii lui își luau roluri de «pseudo-femei». Identitatea, securitatea noastră, precum și simțul de apartenență vin din cunoașterea mamei și a tatălui nostru. Astea toate se pierd în uniunile homosexuale.”

Dawn Stefanowicz, Canada

Vitit Muntarbhorn, expert ONU pentru probleme de Orientare Sexuală și Identitate de Gen, a afirmat că mandatul său nu este doar pentru acceptarea socială a homosexualilor, ci „o provocare longitudinală care începe acasă, se continuă prin sistemul de educație, la locul de muncă și în viața de dincolo de acestea”. Adică impunerea homosexualității ca normă în spațiul public.

Atunci când mișcarea politică ce susține ideologia LGBT are suficient control politic, **orice apel de rămânere în normalitate** – sau „discursul instigator la ură”, cum e prezentat de filosofia LGBT – este sancționat legal.

În Australia, campania pro și contra căsătoriei între persoane de același sex s-a desfășurat într-un climat de intimidare din partea partidei LGBT față de supporterii familiei naturale. „Au zis că libertatea de exprimare nu va avea de suferit. Se pare că «tratatamentul egal» îl meriți doar dacă ești de acord cu ei”, a remarcat o persoană din regiunea Victoria.

În România, în noiembrie 2016, inițiativa cetățenească de revizuire a Constituției pentru consacrarea definiției căsătoriei ca uniunea bărbat-femeie a fost calificată drept „intolerantă”.

Problema principală a homosexualilor nu sunt paradele gaypride, mariajul homosexual sau educația pro-homosexuală în școli. Progresiștii LGBT nu pot să țină cont nici de sacru, nici de fire, nici de logic și nici de funcțional, căci problema adevărată este mult mai profundă: coruperea moralității sexuale prin ignorarea relației omului cu Dumnezeu. ■

Cristian Chesaru

Făcând voluntariat, tinerii devin conștienți că efortul pe care îl fac pentru ceilalți are un impact imediat

Despre teme fundamentale, precum familia, educația, identitatea culturală și spirituală, Romeo Moșoiu vorbește nu din cărți, ci din experiență. O experiență care a unit aspecte complementare ale vieții: a copilărit într-un mic sat de munte și lucrează în Ministerul Educației, a absolvit Teologia și s-a implicat în mișcări civice, a cunoscut mari duhovnici din mănăstiri și se ocupă instituțional de formarea copiilor.

Pentru a forma pe alții, mai întâi trebuie să parcurgi tu însuși un proces de formare. Ce v-a ajutat în formarea dumneavoastră ca om?

Prima persoană care a avut un rol important în formarea mea este învățătoarea mea, o învățătoare extraordinară, o persoană foarte caldă și foarte dornică de a transmite ceva și a-i ajuta pe elevi.

Am făcut școala, până în clasa a III-a, la bunicii mei, la țară. Era un sat binecuvântat de Dumnezeu, cu o școală situată imediat în apropierea bisericii, ne despărțea doar un gard, pe care de multe ori îl săream și ajungeam în curtea bisericii. Doamna Capanu era o persoană foarte caldă, care ne-a ajutat și ne-a învățat să devenim oameni. Acolo ne-a șlefuit prima dată caracterul, lucru pe care l-am înțeles mai târziu – importanța acestei formări a caracterului încă din copilărie. Domnia sa insista

foarte mult să fim oameni. Eu mi-am făcut școala într-o perioadă în care nu aveai acces la foarte multe informații, cum au tinerii din zilele noastre. Era perioada comunistă, în care lucrurile se făceau într-un anumit ritm. Și atunci, doamna învățătoare Capanu a fost cea care m-a ajutat foarte mult să aflu și să înțeleg lucrurile.

Dumnezeu a rânduit ca primul preot pe care l-am întâlnit în satul bunicilor mei să fie unul foarte erudit. Era destul de tânăr. Cu părintele am stabilit încă de la început o legătură foarte importantă. Eu am plecat în clasa a IV-a la oraș și, după câțiva ani de zile, părintele a ajuns preot exact în acel oraș. În vremea aceea, nu aveai acces la cărți, nu exista Mica Biblie, nu existau noțiuni de dogmatică. Și părintele a fost cel care m-a îndrumat, m-a ajutat. De la el am primit prima dată Mica Biblie, am primit apoi cărțile importante, din care am învățat, și cu el m-am pregătit pentru Seminarul Teologic.

Încă din vremea liceului am simțit o mare dorință de implicare. Revoluția m-a prins într-un moment foarte important al existenței mele: eram major, aveam 18 ani, și simțeam că lucrurile se pot schimba. Am ieșit în stradă; era impulsul, pe care îl mai am uneori și acum, de a reacționa imediat la tot ceea ce se întâmplă.

După Revoluție au fost toate evenimentele cunoscute: în ianuarie 1990, apoi în februarie, în martie, culminând cu 13–15 iunie. Am fost unul dintre cei care a participat la Piața Universității. Am participat la tot ce însemna comemorarea eroilor, se organizau în perioada aceea foarte multe activități de către studenți în acest sens – de reconectare cu

trecutul anterior comunismului. Studenții erau într-o stare de eliberare și era o emulație deosebită pentru a face lucruri și pentru a face dreptate față de o istorie nedreaptă.

În perioada studenției, la București, am participat și am organizat foarte multe conferințe: conferințele ASCOR-ului sau conferințele Ligii Studenților, la care aveam invitați mari personalități și mari duhovnici din vremea aceea.

Marii duhovnici ai României, pe care i-am cunoscut, m-au ajutat foarte mult în creșterea mea spirituală, dar și ca om. De asemenea, un rol important, de mentorat, au avut personalitățile intelectuale care în perioada interbelică au avut un cuvânt greu de spus în societate și care în perioada comunistă au fost deținuți politici. I-am cunoscut atunci. Liga Studenților avea o colaborare foarte bună cu Asociația Foștilor Deținuți Politici din România și am cunoscut foarte mulți deținuți politici, mulți dintre ei foarte în vârstă, foarte bolnavi. Mi-au povestit lucruri pe care, cu siguranță, foarte puțini oameni le-au auzit. Unele dintre aceste mărturisiri se regăsesc astăzi în câteva cărți care au apărut despre trecutul acestora sau în reportaje pe care le-au făcut la televiziuni, despre viața lor, despre cât au pățimit și au îndurat în temnițele comuniste. Pe mine m-au încărcat foarte tare aceste întâlniri prin trăirea acestor oameni, prin faptul că ei au rezistat într-o perioadă grea, când au fost opresați, mulți dintre ei schingiuiți, și au ieșit cu răni foarte mari, dar au rezistat până la sfârșit. Oamenii aceștia au avut un impact foarte mare asupra existenței mele, modelul lor de caracter, de credință și de dârzenie.

Ce vă ghidează acum în viață?

Cred că dorința de a face bine, dorința de a lăsa ceva în urmă. Un lucru pe care îl consider important este să faci bine. De ceva vreme activez în Cercetășie, am înființat un centru local, „Sfântul Nicolae”, la București, cu specific ortodox. Acolo avem un principiu pe care ni-l asumăm cu toții: în fiecare zi să faci cel puțin câte o faptă bună, în așa fel încât lumea să fie mai bună decât ai primit-o tu.

Care sunt marile provocări ale vremii noastre?

În vine în minte acum încrederea în cel de lângă tine. Nu mai există acea prietenie autentică, în care să te bazezi pe prietenul tău. Să fie o încredere profundă, dacă el îți promite ceva, să își respecte cuvântul dat. Trăim vremuri în care nu se mai pune preț pe lucrurile fundamentale. Trăim într-o lume consumistă, în care totul se plătește și contează foarte mult ce se petrece aici și acum. Nu mai interesează ce se întâmplă peste un an, peste doi. Și marile strategii se construiesc pe termen foarte scurt, nici măcar pe termen mediu sau lung.

Cum ar trebui un creștin să abordeze aceste probleme?

Un creștin se raportează permanent la preceptele creștine, care-ți dau un sens în viață, un cadru și un mod de acțiune care te ajută să faci față provocărilor.

Este foarte important pentru un tânăr sau pentru un adult din ziua de astăzi să fie ancorat în biserică. Dacă el își stabilește un program săptămânal și duminica două ore din existența lui merge cu familia, cu prietenii, cu cunoscuții la biserică și este acolo cu toată ființa lui, cu sufletul, atunci are deja un prim pilon pe care se poate baza. Contează foarte mult să trăiești într-o comunitate vie, să aparții unei comunități. Singuri putem doar supraviețui, putem să avem o stare în care te bucuri de ceea ce ai, dar te plictisești foarte repede singur.

Pentru mine este foarte important când merg împreună cu familia, cu prietenii la biserică. Biserica nu este numai locul în care ne rugăm și răspundem chemării spirituale, ci este și un loc de întâlnire. Un loc în care ne întâlnim cu prietenii, așteptăm să vorbim după ce se termină Sfânta Liturghie, să schimbăm idei. Este un loc în care oamenii sunt într-o adevărată comunitate, bazată pe o comunicare permanentă. Ne sprijinim unii pe alții, căci asta contează. La fel cum este și familia. Atunci când ți-e greu, ai nevoie de sprijin, și trebuie și tu să-l sprijini pe cel care are nevoie de tine.

Care este primul lucru pe care trebuie să îl conștientizeze cei care doresc să își întemeieze o familie?

Eu cred că o familie este împlinită în momentul în care cei doi, la început prieteni, își asumă căsătoria, își asumă că vor fi soț și soție până la sfârșitul vieții și, de asemenea, își asumă că vor forma o familie care va avea copii, care va fi împlinită prin nașterea de prunci, că vor locui împreună, vor face lucrurile împreună și la bine, și la greu.

Foarte mulți tineri nu se pregătesc pentru viața de familie și amână întemeierea uneia. Cred că aici este în primul rând influența societății. În rândul tinerilor nu mai este cool, nu mai este la modă să te căsătorești. Vine și dintr-un individualism în care în tot ce se întâmplă la nivel de societate se pune foarte mult accentul pe om ca individ, nu pe el ca membru al unei comunități – începând cu familia, apoi comunitatea locală, apoi comunități profesionale sau din jurul unor preocupări și apoi la nivel social, ca națiune. De asemenea, se pune foarte mult accentul pe corpul fizic. Totul se judecă din perspectiva „eu pot”, „forța mea”, „îmi doresc să fac ce vreau eu”.

Mulți dintre tineri fug de răspundere și li se pare că a întemeia o familie este un lucru foarte greu, se leagă la cap și își îngrădesc anumite drepturi și libertăți, au sentimentul că dacă fac acest lucru viața lor se va schimba, își vor pierde identitatea – deși de multe ori nici nu știu cine sunt, fiind timp îndelungat în criză de identitate și personală, și chiar profesională mai târziu.

Nu doresc să-și asume responsabilități, să-și ia angajamente pe termen mediu sau scurt. Foarte mulți tineri, chiar după vârsta de 30 de ani, stau în continuare cu părinții lor. Chiar dacă lucrează, preferă să nu plece de acasă, pentru că se află într-o zonă de confort în care mama are grijă să-i spele, să-i calce, să-i gătească. Și de fiecare dată este un loc unde are ce să mănânce, are unde să doarmă, fără un efort sau o contribuție.

Care credeți că este lucrul cel mai folositor pentru un tânăr? Dar cel de care trebuie să se ferească cel mai mult?

Un lucru folositor pentru tinerii din ziua de astăzi este mișcarea, încă de la gimnaziu și chiar de la clasa primară. Să facă mișcare, să facă sport cu pasiune, cu plăcere, cu bucurie. Este o sămânță importantă pentru dezvoltarea lui fizică. De asemenea, dacă tânărul are prieteni cu care interacționează, să se joace cu ei, să vorbească, și acesta este un lucru care îi va ajuta foarte mult

mai târziu. Pentru cei care sunt la gimnaziu, dar și pentru cei care sunt la liceu, contează foarte mult să fie într-un mediu sănătos și sigur. Un mediu sigur înseamnă un mediu creativ, cu profesori care să-i stimuleze pozitiv, să le stimuleze dorința de a învăța, să le stimuleze creativitatea, să-i lase să zboare în direcția în care doresc, să le transmită să aibă încredere în ei.

Un lucru la fel de important pentru vârsta aceasta este să nu fie dependenți de tehnologie, să nu fie dependenți de telefon. Văd foarte mulți tineri pe stradă, chiar de la clasele mici, pentru care obiectul cel mai important nu mai este ghiozdanul, geanta, rucsacul cu care merg la școală, ci telefonul mobil, pe care de cele mai multe ori îl țin în mână. Adică sunt conectați în permanență cu acel obiect. Îl țin în mână în ideea că se întâmplă ceva, că primesc un mesaj, că îi sună cineva. Deci au sentimentul că prin telefon, prin tehnologie, sunt în contact cu ceilalți. Dar pentru vârsta adolescenților contează mai mult contactul față către față, contează că se întâlnesc și discută lucruri care pe ei îi interesează.

Există tot felul de inițiative în școli, tot felul de centre de excelență pe anumite domenii și consider că este bine ca tinerii să participe la aceste tipuri de activități intelectuale, îi dezvoltă pe latura cognitivă. Dar este egal important pentru tineri să își dezvolte și latura creativă prin muzică și arte. Să învețe să cânte la un instrument, la chitară, de exemplu, sau la pian, pentru că îi ajută foarte mult la dezvoltare din punct de vedere cerebral. De asemenea, îi ajută cititul în format tipărit, nu de pe telefon, stimularea neuronală este mai complexă astfel.

Contează mult să reușească să stea departe de tot ce înseamnă viciu, de găști cu influențe negative, și să facă parte dintr-un grup care să îi ajute să se dezvolte intelectual, în primul rând, și să învețe ceva bun, ceva sănătos.

Un astfel de grup credeți că poate fi organizat, structurat de un adult, de o instituție?

Da, cred că da. Există în țară destul de multe inițiative, de la centrele de tineret care îi găzduiesc pe tineri în diverse activități, până la organizații sau asociații în care tinerii fac voluntariat. Pentru ei contează foarte mult să facă voluntariat, chiar din gimnaziu. Făcând voluntariat, prețuiesc efortul și devin conștienți că efortul pe care îl fac pentru ceilalți are un impact imediat. Mergem și ajutăm un bătrân. Mergem și ajutăm niște copii mai mici. Mergem și plantăm un copac. Avem o ieșire în care ne planificăm să facem anumite lucruri. Lucrurile astea au un impact imediat asupra lor, îi ajută mult, mai ales pe cei care sunt la liceu și se pregătesc să meargă la o facultate bună. Ei știu că se pune foarte mult accentul pe ce fel de voluntariat ai făcut, unde ai făcut voluntariat. Au început și universitățile din România să ceară lucrul acesta. Cei care merg la marile universități din afară, sigur trebuie să aducă dovezi că au făcut voluntariat.

Voluntariatul este foarte important pentru că îi stimulează să se implice în comunitate și să vadă problemele reale ale societății. Îi conștientizează în mod direct, prin acțiune și interacțiune imediată să vadă că acolo, „jos”, în lumea reală, sunt oameni care au nevoie de sprijinul lor, sunt copii care au nevoie să fie sprijiniți, sunt adulți, bătrâni

care, la fel, au nevoie să fie sprijiniți. Iată, mediul înconjurător are nevoie, este nevoie să plantăm un copac, avem nevoie de păduri, avem nevoie să facem curat. Tinerii vor prețui mult mai mult lucrurile acestea, vor fi mai atenți cu resursele, inclusiv cele financiare, pe care le au. Vor prețui ceea ce au, își vor prețui familia, își vor da seama că sunt privilegiați dintr-un anumit punct de vedere, că părinții lor sunt cei care muncesc din greu ca să le ofere cele necesare și chiar mai mult, să nu le lipsească nimic, să se poată dezvolta, să nu aibă lipsuri. Pe de altă parte, implicându-se în comunitate și mergând în comunitățile mai sărace, intrând în contact cu tineri de vârsta lor sau mai mici, sau poate chiar mai mari, atunci înțeleg prin propria experiență greutățile acestei lumi și înțeleg că dacă ei au în acest moment mai mult decât ceilalți, din ce au pot să îi ajute și ar fi bine să îi ajute și pe ceilalți. De aici începem cu a face câte o faptă bună în fiecare zi.

Care este criteriul după care hotărâți timpul dedicat muncii și cel dedicat familiei?

Și eu, și soția mea suntem două persoane foarte implicate în diverse activități. Ne place să muncim, muncim mult, ne place să dezvoltăm proiecte, să susținem inițiative curajoase, ne place să acționăm, să lăsăm ceva în urma noastră. Este adevărat că

lucrul acesta ne ia destul de mult timp. Pe lângă activitățile zilnice, suntem foarte conștienți că trebuie să alocăm un timp special pentru copiii noștri. În casa noastră este o regulă ca seara, nu mai târziu de 18.00–18.30, toată lumea să fie acasă și să avem masa de seară împreună. De asemenea, în momentul în care ne pregătim de culcare, să avem timp cu fiecare copil în parte, de la câteva minute până la câteva zeci de minute. Încă stăm cu cea mică să se culce. Atunci ceilalți copii au alte activități, fetele în camera lor, băieții în camera lor. Facem un fel de „foc de seară”, poveștile de la „focul de seară”, stăm ca în jurul unui foc de tabără. Când avem timp, depănăm, discutăm ce a fost important, care au fost lucrurile care i-au ajutat, care au fost cele mai puțin plăcute în timpul zilei. Este un moment în care comunicăm cu ei, ne conectăm cu copiii și ei ne simt foarte apropiați, chiar dacă nu povestesc lucruri extraordinare.

Chiar dacă nu au ceva de povestit, stăm împreună și ne pregătim pentru momentul de seară, adică nu spunem: „Gata, acum culcați-vă!” Este o perioadă de trecere: mai citesc, facem împreună o rugăciune, îi îndemnăm să se gândească la un lucru bun pe care l-au făcut în acea zi. Fiind și cercetași, se gândesc la ce fapte bune au făcut sau își doresc să facă în zilele următoare. În general, seara este și momentul în care facem planuri pentru a doua zi, discutăm puțin ce se va întâmpla în ziua următoare, planificăm împreună ca să învețe și ei ce înseamnă un plan și o structurare a activităților și a vieții. Atunci ei știu programul nostru, dar și

programul lor. Unii învață dimineața, unii după-amiaza. Au și destule activități extrașcolare și de fiecare dată le discutăm, în fiecare seară. Cred că acel timp de calitate petrecut cu ei seara ne ajută foarte mult. Și noi, ca părinți, ne încercăm, dar și ei. Simt că suntem acolo, aproape.

Un detaliu important: în vacanțe îi ducem la țară, le place foarte mult acolo și îi ajută mult să se conecteze cu natura, cu animalele de acolo, cu tot ce găsesc în mediul acela.

Un gând pentru românii din Basarabia și din Nordul Bucovinei.

Să nu uite limba română. Să-și învețe copiii și să-i ajute să învețe limba română. Să fie mai implicați în viața din comunitățile lor și să fie demni și integri.

Un cuvânt pentru tineri.

Îi îndemn să fie autentici. În primul rând, să nu se amăgească pe ei: lucrurile pe care le fac să le facă conștient și să se gândească și la consecințe. Să se implice în cât mai multe activități pentru a-i ajuta pe ceilalți, să facă voluntariat și să-și facă prieteni cât mai mulți. Să construiască cât mai multe lucruri. Să se străduiască să facă parte din comunități, pentru că o comunitate este un sistem de suport extraordinar, un sprijin care te însoțește și este alături de tine. Tinerii au nevoie să re-aducă în societatea de astăzi și viitoare ideea de împreună. ■

Omul este mai mult suflet decât trup

Cristina Gavrilovici este medic primar la Spitalul clinic de urgență pentru copii „Sfânta Maria” din Iași și Profesor de Pediatrie la Universitatea de Medicină și Farmacie „Grigore T. Popa” din Iași. Ca medic a făcut multe mame fericite, vindecându-le copiii. Ca profesor încearcă să îi învețe pe viitorii medici să se raporteze corect la pacienți și că vindecarea vine de la Dumnezeu prin mâinile lor.

De ce v-ați făcut medic?

M-am născut într-o familie de medici, cu multe cărți, cu o educație cu mare accent pe învățatură, competiție, dar și cultură, rafinament, atitudine. Nu m-am simțit niciodată forțată să iau calea medicinei, dar nici nu vedeam altă opțiune. Eu am prins vremea comunismului, când nu erau foarte multe drumuri.

În anul cinci de facultate, am știut că vreau să devin pediatru. A fost, cred, cea mai clară, mai fermă și indubitabilă decizie din viața mea. Primele întâlniri cu copilașii bolnavi au fost pentru

mine ca un trăsnet pe cer senin: „Da, asta și numai asta vreau să fac!”

Cum este să fii medic pediatru?

Încă din primele stagii în spitalul de copii am avut două revelații. Prima – am remarcat că un copil, în mod paradoxal, are capacitatea de luptă cu mult mai mare decât adultul. Copilul cu o mână ruptă, când pleacă din spital, își reia activitatea jucându-se, desfășurându-și viața ca și când nimic nu s-ar fi întâmplat. Odată ieșit de pe ușa spitalului,

viața revine la normal. Copilul este pur, este autentic, îl ajută simplitatea gândirii lui. Eu învăț enorm de la ei în fiecare zi. Te dezvolti extraordinar lângă ei, chiar și dacă ai sta doar să îi observi cu atenție. Uneori, mă gândesc: oare cine pe cine învață? Copilul mic în suferință rezistă cu mult mai mult decât adultul cu o suferință echivalentă corpului său. Se spune că durerea erupției dentare la vârsta de 6 luni este atât de mare că un adult nu ar putea-o suporta. Există evident o distincție între durere și suferință. Poți să n-ai nicio durere, dar să fii într-o profundă suferință. Și invers: să ai o mare durere și să fii foarte bine în viața de zi cu zi. Ei bine, copilul nu integrează această suferință cât este foarte mic, cel puțin nu conștient, și asta îl ajută să se vindece cu mult mai repede decât adultul. A doua revelație, pe care am avut-o tot din studenție: ca să vindeci un copil, trebuie mai întâi să vindeci mama. Sunt doi într-unul, la pachet. Nu ai vindecat mama, nicio șansă să vindeci copilul.

Ce rol a avut credința în viața dumneavoastră?

Eu fac parte dintre aceia care au descoperit credința ceva mai târziu în viață, poate chiar prea târziu. M-am născut într-o familie de oameni credincioși, n-am ce zice. Mi-aduc aminte de bunica mea, Dumnezeu s-o ierte, ea mă închina seara la culcare și mă culcam în rugăciunile ei șoptite. Apoi a fost golul, hiatusul de educație comunistă în care vizitam bisericile, mănăstirile, dar mai mult ca ritual lipsit de conținut.

Ce a fost până la această redescoperire a credinței?

Am trecut la un moment dat al vieții mele prin acest curent preponderent de sorginte americană, bazat pe mentalizare pozitivă, pe *self-esteem* (stima de sine), pe viziunea aceasta de tip *New Age*: „iubirea care vindecă tot”, „tu ești arhitectul propriei tale vieți”. Acesta este apanajul unei întregi literaturi, al cărui aparent beneficiu este că te scoate din... lipsa de sens, cu care mai toți ne confruntăm undeva... pe la mijlocul vieții, în cel mai bun caz. Ceva în aceste cărți a fost bun, pentru că îți dau un imbold, o speranță pentru un viitor spiritual. Problema este că, la un moment dat, intri într-o zonă de vid. Eu pot să mă autoeduc, să fiu binedispusă, să fiu prietenoasă, să îmi reprim eventualele frustrări prin practica terapiei iertării, a îmbrățișării, a zâmbetelor, atât de mult promovate în *New Age*, până când ajung la foarte trista concluzie că am aruncat gunoiul sub preș. Și trebuie să

fii foarte sincer cu tine și să ai curajul să spui, ca și copilul din basmul lui Andersen: „Împăratul este gol!” Am început să mă îndoiesc când am văzut că, după atâta literatură de mentalizare și cursuri de dezvoltare personală, nu am reușit nici să devin mai bună, nici un doctor mai bun.

Și ce s-a întâmplat?

La un moment dat am avut întâlnirea providențială de pe „drumul Damascului”. Într-o duminică, am intrat într-o biserică și am nimerit exact la predică. Pentru prima dată în viața mea, am auzit o predică interactivă: „De ce credeți voi că Iisus Hristos a decis să îndure atâtea necazuri, umilințe, maltratări, lipsă de demnitate și suferință?”, a întrebat părintele. Și în momentul acela a fost al doilea trăsnet pe cer senin. „Stai puțin, că eu nu știu varianta aceasta nici de credință, nici de împărtășire, nici de mărturisire. Una este că nu înțeleg cum un preot poate să întrebe publicul. Și doi – că nici eu nu mi-am pus problema alegerii suferinței de către Iisus. Oare de ce o fi așa?” Și atunci au fost primele momente în care am înțeles că eu nu înțeleg nimic, că nu știu nimic, că nu știu ce înseamnă iubire, Iisus, credință, suferință și că tot ceea ce vedeam eu la spital era suferința fizică, mai nimic din cea emoțională și deloc din cea sufletească.

De atunci am început să vin la biserică, m-am spovedit, și la început a fost mai greu, chiar... foarte greu. Duhovnicul a reușit să transforme predispoziția mea pentru citit și studiu în rampa de lansare pentru viața duhovnicească. De aceea m-au ajutat foarte mult cărțile. Prima carte a fost *Laur* a lui Evgheni Vodolazkin. Pe urmă am început să citesc *Viețile Sfinților*. Mi-au plăcut sfinții greci – Porfirie, Paisie, maica Gavrilia. Acum îl citesc pe Sfântul Teofan Zăvorâtul. Viețile și cărțile sfinților ruși sunt mult mai dure, dar și mai pătrunzătoare.

De ce bioetică?

La un moment dat am ajuns în perioada de „adolescență a carierei”, în care, pediatru fiind, parcă nu îmi găseam locul. Providența mi-a oferit șansa unei pregătiri suplimentare, un master în bioetică medicală la Case Western Reserve University, în Cleveland, Ohio. Aceasta a fost o mare schimbare profesională în viața mea și poate acolo au fost premisele schimbării duhovnicești.

Bioetica se referă la evaluarea proceselor medicale prin prisma valorilor etice. Deci o zonă filosofică. Având construcție mentală de doctor, mi-a fost destul de greu să trec brusc în zona filosofiei și să înțeleg ce înseamnă deontologie, utilitarism, etica virtuții, etica grijii... Eram un nou-născut pe acest nou drum.

Bioetica a fost șansa spre a regăsi secretul vindecării, pentru că a adus în prim plan existența valorilor pacientului, a valorilor doctorului, a familiei, a societății – și acestea sunt cheile „împărăției vindecării”. Vindecarea – am înțeles (inițial tot cu ajutorul bioeticii, ulterior cu ajutorul lui Dumnezeu) – nu mai înseamnă repararea mașinii stricate, ci conectarea tratamentului la valorile pacientului. Aș vrea să pot spune azi că ea înseamnă, de fapt, (re)conectarea la sursa divină, dar eu sunt prea neputincioasă pentru o medicină isihastă.

Departate de țară și printr-o abordare eminentemente filosofică la acea vreme, am realizat că omul este trup și suflet, mai mult suflet decât trup, și în toată relația terapeutică nu trebuie să se uite de

Foto: Tudorel Rusu

valoarea lui, de credința lui, de autonomia lui, de dreptul lui de a alege. Târziu, deja întoarsă în țară, am învățat că doctorul este un simplu instrument în mâinile lui Dumnezeu, doar o piesă dintr-un puzzle în care sunt foarte mulți decidenți. Și atunci a fost prima dată când am conștientizat că rolul meu este limitat, este mic, și că mai sunt și mulți alți actori în joc. Încă nu vedeam actorul principal la momentul respectiv, dar, totuși, a fost mare lucru să realizez că există multe valori pe care eu le-am ignorat până atunci.

Cu ce îi ajută bioetica pe medici?

În sfera relațiilor terapeutice bioetica ajută mult. În actul medical de zi cu zi realizezi că vindecarea vine prin cuvânt, prin tăcere, prin ascultare, lucruri pe care nu le făceam înainte.

Vă rugați pentru pacienți?

Mă rog în fiecare zi pentru pacienții, studenții și doctoranzii mei, dar cu mult mai puțin decât aș vrea. Pacienții mei sunt în ritualul meu de rugăciune, care de multe ori, recunosc, este un automatism împrăștiat. Dar ajung și la momentul în care zic: „Doamne, eu nu știu ce să mai fac la acest caz. Te rog, ajută-mă. Am uitat de Tine până acum. Gata, acum nu mai știu. Ți-l predau cu totul!” Recunosc că ajung la Dumnezeu în momentul în care nu mai știu ce să fac. De fapt, ar trebui să fie invers.

Foto: Tudorel Rusu

Ați văzut minuni?

Am avut ocazia să văd evoluții medicale neașteptate, cărora, până a-L descoperi pe Dumnezeu, ajungeam să le dau o explicație aproape rațională, chiar dacă ea nu avea decât „trei dintre cele patru picioare” ale unui scaun. Dar acum îmi este clar că au existat situații în care cursul unei boli a luat-o spre vindecare deși eu nu aveam nicio implicare și nici medicația. Am prieteni chirurghi care spun că, la un moment dat, în operație, au simțit că nu mai operau ei, ci aveau o putere care le conducea mâinile. Cei care nu Îl cunosc pe Dumnezeu au o șansă fantastică să se convertească printr-o experiență ca aceasta.

Care este rolul copiilor într-o familie?

Este marea mea suferință că n-am măcar trei copii. Eu văd numai avantaje acum. Mă bucur să văd că au reînceput să apară familiile cu mulți copii și nu sunt neapărat familii de preoți. E un trend ascendent. În primul rând, ei vin în contact foarte timpuriu unii cu alții. De la trei în sus, copiii practic se cresc unii pe alții ușurând semnificativ munca părinților. Experiența este mai mare, bucuria este tot mai mare, deoarece copiii sunt diferiți. Experiența de la unul poate fi folosită, dar nicio dată nu este replicată integral. Modalitatea în care eu am tratat febra sau bubițele la primul meu copil nu va fi aceeași pentru ceilalți, nu va avea aceeași evoluție și același tratament. Dar eu, știind cum au reacționat sau ce se poate întâmpla, deja sunt mai precaută și mai liniștită când apar febra, colicile, când s-a lovit, nu mai intru în panică. Din punctul acesta de vedere, creșterea nu este o povară.

Doi copii nu înseamnă nevoia de venituri duble. Trei, nici atât. Este o solicitare materială, dar nu este dublă și nu este nici pe departe piedica pe care marea majoritate o văd.

Având mai mulți copii se reduce nevoia, pentru că acum, în societatea noastră, oferta creează, din păcate, nevoia. Văd ce mi se oferă și mă gândesc că am nevoie de acel lucru. De fapt, eu n-am nevoie decât de foarte puțin ca să trăiesc o viață foarte liniștită. Dar, din păcate, ajungem să conștientizăm lucrul acesta târziu. Paradoxal, mai mulți copii creează un echilibru mai bun în familie, și între soți, pentru că ei preiau o parte din grijile care apar, adică ei sunt grija și ei sunt și soluția. Și multe dintre problemele familiei trec în plan secundar, deoarece copiii vor fi pe primul plan. Atunci, dezechilibrele relaționale dintre soți sunt preluate de armonia pe care le-o dă familia.

Un singur copil poate fi chiar o povară în căsnicie, pe când de la doi în sus lucrurile se armonizează și ei preiau întotdeauna întâietatea într-o familie. Când sunt mai mulți copii, este mai multă bucurie, o bucurie pură, dată de simplitatea, zâmbetul, iubirea necondiționată pe care ți-o dau copiii și asta nu se compară cu nicio altă satisfacție, de exemplu a unui job bine plătit, bine apreciat, cu mândria alimentată de o competiție în care ai ieșit în primul plan. Acelea sunt cinci-zece minute pe podium, cât durează aplauzele. Apoi te întorci în singurătatea și în golul tău. Când vine partea aceasta familială în viața omului, dorința de competiție, de carieră, de luptă pentru tine, toate devin secundare sau se dispersează. Atunci vorbim de o bucurie cu conținut.

Ce ne spuneți în încheiere?

Există în orice situație un singur leac și acela este iubirea. Este normal ca tinerii s-o vadă în sensul lumesc, trupesc, doar că la un moment dat trebuie să descopere sensul profund, care este cel duhovnicesc. Aceasta este soluția pentru absolut orice. Mai ales în medicină, pentru a obține vindecarea. Am descoperit târziu acest lucru, nu pentru că aș fi trăit lipsită de iubire, ci într-o iubire care n-a găsit mult timp miezul, sămânța care este divină și care te umple. ■

Divertisment pentru adulți sau industrie?

Industria pornografiei este mai profitabilă decât toate ligile sportive din America la un loc. Dar nu asta ar fi problema principală, ci milioanele de vieți distruse, în urma cărora profită producătorii și investitorii în această afacere. O afacere în care ființa umană este redusă la carne.

Eufemizarea se folosește azi pentru a face acceptabile comportamente sau ideologii pe care bunul simț le-a considerat dintotdeauna ca inacceptabile pentru demnitatea umană. Astfel, avortului i se zice întrerupere de sarcină, adulterului – dragoste liberă, iar pornografiei – divertisment pentru adulți.

Pornografia ne privește pe toți pentru că e peste tot: în reclame, în filme, pe străzi, în magazine, în mintea noastră. Dacă vom deveni conștienți de ceea ce implică această industrie, care are o cifră de afaceri de 100 de miliarde de dolari pe an – a doua cea mai profitabilă afacere după arme

și droguri –, poate că nu vom mai fi atât de tentați de oferta ei și nu o vom mai alimenta.

Nici vorbă de dragoste

Lumea sexualității explicite e o lume care nu are nimic de a face nici cu dragostea, nici cu intimitatea. Adevărata sexualitate este un limbaj intim, o taină a persoanei umane.

În plus, industria pornografică promovează homosexualitatea și dezvoltă foarte mult apetitul sexual, precum și toleranța pentru relațiile homosexuale. Actorii care joacă în filme cu homosexuali câștigă mai mult decât orice actriță.

Schimbarea comportamentului uman

Dependența de pornografie, care este un drog injectat direct în creier prin ochi, are efecte dezastruoase și la nivel social. Supraexcitarea îi va face pe oameni să dorească materiale tot mai excitante, mai dure, mai violente. De la un an la altul se remarcă o creștere a nivelului de violență din filme. Apare un nou mod de abordare, inacceptabil înainte, care pregătește terenul pentru alte acomodări comportamentale sexuale.

„Am început să mă izolez. Pentru că mă uram pentru ceea ce făceam, pentru că nu mă puteam opri.” (Breanne Salvidar, fostă dependentă de pornografie)

Conform unui studiu făcut pe 1500 de tineri adulți, 56% au declarat că gusturile lor în materie de pornografie deveniseră din ce în ce mai extreme și mai deviate. Mulți au spus că nu mai sunt atât de atrași de partenerii lor reali, ci mai degrabă de imaginile online.

Consumatorii încep să raporteze ceea ce văd la viața lor personală și au aceleași așteptări de la partenerii de viață. În plus, au tendința să sară etapele construirii unei relații durabile și serioase, dintre care una foarte importantă este cucerirea celui iubit. Iar în relațiile cu ceilalți, adesea devin complexați.

Dincolo de toate problemele cauzate – dependență, cheltuieli enorme, denaturarea relațiilor firești și reale, abuz, trafic – cea mai mare pierdere este incapacitatea de a percepe altă realitate decât cea trupească, incapacitatea de a dori altceva decât plăceri trupești, de a fi motivat pentru altceva decât pentru obținerea lor. Voința slăbește tot mai mult și viața se goleşte de sens.

Degradarea feminității

Pornografia și prostituția sunt din ce în ce mai mult banalizate și vulgarizate și într-o constantă dezvoltare. Redusă la o relație animalică sau mecanică, frumusețea și intimitatea sexualității este deformată și sacrificată pe altarul unei industrii care expune femeile ca pe o carne dintr-o măcelărie.

9 AVANTAJE dacă nu consumi pornografie:

- ești mai plin de viață
- ești mai atractiv pentru cei din jur
- mintea este mai limpede și mai atentă
- ești mai puțin anxios
- devii mai încrezător în sine
- te poți bucura de lucruri simple
- dobândești mai mult auto-control
- ai mai multă energie
- dobândești sens și motivație în viață.

„Cel mai mare educator sexual al tinerilor de astăzi este pornografia, care este din ce în ce mai violentă și dezumanizantă, și schimbă modul în care bărbații văd femeile.” (Dr. Gail Dines, profesor de Sociologie și Studiul femeii, Colegiul Wheelock, SUA)

Cine consumă pornografie, acela încurajează, cumpără, face trafic de ființe vii, de material pornografic, care e o formă de exprimare a prostituției. Este de fapt implicat în prostituție, fie că urmărește gratuit, fie că plătește, cumpărând actul sexual.

Ca în orice economie de piață, cererea dictează oferta. Însă aici, pierderile sunt mai mari decât orice câștig material, pentru că e vorba de vieți vândute, abuzate, înșelate, de minți pervertite și voințe paralizate, de suflete moarte.

„Aveam 11 ani când am avut primul contact cu revistele pornografice. Dependența a fost imediată și, odată cu ea, un amestec de dezgust și de fascinație. Aceste imagini mi-au obsadat gândirea și mi-au schimbat total înțelegerea sexualității. Femeile s-au redus în ochii mei la simple obiecte de companie și de satisfacție sexuală.” (Anonim)

Soluții de evadare

Investiți în relații și activități creative

„Opusul dependenței nu e atât abstenența, ci crearea de relații, comuniunea cu ceilalți, investirea în activități care dau un sens real vieții. Este nevoie ca energia sexuală să fie transmutată în alte activități, creative. Numai cu ajutorul lui Dumnezeu se scapă. Începeți cu spovedania. Apoi, prin acțiuni altruiste, efort fizic, vitamine, curăție, suportarea durerilor nervoase care dau pe față problemele din interiorul creierului. Este nevoie să faci ceva pentru ceilalți. Când simți că faci un bine, simți dragostea împărtășită celuiilalt.” (Virgiliu Gheorghe, bioetician) ■

Viitorul neamului nostru depinde de cât de mult ne dorim să facem pentru el

A înțeles că o viață împlinită este o viață dăruită celorlalți, prin slujire. A ales Facultatea de Medicină. Fiind născută la Râmnicu Vâlcea, dar crescută în Franța de la opt ani, a încercat să urmeze studiile la Paris, însă Dumnezeu avea alt gând cu ea. A fost acceptată la Iași, iar acum este în anul III. Maria Rucăreanu învață să se lase ghidată de Dumnezeu, asumându-și acea minunată „robie” care te eliberează cu adevărat.

Ce înseamnă pentru tine să fii liber?

Într-un mod foarte paradoxal, am descoperit, destul de recent, că nu poți fi liber decât dacă te faci slugă a Domnului. Eu am avut tot timpul un caracter mai răzvrătit. Când eram adolescentă visam să plec cât mai departe posibil de civilizație. În liceu văzusem filmul *Carnets de voyage*, care prezintă călătoria lui Ernesto Guevara în America de Sud, înainte să devină Che. Mi-a plăcut foarte mult! Corespundea așteptărilor mele de „libertate”.

Dar, cu greu, Domnul mi-a arătat că orice aș face fără El, va fi limitat de propriile mele neputințe și nu voi atinge niciodată libertatea adevărată. Am descoperit într-un final că a mă lăsa în voia Lui, a nu mai fi condusă de dorințele mele, îmi deschide noi orizonturi. Cu El, prin El, pot totul! Nu mai există barieră, neputință, nicio situație pe care să nu o pot depăși când sunt cu El.

Cred că așa arată libertatea.

Ce îți dă motivație în viață?

Mama îmi spunea, când eram mică: „Dacă faci un lucru, fă-l până la capăt!” Ideea aceasta simplă mi-a rămas întipărită și mi-a format un caracter perfecționist. Când fac un lucru, încerc să dau 200% din mine! Depășindu-te, te descoperi și te „antrenezi” pentru a deveni și mai bun. Părinții mă încurajau tot timpul să mă depășesc și așa am încercat să fac în orice domeniu: să nu stagnez în „ce pot”, să caut mai mult.

Ai vreun model după care te ghidezi?

Maica Domnului! Din copilărie am fost impresionată de curăția, de dragostea ei pentru Domnul, de smerenia ei și tot timpul mă întreb cum a reușit

să fie ea „cea plină de Har”. Cum de a reușit un om să îi fie atât de plăcut lui Dumnezeu, încât El S-a întrupat din ea?

Când eram mică, odată am rugat-o să fiu ca ea și I-am zis lui Dumnezeu că dacă mai vrea să vină pe pământ a doua oară, aș vrea să Se întrupeze din mine. Îmi plăcea ideea să o copiez în totul pe Maica Domnului. Eram într-un fel „fană” a ei! Și încă sunt! Acum râd de îndrăzneala de copil pe care o aveam, dar am păstrat dorința să învăț, prin ea, cum să mă apropiez de Dumnezeu. Mai mult decât un exemplu, o simt ca pe o mamă.

Ce crezi că face viața frumoasă?

Întâlnirile de tot felul: cu oamenii, cu creația. Un zâmbet, o floare, o îmbrățișare, o rază de soare, un vânt lin și cald într-o seară de vară – lucruri mici care te fac să simți dragostea lui Dumnezeu.

Cât de mult contează credința în Dumnezeu?

Credința, înainte de toate, ne definește ca **oameni**. Mi-a venit în minte un pasaj din Psaltire: „Eu am zis: «Dumnezei sunteți și toți fiii ai Celui Preaînalt.» Dar voi ca niște oameni muriți și ca unul din căpetenii cădeți” (Psalmi 81, 6-7).

Cred că sunt necesare ambele forme ale manifestării credinței: particulară și colectivă.

Eu compar parcursul vieții noastre spirituale cu cel școlar. Mergem la școală să învățăm lucrurile de bază care ne vor folosi toată viața, dar și să socializăm: vedem exemple bune sau rele, dar toate ne folosesc. Toate ne permit să devenim și să afirmăm ce suntem prin comparație cu ce ne înconjoară. Școala este indispensabilă. Dar dacă vrei să devii și mai bun, este necesar să înveți și acasă. Să îți faci temele (pravila), să te mai documentezi singur, să citești, să faci exerciții suplimentare (o catismă, un paraclis). Așa este și cu creșterea duhovnicească. Nu poate fi credința doar privată, la fel cum nu poți să zici că înveți acasă și să ai același nivel ca cei de la școală.

Ai nădejde într-un viitor frumos pentru neamul românesc?

Depinde foarte mult de implicarea concretă a tinerilor în societatea actuală. România are

un imens potențial, care într-o mare măsură rămâne neexploatat.

În Franța, de exemplu, oamenii se implică mult mai mult în viața socială. Printre lucrurile care m-au marcat (chiar șocat) cel mai mult când am revenit aici este pasivitatea societății. Am văzut pe mulți criticând sistemul și politicienii actuali, am văzut mulți nostalgici ai „vremurilor dinainte”, dar prea puțini care propuneau să facă ceva concret pentru societatea în care trăiesc. Cred că viitorul neamului nostru depinde de cât de mult ne dorim să facem pentru el.

Se merită să studiezi în România?

Fără să vreau să dezamăgesc, eu nu prea simt că se merită. Orice s-ar spune, cantitatea și calitatea materiei de studiu, a profesorilor, mi se par mai bune în Occident. Este o altă exigență. Uneori, în România, simt că sistemul universitar mă descurajează, mă îndeamnă să fac mai puțin când eu îmi doresc mai mult. De pildă, în Franța eram obișnuită să învăț o grămadă de detalii care la vremea respectivă mi se păreau prea multe. Dar când am venit aici, mi-am dat seama că toate detaliile mi-au folosit pentru a înțelege în profunzime lucrurile. Acolo, accentul se punea mult mai mult pe înțelegerea mecanismului general decât pe învățarea pe de rost a unor lucruri mai superficiale.

Se merită ca tinerii plecați să se întorcă să lucreze în România?

Depinde cu ce scop se întorc. Dacă revin ca să intre în sistemul românesc actual, nu simt că se merită. Dacă se întorc pentru a ameliora ce este deja aici, prin lucrurile bune și folositoare văzute în străinătate, atunci da, se merită! ■

Atunci când ești liber

A absolvit ca șef de promoție Facultatea de Electronică, Telecomunicații și Tehnologia Informației din Cluj-Napoca, iar acum aprofundează Teologia Ortodoxă. Rareș-Călin Buta caută profunzimea vieții și numai în această căutare se simte cu adevărat liber și plin de sens.

Ce înseamnă pentru tine să fii liber?

Pentru mine, ca unul care nu am suferit vreo îngrădire a libertății din exterior, libertatea capătă o valență mai mult interioară. Uneori tind să cred că liber sunt atunci când scap de griji ori de responsabilități. Dar când se întâmplă aceasta, nu mă simt cu nimic mai liber decât înainte. Libertatea izvorăște din inimă (oricât de uzată ar fi această formulare). Liber ești atunci când simți cum țășnesc din tine șuvoaie de dragoste pentru Dumnezeu și pentru cel de lângă tine, când te bucuri de tot ce te înconjoară, chiar și de străzile orașului, veșnic înghesuite de mașini. Liber ești atunci când îți poți lua prietenii sau colegii în brațe și când bucuria vieții îți face trupul să freacă. Dar mai adevărat, ești liber atunci când rugăciunea

îți aprinde inima și urcă lin, fără opreliști, la ceruri. Este o libertate de care pot și cei de lângă tine să se molipsească.

Ce îți dă motivație în viață?

Cunoașterea. Îmi place să citesc din orice domeniu. Simt că mă îmbogățesc, că viața capătă noi adâncimi cu fiecare pagină de calitate citită. Simți că viața ta se lărgeste și începe să cuprindă noi înțelesuri. Aceasta vine din contactul cu persoanele de la care alegi să înveți. Este vorba de o formă de relaționare, de predanie, îndrăznesc să spun. Acea persoană a avut contact cu alte persoane dinaintea ei, de la care a moștenit ceva. Și așa ajungem la izvorul cunoașterii, al adevărului. Așadar, ceea ce mă motivează pe mine în viață

e cunoașterea care mă poate duce la Dătătorul vieții, Care ni se dezvăluie în chip personal, ceea ce mă îndeamnă să-L caut și mai mult, acest gând adăugând sens vieții mele.

Ai vreun model după care te ghidezi?

Nu am un model fix, ci încerc să culeg de la fiecare om de seamă cu care interacționez, direct sau indirect, calitățile și felul de manifestare care cred că sunt bune și mi s-ar potrivi. Bineînțeles că pe plan duhovnicesc am un model în persoana unui sfânt preferat, și acela este Sfântul Siluan Athonitul, din scrierile cărui am reușit să simt adierea unui creștinism plin de libertate în duh, înveșmântat în blândețea și răbdarea spre care mă sârguiesc și eu.

Cât de mult contează credința în Dumnezeu?

Dincolo de efectul mai mult sufletesc, liniștitor al credinței că acolo, sus, este Cineva care ne poartă de grijă, pentru mine credința joacă un rol important în viața veșnică, lucru care, odată adâncit, dă o perspectivă mai largă vieții, îi dă un rost. Secretul unei vieți frumoase și fructuoase stă în a ne lăsa în mâna Lui proniatoare. Părintele Teofil Părăian spunea că atâta credință ai, câtă manifesti. Odată ce simțim prezența lui Dumnezeu în viața noastră, cred că vine de la sine mărturisirea; ba așa spune că viața noastră, pe măsură ce înaintezi în credință, devine mărturisitoare.

Ce ai spune unui tânăr care nu simte să meargă la biserică, deși spune că e credincios?

I-aș spune că pofta vine mâncând. Mă îndemna odată un prieten să particip cât de mult se poate la Sfânta Liturghie și la celelalte rugăciuni din biserică, indiferent dacă am sau nu dispoziție; în extremis, îmi spunea că și dacă nu voi putea fi atent, tot mă voi folosi de harul ce învâluie biserica, fiind important să fiu acolo când acesta este prezent.

Ai nădejde într-un viitor frumos pentru neamul românesc?

Îmi aduc aminte de un cuvânt al unui părinte care spunea că cei care conduc lumea nu sunt înțelepții, nici cei bogăți, ci sfinții. Cred într-un viitor frumos pentru neamul românesc, căci din pământul acesta s-au suit la ceruri cete întregi de sfinți care stau înaintea Domnului rugându-se pentru neamul lor, dar sunt și sfinți în viață care se jertfesc pentru el în rugăciune.

Merită să studiezi în România?

Am avut momente în care mi-aș fi dorit mai mult de la sistemul universitar românesc, în sensul unei atenții mai sporite acordate studenților. Dar cred că dacă studentul manifestă interes, profesorii sunt dispuși să ofere mai mult, să împărtășească mai din plin. Însă viața de student în România este bogată și în oferta activităților de voluntariat, lucru de care am profitat și eu prin integrarea în organizația creștin-ortodoxă Liga Studenților din Cluj, unde am reușit să mă apropiu de Dumnezeu, să leg prietenii trainice, să învăț calea slujirii aproapelui prin munca în echipă.

Se merită ca tinerii plecați să se întoarcă să lucreze în România?

Din câte am observat, mulți dintre cei care au părăsit țara sunt încercați, nu după mult timp, de dorul după locurile în care s-au născut și au crescut și așteaptă momentul potrivit ca să se întoarcă acasă, ceea ce este cumva și firesc. Eu sunt pentru exemplul personalităților marcante ale ultimelor două secole care, studiind și explorând Apusul, au fost cu gândul tot la țara lor, căutând ca la întoarcere, prin ceea ce au acumulat, să-și asume o parte din munca pentru prosperitatea și înflorirea ei. ■

Raportarea noastră la știință

Argument

Știința, prin riguroasa și precisa confirmare experimentală a previziunilor ei teoretice îndeosebi, dar și prin extraordinarele-i aplicații tehnologice care ajung până la noi, a devenit unul dintre cele mai respectate și de încredere domenii de activitate umană. Atât de mult încât, pe lângă că ne oferă un puternic sentiment de siguranță și control (cu un smartphone în mână suntem mult mai siguri pe noi înșine, nu-i așa?), tinde să interfereze nesănatos cu, și chiar să uzurpe, alte aspecte ale vieții noastre. Cu alte cuvinte, noi tindem să vedem realitatea în care trăim tot mai mult prin „ochelarii” care se numesc „știință” sau, mai precis, ceea ce ajunge la noi ca „știință”, și tot mai puțin avem încredere în alți „ochelari”.

Vom vorbi în principal despre raportul nostru cu științele exacte urmând ca spre sfârșit să spunem ceva și despre celelalte științe.

Raport mediat

În primul rând trebuie să înțelegem că raportul nostru cu știința este unul mediat. Întreprinderea

științifică, în multe domenii, se derulează de mult timp cu aportul multor minți geniale, așa încât în multe domenii știința a devenit extraordinar de specializată, de adâncă și de abstractă. Aceasta face ca posibilitatea noastră de a o înțelege să fie aproape zero. Oamenii de știință trebuie să găsească analogii în orizontul nostru de percepție și înțelegere pentru realitățile pe care le descoperă sau le modelează. Este prima și fundamentală mediere (și deformare!) a mesajului științific care ajunge la noi.

La aceasta se adaugă și faptul că mesajul științific ajunge la noi prin „popularizatori” ai științei mai mult sau mai puțin profesioniști (aceștia din urmă, de cele mai multe ori, nu înțeleg în adânc realitățile pe care încearcă să le transmită), care adaugă mesajului din personalitatea lor, din viziunea lor despre lume. Este cazul majorității discursului științific care ne parvine prin internet: îngrozitor de trunchiat și chiar deformat, incapabil de a ne oferi bogăția de nuanțe a originalului.

La medierile deja menționate se mai adaugă una importantă: nevoia științei de a continua

să fie finanțată. Aceasta face ca discursul public despre știință să fie uneori unul voit convingător, chiar triumfalist, fără referințe la incertitudini și necunoscute.

Așadar, raportul nostru cu știința este unul bazat pe încredere și nu pe cunoaștere, încrederea noastră în seriozitatea oamenilor de știință, în buna lor credință și sinceritate, încredere că ne transmit cât se poate de fidel mesajul științei lor.

Este bine să înțelegem acest lucru pentru că oamenii de știință vorbesc și despre subiecte care nu țin de domeniul lor științific și care nu sunt științifice; acestea pot fi opinii personale sau ideologii. Dar pentru că vin de la aceeași persoană care a făcut afirmații științifice pe care le-am acceptat, suntem tentați să credem și celelalte afirmații pe care aceeași persoană le face, care, însă, nu mai sunt adevăruri științifice.

O pilulă de știință

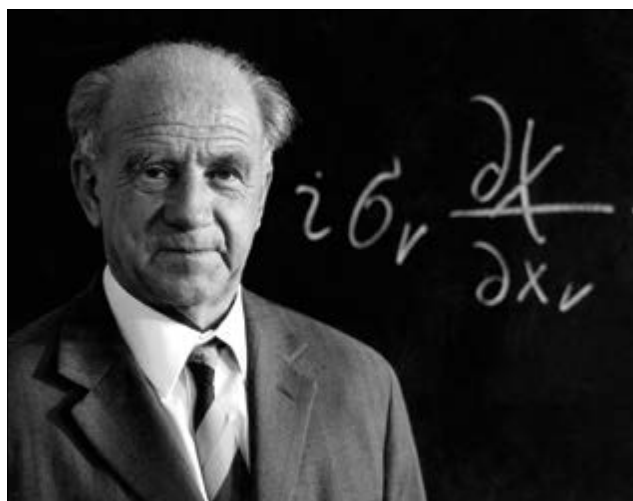
Pentru a ilustra cât de mult în afara capacității noastre de înțelegere se situează știința actuală, am ales un exemplu.

Inseparabilitate cuantică. Mecanica cuantică, adică fizica obiectelor foarte mici – la scară atomică și subatomică, a produs o adevărată revoluție în știință și, în general, în raportarea omului la univers. Din mulțimea de fenomene „ciudate” ale mecanicii cuantice, am ales să vorbim doar despre unul, pus în evidență din punct de vedere teoretic de Erwin Schrödinger în 1935 și contestat de Einstein care afirma că acest fenomen contrazice principiile fizicii. Din lipsa posibilităților tehnice, fenomenul a fost pentru prima dată demonstrat în practică de fizicianul francez Alain Aspect în anii 1980–1982 și apoi de multe alte experimente, mai ales după anul 1998: dacă se emit doi fotoni din aceeași sursă care apoi pleacă în direcții diferite iar după ce au parcurs o distanță care nu permite nicio interacțiune („schimb de informație”) între ei, se intervine și se schimbă polarizarea unuia, atunci instantaneu se schimbă și polarizarea celui de al doilea. Această schimbare instantanee la distanță este greu de explicat dar este acceptată ca fapt în mecanica cuantică.

Limitări ale științei

Știința își propune să cunoască realitatea, ordinea lumii în care trăim. Dar această cunoaștere este mijlocită de însuși modul în care omul de știință privește realitatea, în sensul mai larg al „privirii” – totalitatea construcțiilor cognitive și modelelor pe care le dezvoltă omul în a-și reprezenta ceea ce îi arată datele experimentale. O spune părintele mecanicii cuantice, Werner

Heisenberg (premiul Nobel pentru fizică în anul 1932): „Ceea ce observăm nu este natura însăși, ci natura expusă la metoda noastră de interogare” sau: „Realitatea pe care o putem formula în cuvinte nu este niciodată însăși realitatea”. Știința

Werner Heisenberg

modelează realitatea din ce în ce mai bine, dar ceea ce ne parvine prin știință este un model al realității, nu realitatea însăși.

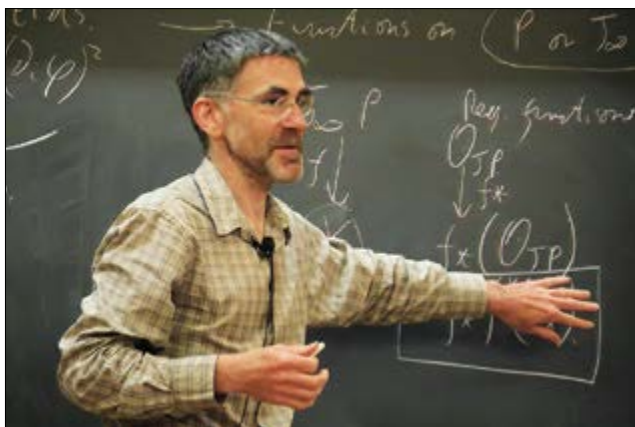
În acest sens, Charles H. Townes, inventatorul laserului, pentru care a primit Premiul Nobel pentru fizică în 1964, spune: „Noi creăm experimente care să verifice ipotezele cu care lucrăm și credem că acele legi sau ipoteze sunt corecte care par să fie în acord cu experimentele. Aceste experimente pot invalida o ipoteză sau ne pot da suficientă încredere în aplicabilitatea și corectitudinea ei, dar nu o pot demonstra niciodată în sens absolut.”

A doua limitare izvorăște din greutatea extraordinară în a înțelege și explica fenomenele pe care le observăm. Când făceam doctoratul, profesorul Richard Borchers (medaliat Fields în anul 1998), care se ocupă cu fundamentarea teoriei câmpului cuantic, mi-a mărturisit: „Nimeni nu înțelege mecanica cuantică!”

Să încheiem tot cu Heisenberg: „Conceptele științifice existente acoperă tot timpul doar o parte foarte limitată a realității, și cealaltă parte care nu a fost încă înțeleasă este infinită. Ori de câte ori avansăm din cunoscut în necunoscut nădăjduim să putem înțelege, dar s-ar putea să trebuiască să învățăm un nou înțeles al cuvântului *înțelegere*”.

Condiția omului de știință

Omul de știință, care este încă *activ*, este prin excelență omul față în față cu necunoscutul. Iar această experiență îl condiționează și îl

Richard Borcherds

modelează. De aceea, majoritatea oamenilor de știință au o modestie a lor. Aceasta, bineînțeles, se poate schimba atunci când oamenii de știință își comunică realizările sau se opresc din cercetare; așa cum îmi spunea un prieten: „Problema e că am primit așa multe laude [de la cei mai buni specialiști în domeniul lui] că am început să le cred și eu”.

Legat de această condiție a cercetătorului, un profesor german, Jost Eschenburg, îmi mărturisea: „Este bine că noi, profesorii, facem cercetare. Așa putem să-i înțelegem pe studenții noștri atunci când nu înțeleg ce le predăm, pentru că și noi ne aflăm în aceeași ipostază în munca noastră.” Iar unul dintre cei mai mari matematicieni contemporani, Alain Connes (medaliat Fields în anul 1982), spunea: „Pentru mine, matematica a fost dintotdeauna cea mai bună școală a smereniei. Valoarea ei esențială rezidă în imensa dificultate a problemelor, care sunt ca o Himalaia a matematicii.”

Fantezii ale unor oameni de știință

Cercetarea științifică a arătat existența unor constante fizice fundamentale ale căror valori sunt caracterizate de ceea ce se cheamă „reglaj fin”. Aceasta înseamnă că foarte mici variații ale acestor valori duc la un univers cu totul diferit de cel în care trăim noi, un univers în care existența vieții ar fi imposibilă. Pentru a „explica” acest reglaj fin, unii oameni de știință au emis conceptul de *multivers*, adică existența unui număr mare (posibil infinit) de universuri, fiecare cu propriile legi fizice. În acest context, universul nostru ar fi doar unul dintre cele (puține) în care viața, așa cum o știm, ar fi posibilă. Bineînțeles că aceasta este o simplă speculație, fără vreo posibilitate de a fi verificată vreodată experimental, speculație care cere același grad de credință precum credința în existența lui Dumnezeu.

Deși este doar o fantezie a oamenilor de știință, această idee este promovată în cărți de popularizare a științei și în conferințe publice de anumiți oameni de știință în vogă pentru că, așa cum spune astrofiziciană Sarah Salviander: „este singura alternativă serioasă la Dumnezeu ca forța creatoare din spatele universului”.

Concluzii

În cele de mai sus am dorit să oferim o imagine, spunem noi, mai adevărată a ceea ce este știința, cât este ea de complexă și inaccesibilă nouă, care îi sunt limitările și câte ceva despre oamenii care o fac, pentru a ne raporta mai corect la ea. Am văzut că raportul nostru cu produsele științei nu poate fi decât unul mediat, bazat pe încredere. De aceea trebuie să distingem foarte clar între ceea ce este afirmație științifică (dacă se poate, cu tot cu presupuzițiile pe care se bazează) și ceea ce nu este afirmație științifică ci doar extrapolare, părere sau, cum am văzut, de-a dreptul fantezie (meta-fizică). Am avut până acum în vedere, în principal, raportul nostru cu științele exacte, în special matematica și fizica.

Trăim într-o vreme în care prestigiul și precizia științelor exacte sunt transferate fără nicio bază și la celelalte științe ale vieții și la cele sociale. Iar acestea din urmă, observă Sarah Salviander, se află de multă vreme sub influența ideologiei umaniste seculare atee, care „a înlocuit cultura creștină în Europa de Vest și Canada și se află într-o bătălie *învingătorul-ia-totul* cu cultura creștină în SUA”. Astfel, sub masca „afirmațiilor științifice” din sânul acestor științe, se dorește implementarea acestei ideologii – cu tot cu reprezentarea sa despre om – cu pretenție de adevăr științific. Trebuie să fim conștienți de această manipulare și să o întâmpinăm cu mult discernământ.

Unul dintre succesele acestei ideologii este acela de a-i separa pe creștini de moștenirea lor științifică – se știe că știința este produsul civilizației occidentale, construită pe etosul religiei creștine. Drept urmare, prea adesea ni se vorbește despre conflictul dintre știință și religie. Când astfel de afirmații se fac, trebuie să știm că ele nu sunt afirmații științifice, ci ideologice. Aceasta o demonstrează și mulțimea de oameni de știință de primă mână care au fost creștini toată viața sau, precum Sarah Salviander, s-au convertit la creștinism datorită observației că „lumea este prea minunată ca să fi apărut datorită șansei” (Arthur Schawlow – premiul Nobel pentru fizică în anul 1981). ■

Dr. Ioan Berbec

Minunile din viața unui preot american convertit

Părintele Atanasie Kone este preot ortodox în Honolulu, Hawaii, unde se află icoana Maicii Domnului izvorătoare de mir. El și preoteasa Sofia au trei copii: Elisabeta, Serafim și Ambrozie. Ei au avut parte de o convertire extraordinară la credința adevărată, convertire pe care părintele Atanasie o împărtășește cu noi, împreună cu puțin din experiența sa.

Am crescut în orașul Portland din statul Oregon. Părinții mei duceau un stil de viață asemănător cu cel al hipioților, erau foarte nonconformiști și necreștini. Nici nu auzisem de Hristos. Dar în 1986, pe vremea liceului, cineva mi-a vorbit despre Hristos și despre cum El a murit pentru păcatele noastre. Îmi amintesc cât de uimit am fost de acest lucru și cât de mult m-a durut inima la cele auzite. Am decis chiar că voi fi pastor. Făceam parte din ceea ce se cheamă o „biserică comunitară”, modernă, harismatică, o versiune mai atenuată a penticostalismului.

Alaska

M-am căsătorit în 1996 și lucram ca pastor în locul natal al soției, Kodiak, o insulă în largul coastei statului Alaska. Aici au ajuns misionarii ruși la început pentru a evangheliza populația băștinașă.

Activitatea mea ca pastor nu a decurs bine. Am fost foarte dezamăgit pentru că mă pregătisem din greu și mult timp să fiu pastor. Așa că am încetat să mai fiu pastor și am început să lucrez pentru triburile din Alaska, deoarece guvernul federal asigură asistență medicală și psihologică pentru aceste triburi. Unul dintre lucrurile pe care

le-am aflat călătorind prin aceste sate a fost că fiecare avea o biserică ortodoxă foarte veche. Însă viața spirituală a satelor părea destul de sumbră. Simțeam mult dispreț pentru Ortodoxie.

Dintre activități făcea parte și organizarea de tabere pentru copii pe Spruce Island. Aduceam și bătrâni și adulți cu care făceam lucruri distractive din punct de vedere spiritual, dar și fizic. Și din moment ce toți erau ortodocși, una dintre activitățile din timpul zilei era o plimbare de aproximativ două ore de pe plaja unde se afla tabăra până la Monk's Lagoon, locul unde viețuise Sfântul Gherman din Alaska. Toată lumea acolo îi spune „Părintele Gherman”.

Părintele Gherman

Nu îmi mai văzusem soția de ceva vreme. Așa că am chemat-o să vadă și ea Monk's Lagoon, pentru că, deși crescuse pescuind somon pe lângă insula Kodiak, nu fusese niciodată la Laguna. Asta se întâmplă în 2003. Laguna este foarte mică, greu accesibilă, și se ajunge la ea printr-o pădure virgină, pe o potecă ce unește plaja cu micul schit în care a viețuit Sfântul Gherman. Așadar, mergeam pe jos pe potecă împreună cu soția și

cu fiica noastră. În spatele nostru, la o distanță mare, venea restul grupului. Dintr-o dată, ne-a învăluit un vânt și din interiorul vântului venea un miros minunat de mir. Și s-a întâmplat iarăși, și iarăși. Eram uimiți. Soția a întrebat: „Oare călugării ard tămâie?” I-am răspuns: „Nu, călugării sunt la opt kilometri peste munte, nu e nimeni pe-aici.” Vântul era cald și plin de mirosul cel mai frumos pe care poți să ți-l imaginezi. Cum ne opriserăm, grupul de oameni s-a apropiat, așa că ne-am întors către ei și i-am întrebat: „Simțiți un miros?” Nu simțeau nimic. Și era un miros atât de pregnant, atât de frumos! Atunci o bătrână ne-a spus: „Păi, e părintele Gherman, care vă vorbește. Fețele voastre strălucesc.” Nu ne puteam da seama ce se întâmplă, pentru că lucrurile acestea nu își

Biserica Întâmpinarea Domnului, Monk's Lagoon

găseau niciun loc în teologia noastră protestantă. Dar știam că Duhul Sfânt a fost acolo și că Sfântul Gherman era plin de Duhul Sfânt.

În plus, soția mea suferea de o boală și în momentul în care a băut din izvorul cu apă sfințită al Sfântului Gherman, a simțit un „poc” în cap, iar suferința a dispărut.

Visul

Aproximativ o lună mai târziu am avut un vis. Și în vis erau cunoscuți de-ai mei, ortodocși, din orașul Kodiak, care se rugau pentru mine. Am început să plâng. Lacrimile îmi curgeau șiroi pe obraji, lacrimi inconsolabile. Am întins mâna să iau ceva să-mi șterg lacrimile și când mă uit în sus văd un călugăr apropiindu-se de mine. Era luminos, cu o barbă lungă. Habar nu aveam cine

este, nu citisem nimic despre Ortodoxie. A ajuns lângă mine și mi-a spus că numele lui este părintele Serafim Rose. Nu auzisem acest nume niciodată în viața mea. El a început să-mi spună că voi deveni ortodox, apoi mai multe detalii despre viața mea și că voi fi preot ortodox. În timp ce mă certam cu el în vis, spunându-i că nu voi fi preot, că nu voi purta pălăria aceea neagră stupidă, m-am trezit. Eram plin de lacrimi. Nu înțelegeam ce mi s-a întâmplat, pentru că nu auzisem niciodată de părintele Serafim Rose. Credeam că o iau razna. Așa că mi-am zis: „Mă duc să găsesc un preot.” L-am găsit și, când am intrat în biroul lui, i-am spus: „Cred că am înnebunit.” El zice: „Bine ai venit printre noi. Dar de ce?” L-am întrebat: „Ați auzit vreodată de părintele Serafim Rose?” A început să-și facă semnul crucii. Când i-am spus despre vis, a fost foarte uimit.

Ca și în cazul minunii cu Sfântul Gherman, nici acum nu știam cum să reacționez. Însă după acest vis era ceva în interiorul meu pe care nu-l puteam ignora. Nu pot să explic, dar m-a schimbat complet. Am fost incredințat că Dumnezeu mă călăuzea spre Biserica Ortodoxă. Îmi amintesc că într-un final am

O, nobilă Fecioară, cu adevărat tu ești mai mare decât orice altă măreție. Pentru că cine este egal cu tine în măreție, o, lăcaș al lui Dumnezeu Cuvântul? Cu cine dintre creaturi te voi compara, o, Fecioară? Tu ești mai mare decât toate. O, Chivot al Noului Testament, înveșmântată cu curăția în loc de aur! Tu ești Chivotul în care se găsește năstrapa de aur care adăpostește mana cea adevărată, trupul în care sălășluiește dumnezeirea.

Sfântul Atanasie cel Mare

deschis o carte de rugăciuni ortodoxă. Așa cum am spus, disprețuiam Ortodoxia, dar am deschis cartea la rugăciunea Sfântului Vasile de la sfârșitul Ceasului al șaselea, „Pătrunde cu frica Ta trupurile noastre.” În timp ce citeam mi-am dat seama că nu aș fi putut pune o atât de profundă teologie în 25 de rânduri așa cum a făcut-o acest om. Atunci am realizat că mă înșelasem cu totul și am început să mă afund în învățătura Bisericii Ortodoxe.

Obstacole pentru un protestant

Protestanții întâmpină câteva obstacole atunci când se convertesc, în primul rând cele legate de Maica Domnului, de icoane și de importanța tradiției.

În mod paradoxal, lucrul cu care m-am luptat cel mai mult a fost evlavia față de Maica Domnului. Dar m-am decis să citesc toate textele originale, din primele secole, despre Maica Domnului și să dovedesc Bisericii Ortodoxe că se înșală în privința ei. Așa am ajuns la Sfântul Atanasie cel Mare. Când am citit cuvintele lui despre Maica Domnului ca fiind chivotul, m-am gândit: „Sfântul acesta ne-a dat canonul cărților Bibliei. Deci am încredere că Dumnezeu i-a dat înțelepciunea să întocmească această listă de cărți, dar nu am încredere în modul în care s-a rugat, nu am încredere în celelalte lucruri pe care le-a spus? Nu este corect.” Așa că am început să-l citesc cu o mai mare atenție și am fost profund mișcat. Citindu-l pe Sfântul Atanasie am fost convins că Maica lui Dumnezeu a fost exact așa cum fusese portretizată în Biserica Ortodoxă. Eu fusesem cel ignorant și înșelat în privința ei și chiar a istoriei Bisericii. Mi-am dat seama cât de mult greșisem în privința Maicii Domnului și am început să am evlavie față de ea și chiar să-i cer ajutorul.

Walla Walla

Din păcate, viața spirituală din Kodiak, deși acolo este Sfântul Gherman și o veche tradiție ortodoxă, era foarte tulburată din cauza politicii și din alte varii motive. În cele din urmă, pentru a găsi o parohie mai sănătoasă, am plecat din Kodiak în 2006 și ne-am dus în statul Washington. Am

fost botezați într-o parohie care ține de Biserica Rusă din afara Rusiei cu hramul Sfântul Siluan Athonitul din localitatea Walla Walla, care înseamnă „multe ape” într-un dialect indian.

După ce am fost botezați am simțit mult har timp de trei luni. Soția mea spune că simțea atât de mult har încât după ce eu plecam la serviciu, ea îi ducea pe copii la școală, venea acasă, se așeza să citească o carte duhovnicească și apoi realiza că trecuseră deja șase ore și că era timpul să se ducă după copii. Se simțea atât de împlinită, încât nu își putea imagina cum de trăise fără Hristos în toți acești ani.

În acest timp am trecut prin tot felul de probleme și necazuri. Am avut și dificultăți financiare, pentru că ne mutaserăm, și a durat ceva timp până să găsim un loc de muncă potrivit.

Formarea ortodoxă

Am avut multe încercări în anii dintre botez și hirotonire – care a avut loc pe 19 decembrie 2013. Este greu pentru un protestant să se convertească la Ortodoxie și are de depășit multe obstacole. A trebuit să învăț cum să trăiesc o viață ortodoxă: cum să îmi fac rugăciunile, cum să mă spovedesc, cum să mă împărtășesc, cum să trăiesc într-o comunitate ortodoxă și să cresc copii. Am făcut asta mulți ani înainte să mă gândesc să merg la seminar sau să mă fac preot. Îmi mulțumesc lui Dumnezeu că nu m-am grăbit să devin preot, pentru că aș fi ratat formarea ortodoxă, care este esențială.

Hawaii

După ce am fost hirotonit preot, am fost preot asistent în Walla Walla și apoi ne-am mutat în Grecia pentru o perioadă (2015–2016), de unde, mai apoi, am fost trimiși în Hawaii în 2016.

Parohia noastră este una aparte, deoarece aparține de Biserica Rusă, dar are oameni de origini și etnii foarte diferite. Sunt enoriași din Iordania, Palestina, Egipt, India, Japonia, Tailanda, Indonezia, Rusia și americani convertiți.

Cum îi putem ajuta pe cei dragi care au probleme?

Tot ce putem face este să ne rugăm. O rugăm mai ales pe Maica Domnului să ne ajute. Și aceasta este cea mai mare mângâiere și nădejde a noastră, anume că avem ajutorul ei. Drogurile, adicțiile, divorțul sunt lucruri sfâșietoare și nu există nicio rețetă pentru a le repara. Dar dacă încercăm întotdeauna să ne unim cu Hristos, dacă ne îndreptăm mereu către Hristos, El ne va îndruma, iar Duhul Sfânt ne va călăuzi să putem spune lucruri care sunt de folos. Dacă nu facem asta, vom spune ceva care izvorăște din teama noastră, din neliniștea noastră, și vom provoca o și mai mare neorânduială și vom înrăutăți situația. Trebuie să învățăm să-L avem pe Hristos atât de viu

în noi încât să spunem numai cuvinte pline de har. Acest lucru se întâmplă doar dacă trăim o viață ortodoxă profundă.

Noi convertiți

Facem catehism în parohia noastră. Pe cei necreștini, protestanți sau catolici îi catehizăm și îi botezăm și îi aducem în Biserica Ortodoxă. Aceasta este o muncă constantă. Și suntem foarte binecuvântați să avem în parohie noi membri care vin la credință. Este minunat și necesar ca într-o parohie să se întâmple așa ceva.

Așezarea noastră înaintea lui Dumnezeu

Cred că problema noastră, a ortodocșilor, este că ne poziționăm greșit înaintea lui Dumnezeu, nu ne așezăm corect înaintea Lui. Ne pierdem în acest lucru fundamental. Dacă ne poziționăm corect înaintea lui Hristos, dacă învățăm să aducem mereu căderea noastră înaintea Lui, atunci multe din problemele noastre vor dispărea. Aceasta este viața ortodoxă. Trebuie să învățăm să ducem propria cădere la Hristos, iară și iară. Făcând asta învățăm atât de mult despre cum să trăim și cum să fim smeriți, cum să-L iubim pe Dumnezeu și pe oameni. Este atât de simplu! Așa atragem harul.

Apoi trebuie să învățăm să trăim viața Bisericii, cu spovedanie, cu împărtășanie deasă, cu rugăciuni și lecturi duhovnicești. Acesta este un lucru esențial pentru ca noi să ne putem aduce permanent căderea înaintea lui Hristos. În caz contrar, devenim neatenți, ne vătămăm și ne îndepărtăm de credință. ■

Icoana Maicii Domnului din Hawaii izvorâtoare de mir

Pe 6 octombrie 2007, la ora 22.30, o copie pe hârtie, de 18×23 cm, a icoanei din Iviron a Maicii Domnului a început să izvorască mir. Icoana fusese dăruită ipodiaconului Nectarie de către părintele Anatolie Lyovin, preotul paroh al bisericii ortodoxe din Honolulu, Hawaii, de sub jurisdicția Bisericii Ortodoxe Ruse din afara Rusiei.

În iunie 2008, după ce a fost verificată de către episcopi, Icoana Maicii Domnului din Hawaii a fost recunoscută oficial de Biserica Ortodoxă Rusă drept făcătoare de minuni și demnă de cinstire și a primit binecuvântarea și încurajarea de a călători pe la diferite biserici și mănăstiri din lumea ortodoxă. De atunci Icoana a ajuns la peste 1.000 de lăcașuri ortodoxe din Statele Unite, Canada, Europa și alte părți ale lumii, fiind venerată de milioane de oameni.

Maica Domnului a făcut foarte multe minuni prin intermediul acestei icoane smerite – vindecări de orbire, de cancer, de posedări demonice etc. –,

dintre care câteva sute au fost verificate și fixate în scris.

În cele ce urmează prezentăm mărturia actualului preot paroh, Părintele Atanasie Kone, despre propriile experiențe miraculoase cu Icoana.

SFINTELE PAȘTI 2019

Icoana este una mică și fără mare valoare materială, din hârtie. Este uimitor că, deși izvorăște mir de 11 ani, hârtia nu s-a deteriorat și nu s-a decolorat. Icoana este prinsă într-un cadru de lemn, captușit cu un material de plastic pentru a împiedica mirul să curgă în afară, cu un spațiu dedesubt unde se pune vată pentru colectarea mirului. Mirul izvorăște chiar din Icoană și nu este ulei, este cu totul altceva.

Anul acesta, de Sfintele Paști, icoana a fost adusă în biserică în jurul orei 21.00 în Sâmbăta Mare. Ca și de Sfintele Paști din 2018, ea a izvorât

Icoana este îmbibată cu mir. Sfintele Paști, 1 mai 2016

atât de mult mir, încât a trebuit ca până la biserică să fie pusă într-o pungă de plastic. În cele 20 de minute până la biserică, în punga de plastic a curs mir cât să umpli un borcan. Când icoana vine la biserică, preotul, înveșmântat în epitrahil și felon, o întâmpină ca și cum ar întâmpina un arhieru: în timp ce se cântă troparul icoanei, o primește, intră cu ea prin ușile împărătești, binecuvântează cele patru laturi ale altarului, apoi așază icoana pe analog și o tămâiază.

Anul acesta, când am luat în mână icoana, a fost ca și cum aș fi luat un prosop plin de apă, pe care, când îl apuci, curge din el peste tot. Așa a și fost. În timp ce binecuvântam altarul cu ea, a lăsat dâră de mir peste tot, cam o jumătate de pahar de mir. Chiar și acum veșmintele mele sunt îmbibate cu mir de la Paști. Și anul trecut mi s-au îmbibat veșmintele tot așa. Atunci eram îmbrăcat cu toate veșmintele pentru Liturghie – dulamă, stihar, epitrahil, felon – și până să fac înconjurul altarului, preț de un minut, mirul a trecut prin toate straturile de veșminte și m-a udat până la piele.

ICOANA ÎNCETEAZĂ SĂ IZVORASCĂ MIR

În fiecare an, din Duminica Floriilor și până la Liturghia din Sâmbăta Mare, icoana încetează să izvorască mir, astfel încât în Săptămâna Patimilor este complet uscată.

Dar, de obicei, atunci când oamenii se roagă, icoana izvorăște mir, iar când nu este rugăciune, nu izvorăște. Reacționează, într-un fel, la evlavia oamenilor.

ALASKA 2014

Pe când eram preot în Walla Walla, împreună cu un alt prieten preot care-l cunoștea pe ipodiaco-nul Nectarie, am avut ideea să luăm binecuvântare și să mergem cu icoana în Alaska la toate bisericile

vechi de acolo și de pe Insula Kodiak. A fost un pelerinaj de două săptămâni. În fiecare zi, vata din partea de jos a chivotului se îmbiba cu mir, încât trebuia să o înlocuim, lucru pe care-l făceam în mod normal din două în două săptămâni. Au fost atâtea minuni în Alaska, atâtea vindecări! A fost extraordinar.

Oceanul Pacific. Când trebuia să mergem la satele din largul coastei, mergeam cu barca pe ocean. De îndată ce am urcat cu icoana în barcă, oceanul s-a liniștit de parcă ar fi fost un lac – cel mai calm lac care poate exista. Așa a fost timp de trei zile. Însă de îndată ce ne-am terminat călătoria și am ajuns pe continent, erau valuri de jumătate de metru.

Vindecare de vedere dublă. Când eram la catedrala Sfântul Inochentie din Anchorage, o doamnă, care suferea de dublă vedere de peste 7 ani, a venit și ne-a cerut să-i facem o rugăciune. Am ținut icoana peste ea și am simțit cum o căldură cobora din icoană peste această doamnă. S-a dus acasă și a dormit puțin, iar când s-a trezit, vederea ei era complet vindecată. Soțul ei era chirurg oftalmolog și nu o putuse vindeca. Minuni ca aceasta au avut loc în fiecare zi.

Curgea ca dintr-un furtun. În timpul Liturghiei săvârșite în satul de pe Spruce Island, la un moment dat a curs atât de mult mir, încât se revărsa în afara icoanei. Curgea ca și cum cineva turna cu furtunul, un furtun invizibil. Aceasta s-a întâmplat timp de zece minute. Oamenii își puneau eșarfele și icoanele în mir. Se vedea cu ochiul liber, toată lumea din biserică a văzut. Minunea aceasta a avut un mare impact.

Cu părintele Dimitrie Iachimovici, Alaska, 21 iulie 2014

Pocăință. Cel mai impresionant lucru nu au fost minunile, ci pocăința pe care icoana o trezea în oameni. Am văzut pescari din Alaska, oameni înăspriți, duri, cărora le dădeau lacrimile în fața icoanei și ne cereau să-i spovedim. Într-una dintre biserici, duhul de pocăință a fost atât de puternic, încât s-a format un rând de 30 de oameni care ne-au cerut să-i spovedim atunci, pe loc. Pentru că oamenii erau atât de pătrunși la inimă, a trebuit ca noi, preoții, să-i spovedim în noaptea aceea. Erau oameni care nu se mai spovediseră de 7, 10, 13 ani. Erau ortodocși înăspriți și înstrăinați de Biserică, pe care prezența icoanei i-a umplut de pocăință, încât, cu inimă înfrântă au cerut să se spovedească și să pună început bun atunci și acolo.

Este o minune extraordinară ca oamenii să aibă un asemenea duh de pocăință. Cred că acesta este cel mai important lucru de subliniat. Când Dumnezeu ne vizitează, primul lucru pe care îl trăim este pocăința. Minunile sunt uimitoare și sunt atât de pline de har, dar este important

Aterizarea cu Icoana pe aeroportul din Kodiak, 21 iulie 2014

să înțelegem că Maica Domnului întotdeauna îndreaptă oamenii spre Fiul ei, iar acest duh de pocăință pare să fie ceva cu adevărat extraordinar în întâlnirile cu icoana ei.

MIR TRIMIS ÎN ÎNTREAGA LUME

Noi trimitem vată cu mir picurat de pe icoană în toată lumea, gratuit, oricui cere. Au fost oameni literalmente orbi sau cu niște forme teribile de cancer care s-au rugat în fața icoanei ori s-au uns cu mirul pe care l-am trimis și câteva luni mai târziu ne-au spus sau ne-au scris că au fost vindecați. ■

Mi-e sete – vindecare din comă

După slujba Canonului celui Mare de aseară, mi s-a cerut să vizitez un pacient pe nume Duke, aflat în stare de comă de multe luni la Spitalul Castle din Kailua. Fusesem invitat de o familie romano-catolică, care a fost de multe ori în parohia noastră pentru a se închina la Icoană.

Am ajuns la spital în jurul orei 20.20. Icoana a fost condusă către secția de terapie intensivă, iar noi am fost nevoiți să purtăm măști, mănuși, pentru a nu aduce bacterii sau contaminări din afară. Am scos icoana din învelitoarea în care o purtăm și am pus-o lângă capul bolnavului, apoi l-am uns cu mir. Am făcut rugăciunile începătoare, psalmi și rugăciunea către Maica Domnului pe care o citesc de obicei atunci când fac vizite la spital cu icoana.

Când am ajuns la partea din rugăciune în care îi cerem Maicii Domnului să-și pună acoperământul ei asupra persoanei respective, Duke mi-a luat mâna, a deschis ochii și a zis: „Mi-e sete.” Ce șoc a fost pentru noi toți! Eram atât de emoționat că abia am putut termina rugăciunea.

Astăzi nu mai este nicio urmă de meningită în organismul său. După ce îi vor mai face câteva teste, îl vor externă din spital. Duke este treaz, vioi și mănâncă. Slavă Domnului!

Ipodiaconul Nectarie, 22 martie 2016, orthochristian.com

Răspunsuri la întrebări ale tinerilor

Care este diferența dintre toleranță și îngăduință?

A fi tolerant înseamnă a face confuzie între rău și bine, a pune binele și răul pe același plan. A fi îngăduitor înseamnă a trece cu vederea un lucru pe care îl recunoști ca fiind rău. Înseamnă să-i amâni aproapelei plata datoriei până mai târziu, ceva mai târziu, până când va putea și el, în sfârșit, să se înțelețească.

Toleranța nu este o formă de iubire?

A fi tolerant înseamnă să fii de acord cu greșelile celuilalt, să spui că greșelile lui nu sunt greșeli. Iubirea niciodată nu va fi tolerantă în felul acesta, pentru că, atunci când este vorba despre mântuirea sau pieirea sufletului, dragostea devine necruțătoare. Trebuie să te faci sabie atunci când este nevoie, dar, bineînțeles, cu milă și cu atenție.

Să-l iubești pe om pentru ceea ce este, căci este chipul lui Dumnezeu și subiectul iubirii Lui.

Care să fie atitudinea și relația noastră cu cei de alte confesiuni sau religii?

Nu poți să nu vorbești cu celălalt, chiar dacă este o persoană de altă religie sau chiar dacă este de aceeași religie, dar care nu face ceea ce trebuie să facă. Dacă ești tolerant, nu o vei putea iubi cu adevărat, pentru că te depărtezi de gândul lui Dumnezeu. Dacă respectiva persoană perpetuează acele greșeli, nu va ajunge niciodată la Dumnezeu, Îl va mâhni permanent pe Dumnezeu. Iar tu, care vezi lucrul acesta, dacă taci și lași lucrurile să meargă așa, să știi că la Judecată prima care te va trage de mânecă va fi tocmai acea persoană: „De ce nu mi-ai spus că greșesc, dacă ai știut? De ce m-ai lăsat în întuneric? De ce m-ai lăsat să cred că e bine ceea ce fac?” Pare că e un lucru bun să fii tolerant, să-l lași în pace pe celălalt, să facă fiecare ce vrea, dar aceasta nu este o formă de iubire, ci este o formă de indiferență, care este opusul iubirii.

Cum să facem să nu mai amânăm

Învățatul pentru examene doar pentru cele câteva zile din sesiune?

Problema amânării nu privește doar sesiunea, ci afectează și alte domenii, inclusiv viața duhovnicească.

Sfântul Ioan Gură de Aur spune că nu poți să faci niciodată nimic cu tăria sârguincioasă și cu râvna necesară, dacă mai înainte de toate nu ești conștient și convins că ceea ce faci îți este de folos. Așadar, trebuie să te convingi pe tine însuși că-ți este de folos să înveți. Până nu vine sesiunea, tu nu ești convins că este nevoie să înveți.

Dar cum să te convingi că-ți este de folos? În Apocalipsă, vedem că unul dintre îngeri ceartă Biserica din Efes pentru că *a uitat iubirea dintâi*. Întreabă-te: „De ce am ales facultatea aceasta?” Gândește-te ce vrei să faci și ce vrei să ajungi, și atunci vei vedea ce se întâmplă.

Același lucru se petrece și în viața duhovnicească. Sfântul Ioan Scărarul, vorbind călugărilor, spune: „Fii atent, căci la început, când vei intra în mănăstire, vei avea o râvnă foarte mare. Prețuiește râvna de la început, pentru ca mai târziu, atunci când vei slăbi, să te împungi cu amintirea râvnei dintâi ca și cu o sulită.”

Care este calea spre smerenie?

Nimeni, niciun om, nu te poate învăța smerenia. Singura învățătură despre smerenie mai „logică”, mai tehnică, să spunem așa, pe care am găsit-o în *Patericul egiptean*, spune că, dacă vrei să dobândești smerita cugetare, să stai lângă omul smerit și vei deveni și tu smerit.

„Învățați-vă de la Mine, că sunt blând și smerit cu inima” (Matei 11, 29). Stai la picioarele lui Hristos, pentru că în fața lui Hristos nu te poți mândri. Cum zice Sfântul Apostol Pavel: „Și ce ai, pe care să nu-l fi primit? Iar dacă l-ai primit, de ce te fălești, ca și cum nu l-ai fi primit?” (1 Corinteni 4, 7). Mulțumindu-I lui Hristos și smerindu-te, umilindu-te înaintea Lui, defăimându-te, vei dobândi smerenia. Dar trebuie să căutăm smerenia într-un mod activ. Noi ne gândim că smerenia trebuie să fie reacția noastră la ceea ce ni se întâmplă, la ceea ce vine din afară. Dacă cineva ne ceartă, noi trebuie să nu ne speriem și ori să tăcem, ori să spunem: „Da, ai dreptate!”, adică să reacționăm în mod smerit. Este o atitudine oarecum pasivă. Dar smerenia este activă. Tu trebuie să începi să te smerești înainte de a te smeri cineva. Tocmai de aceea îngăduie Dumnezeu să te smerească lumea, pentru că nu ai făcut-o tu mai înainte.

Așadar, te așezi la rugăciune înaintea lui Dumnezeu având acest gând, acest scop: să te smerești, să-ți dai seama că în loc să-L bucuri pe Cel care atât de mult te iubește, tu Îl rănești, Îl îndepărtezi și-L batjocorești. Dar nu trebuie să intervină o distanță prea mare între defăimarea de sine și iertare. Pentru că, dacă începeți să vă defăimați prea mult, s-ar putea să cădeți în deznădejde. Zic Părinții că Dumnezeu nici nu ne lasă să vedem cât de păcătoși suntem, pentru că nu putem suporta să vedem cât de negri am ajuns. Doar încet, încet, ne lasă să descoperim cât de păcătoși suntem. Diavolul, văzând că tu te pocăiești – spune Sfântul Ioan Gură de Aur –, îți mai aduce și el niște acuze, de obicei false, vrând să-ți mărească povara și să rupă firul cel subțire al nădejzii care te mai ține

legat de Dumnezeu. Începeți cu: „Iartă-mă!” „Iartă-mă, Doamne, că sunt așa! Iartă-mă, Doamne, că sunt nevrednic! Iartă-mă, Doamne, că Te-am trădat!” Apoi continuați cu defăimarea de sine și petreceți la picioarele lui Hristos cât mai mult timp. În acest fel smerenia lui Hristos va întări smerenia voastră.

Cum să ne dăm seama care este voia lui Dumnezeu în anumite situații?

Foto: ito2018.ro

Ca să afli care este voia lui Dumnezeu, trebuie să înveți să o recunoști, să o distingi.

Copilul începe să facă ascultare încă din pântec. Nu-l vede pe tată, dar îl aude. După ce se naște, îl va recunoaște după glas. După ce îl și vede, începe să-și contureze mult mai bine ascultarea. Ascultarea pe care a început-o în pântec deja capătă un chip. După ce mai crește, capătă și o personalitate, niște caracteristici. Copilul începe să înțeleagă ce vrea tatăl de la el mai înainte de a i se spune și i-o ia înainte, îi face surprize și îi împlinește dorința înainte de a i-o cere – pentru că a rămas de la început, încă din pântec, deschis către tată.

Noi trebuie să rămânem în ascultare față de părintele duhovnicesc ca și cum ne-am afla în pântecul maicii și ascultăm glasul tatălui, al lui Dumnezeu-Tatăl, care prin părintele ne spune ce trebuie să facem. Îl vedem pe Dumnezeu dincolo de părintele nostru duhovnicesc, începem să ne antrenăm în această ascultare și exersăm în a recunoaște vocea lui Dumnezeu și a o distinge. Doar așa putem să aflăm care este voia lui Dumnezeu.

Părintele Efrem Katunakiotul, cel care a fost numit *ascultătorul harismatic*, ucenicul lui Gheron Iosif, zice că cel care face ascultare de mulți, acela nu face ascultare. Dacă un părinte îți spune care e voia lui Dumnezeu, dar tu mai întreb și alți părinți, care îți vor spune altceva, tu ce vei face? Toți sunt părinți, toți sunt buni, toți sunt învățători. Dar Sfântul Apostol Pavel a zis că „de ați avea zeci de mii de învățători în Hristos, totuși nu aveți mulți părinți. Căci eu v-am născut prin

Evangelie în Iisus Hristos” (1 Corinteni 4, 15). Învățători în Hristos, dar nu tată, nu cel care te-a născut prin Evanghelie. Ascultarea față de părintele duhovnicesc te antrenează în perceperea și distingerea vocii lui Dumnezeu.

Tehnologia presupune foarte multă inovație, foarte multe schimbări. Dumnezeu așteaptă de la noi să inovăm? În ce măsură inovația ne ajută să ne apropiem de ceea ce este menit să înțelegem și în ce măsură este o cursă nesăbuită?

Părintele Dumitru Stăniloae spune că, atunci când a făcut lumea, Dumnezeu a sădit în ea raționalități, virtualități, potențe care trebuiau să fie scoase la lumină și desăvârșite, dezvoltate de către om. Dumnezeu i-a dat omului capacitatea de a modifica această lume, ba încă i-a dat capacitatea de a veni cu soluții neașteptate, să fie surprinzător, original, inovator. Deci, Dumnezeu ne vrea inovatori, nu ne vrea necăjiți și înțepeniți. Vrea să fim isteți, vrea să venim cu soluții noi, originale, lucru de care diavolul nu se poate împărtași.

Dumnezeu a creat lumea ca dar, pentru a deveni mediu de dialog între om și Dumnezeu. Omul trebuia să lucreze acest dar și punându-și amprenta, pecetea lui proprie, unică, asupra acestui dar, să I-l dea înapoi lui Dumnezeu. Astfel, omul s-ar fi unit cu Dumnezeu prin acest dar, pentru că darul meu este expresia iubirii mele pentru tine.

Tehnologia, dacă slujește la această unire, la această înfrumusețare și îmbunătățire a lumii, este dumnezeiască. Altminteri, poate să fie chiar drăcească.

Să luăm aminte și că anumite dispozitive creează dependență. Dacă suntem conștienți de lucrul acesta, putem să îl contracărăm, așa încât putem să folosim tehnologia, dar s-o folosim noi pe ea, nu ea pe noi. Nu trebuie să ne speriem de tehnologie, însă trebuie s-o cunoaștem, pentru ca să rămânem deasupra ei.

Toată lumea pare să fie din ce în ce mai afectată de stres. Cum să scăpăm de stres?

Cuvântul stres provine din limba engleză și înseamnă apăsare, presiune. Când vorbim despre apăsare, vorbim despre ceva care acționează asupra noastră din exterior. Atunci înseamnă că nu sunt eu vinovatul! Toată lumea este vinovată, mai puțin eu. Astfel încep să mă îndreptățesc și îndreptățirea de sine duce la schizofrenie, așa cum cârteala duce la paranoia. Apoi începem să avem pretenții asupra celorlalți. De fiecare dată când suntem nemulțumiți de felul în care se comportă cineva înseamnă că undeva, în ascuns, noi am avut pretenții de la el. „Acela ne-a dezamăgit!” Dar *dezamăgit* nu înseamnă că mai întâi te-ai *amăgit*? Unde este adevărul? Există stres, dar nu din partea celorlalți asupra noastră, ci din partea noastră asupra celorlalți. Noi îi stresăm pe ceilalți. Sfântul Ioan Gură de Aur spune: „De ce ai tu pretenții asupra fratelui tău când știi că omul este supus greșelii și că ceea ce face omul nu este altceva decât să trădeze? Singurul Care nu trădează și Care te

iubește atât de mult încât te iubește mai mult decât pe toți ceilalți la un loc este Dumnezeu”. Primul pas pentru a scăpa de stres este să încerci să-L iubești mai întâi pe Dumnezeu și să-ți asumi vina, să nu mai ai pretenții de la oameni.

De ce trebuie să ne rugăm mult pentru a primi un lucru? De ce ne lasă Dumnezeu să ne rugăm mult pentru același lucru și nu ne împlinește dorința îndată?

Dumnezeu știe de ce avem nevoie, dar tot rugându-ne, ne întărim și ne curățim dorința pentru acel lucru și astfel acel lucru devine din ce în ce mai important pentru noi. Dumnezeu nu vrea să ne dea o bucurie numai pe jumătate, ci vrea să ne dea bucuria deplină. Dacă dorința ta este „pe jumătate”, atunci și bucuria ta va fi la fel, „pe jumătate” – de aceea trebuie să ne rugăm.

Dacă vrei să pui în practică ceva, un cuvânt auzit sau citit pe undeva, sau o idee pe care ai avut-o tu, roagă-te! Rugăciunea este catalizatorul care reușește să pună în reacție toate puterile sufletești. În prima rugăciune de mulțumire de după Sfânta Împărtășanie, ne rugăm și „pentru împăcarea sufleteștilor mele puteri”. Am puteri sufletești, dar nu sunt în pace, în armonie; nu trag toate la același jug. Rugăciunea este aceea care le pune pe toate în rânduială și le activează pe toate. ■

Protos. Hrisostom C.
 Selecții din dialogul cu tinerii aflați la Putna
 pe 31 decembrie 2018

Foto: ito2018.ro

Anul Centenar la Putna

La 100 de ani de la Marea Unire, cu recunoștință pentru făuritorii ei și cu rugăciune pentru dăinuirea ei, obștea mănăstirii a întreprins mai multe activități ca mulțumire Părintelui Ceresc pentru acest mare dar făcut poporului român. Chiar dacă nu am fost vrednici să îl păstrăm deplin, nădejdea și fapta vor rodi!

Deschiderea Anului Centenar 1 ianuarie 2018

Studentii aflați în tabăra de iarnă de la Putna au scris cu torțe numărul 100 pe Dealul Crucii de lângă mănăstire, după care au coborât, cu torțele aprinse, în incinta Putnei, unde au fost întâmpinați de părinții mănăstirii.

Declarația de Unire 22 martie 2018

Consiliul Local al Comunei Putna, întrunit în Ședință extraordinară la Mănăstirea Putna, a adoptat o Declarație de Unire cu Basarabia.

2 iulie 2018

Evenimentele dedicate sărbătoririi a 100 de ani de la Marea Unire au avut punctul culminant de sărbătoare Sfântului Ștefan, 2 iulie 2018. Ierarhii din Sinodul Mitropoliei Moldovei și Bucovinei au slujit la Putna și au sfințit două monumente simbol pentru identitatea românească: Crucea unității neamului românesc și Portalul Memorial Golgota Neamului – „Fântâna Albă”.

Crucea unității neamului românesc

Este o cruce votivă, ridicată „Întru lauda lui Dumnezeu, a Maicii Domnului și a sfinților români, întru cinstirea strămoșilor care au trăit în credință și bună rânduială și spre ocrotirea românilor de pretutindeni și din toate timpurile”.

Ea a fost realizată din dragostea pentru Dumnezeu și pentru neam a locuitorilor orașului Soroca și a fost amplasată în fața intrării în incinta mănăstirii.

Portalul Memorial Golgota Neamului – „Fântâna Albă”

Este închinat jertfei românilor de pretutindeni și din toate timpurile pentru libertate, independență și demnitate națională și, în mod special, românilor care au fost uciși în Masacrul de la Fântâna Albă, din nordul Bucovinei, la 1 aprilie 1941, pentru vina de a-și fi iubit neamul, credința și patria.

Ridicarea Portalului este o încununare a participării mănăstirii la viața românilor din nordul Bucovinei, aflați dincolo de granița actuală a României în urma Pactului Ribbentrop-Molotov.

Coroana reconstituită a Sfântului Ștefan cel Mare

15 august 2018

Pe 13 august 2018, Părintele Patriarh Daniel a sfințit la București Coroana reconstituită a Sfântului Voievod Ștefan cel Mare. Coroana a fost adusă la Mănăstirea Putna cu trenul care a inaugurat redeschiderea căii ferate spre Putna în ajunul hramului mănăstirii. În perioada hramului, sărbătoarea Adormirii Maicii Domnului, coroana a stat pe mormântul Sfântului Ștefan, iar apoi a fost expusă în muzeul mănăstirii.

Sfințirea Catedralei Naționale 25 noiembrie 2018

Cu vrerea Tatălui, cu lucrarea Fiului și cu săvârșirea Sfântului Duh, în anul Centenar 2018, a fost sfințit Altarul Catedralei Mântuirii Neamului sau Catedrala Națională, cu hramurile Înălțarea Domnului (Ziua Eroilor) și Sfântul Apostol Andrei, cel întâi chemat, Ocrotitorul României.

Binecuvântează, Doamne, pe ctitorii, binefăcătorii, slujitorii și închinătorii acestei Sfinte Catedrale și pe întreg poporul român de pretutindeni!

La 100 de ani de la revenire, Bucovina este lângă Ștefan cel Mare și Sfânt 28 noiembrie 2018

Evenimentul, organizat împreună cu primăriile și școlile din Putna, Vicovu de Jos, Bilca, Vicovu de Sus și Straja, a început cu slujba parastasului pentru toți cei care au lucrat și s-au jertfit pentru Unirea Bucovinei și pentru toți Făuritorii Marii Uniri. În continuare, elevii participanți au prezentat un recital deosebit de emoționant pe treptele muzeului mănăstirii.

La final, ca o expresie a unității românești, profesorii, elevii și toți cei prezenți au înconjurat biserica voievodală cu o mare Horă a Unirii.

Centenar alături de lumina Sfântului Ștefan cel Mare 1 decembrie 2018

La Centenarul Marii Uniri, la Mănăstirea Putna, începând cu ora 12, s-a oficiat o slujbă de Te Deum în cinstea Făuritorilor Marii Uniri, deschisă de dangățul clopotelor. Spre seară, la ora 17.00, 100 de elevi ai Școlii Generale „Sfântul Iacob Putneanul” din Putna, în frunte cu primarul comunei, domnul Gheorghe Coroamă, au venit la mormântul Sfântului Ștefan cel Mare pentru a primi, prin mâna părintelui stareț, lumină de la candela marelui voievod. În biserică au intrat primarul și doi elevi și, după ce s-au închinat la mormântul Sfântului Ștefan cel Mare, au aprins o torță. Toți elevii au aprins torțe din această lumină și au pornit spre centrul comunei, unde s-au grupat în jurul bradului de Crăciun care, conform tradiției, se aprinde în fiecare an în ziua de 1 decembrie.

Încheierea Anului Centenar 30 decembrie 2018

În seara zilei de 30 decembrie, cei 200 de studenți participanți la tradiționala tabără studențească de Anul Nou, însoțiți de alți tineri, au organizat o retragere cu torțe de pe Dealul Crucii. O parte dintre studenți au desfășurat un uriaș steag tricolor, de 30×20 m, iar altă parte, cu torțe aprinse în mâini, au conturat o cruce spre vârful dealului. Mai întâi au aprins torțele de pe conturul crucii, iar apoi au luminat steagul tricolor. După ce au cântat imnul de stat al României, „Deșteaptă-te, române!”, studenții au coborât spre mănăstire cântând colinde.

De la poarta mănăstirii, în sunetul clopotelor, au înconjurat biserica voievodală și au mers la statuia lui Mihai Eminescu. Aici, studenții au dezvelit o placă omagială dedicată Centenarului Marii Uniri, realizată la inițiativa Asociației Studenților Creștin Ortodocși. ■

Recalibrarea sistemului valoric

Ce credeți că ar trebui să facă România pentru ca tinerii să nu plece din țară?

Trebuie să realizăm și să ne asumăm că eu, tu, fiecare om, noi toți formăm România. Așa cum atunci când vorbești de Hristos vorbești de Dumnezeu, tot așa, fiecare individ e România – nu doar „o parte din ea”. Când vom conștientiza aceasta vom putea muta și munții. Istoria ne arată ce neam am fost – să nu uităm asta, dragi tineri! Cu toții ne dorim conducători corecți, cu verticalitate, viteji, inteligenți și patrioți! Dar de ce nu ne afirmăm cu adevărat gândul? Cunoșc tineri ce ar fi adevărați profesioniști în funcțiile de conducere ale țării, dar pe noi, „generația cu cheia la gât” și „generația Facebook”, ne ucide lipsa de implicare; acea atitudine de „nu mă bag; să facă alții”. Păcat. Mi-aș dori ca noi, tinerii, să ne dăm două palme, să îngenunchem în fața icoanei lui Hristos, cerându-i înțelepciune, și în fața mormântului Sfântului nostru Ștefan, cerându-i izbândă și să punem început bun. În comunitățile noastre să fim acea conștiință vie pe care oamenii au nevoie să o vadă și să fim

noi schimbarea pe care ne dorim să o vedem în lume.

Eduard Boșog, 25 ani, student la Medicină

Sistemul educațional nu oferă siguranța unor profesii stabile. Nu toți tinerii au capacitatea de a urma studii superioare. Școlile de arte și meserii s-au desființat, iar tinerii aleg să plece în străinătate, unde își găsesc locuri de muncă adecvate unor meserii pe care în România le mai profesază doar cei peste 35–40 de ani. Iar în străinătate, aceste meserii oferă mult mai multe satisfacții financiare decât în România. Așadar, una dintre soluțiile pentru această problemă ar fi, după părerea mea, reînființarea școlilor de arte și meserii.

Ramona-Ionela Matasă, 22 ani, studentă la Farmacie

Banul a pus stăpânire pe societate. Toată lumea caută un trai mai bun, ca „în afară”. Tinerii au tendința să plece din cauza asta. Poate că mulți tineri nu știu că românii deja plecați au făcut

sacrificii. Au lăsat copii, soț, soție, părinți și au plecat. Dorul e mare, dar traiul acolo e bun. Și s-au obișnuit. Boala străinătății e grea. Se numește singurătate. România ar trebui să promoveze adevărul. Este o minciună că în România nu sunt locuri de muncă. Dacă pe cei de sus nu-i interesează, nu înseamnă că noi, uniți, nu o putem face prosperă. Societatea de azi ne permite să ne ajutăm unii pe alții. Se pot găsi soluții pentru toate problemele materiale. Sunt valori importante care trebuie promovate, precum: credința, limba română, tradițiile, la care nici măcar românii care au plecat nu au renunțat. Se strâng toți în jurul bisericilor ortodoxe din diaspora și se simt ca acasă. Trebuie promovată mai mult unitatea și identitatea națională decât toate curentele care vin prin globalizare. Acestea dezbină un popor, îl îndepărtează de la ceea ce îi este specific.

Ana Maria Avram, 24 ani, economist

Să ne asume. Să-și asume faptul că aparținem acestei țări. Atunci când avem inițiative și proiecte bune, eficiente, cei de la conducerea țării ar trebui să ne sprijine din toate punctele de vedere. Ori acest lucru, de a fi asumați, personal, nu l-am prea simțit. Singura instituție din România care își asumă tinerii este Biserica. Noi, tinerii, suntem capabili, avem capacități intelectuale foarte mari, avem viziune de ansamblu asupra multor lucruri, doar că nu suntem ascultați, vocea noastră este foarte puțin ascultată.

Nicoleta, 28 ani, profesor

Consider că, în momentul de față, societatea românească are nevoie de o recalibrare a sistemului valoric, întrucât credința și nădejdea în Dumnezeu, iubirea de neam și de frumos, trăirea în simplitate, pe care s-au construit patria și firea românului, încep să-și piardă din însemnătate în fața actualului și a mondenului. Fără reperi sănătoase, tinerii se pierd foarte ușor în lumea vitezei, a banilor și a non-valorilor, ajungând să vâneze împlinirea visurilor departe de casă.

Sistemul educațional... trebuie să provoace tânărul să gândească, să nu se lase

manipulat, ci să caute singur răspunsuri. Totodată, tinerii au nevoie și de modele, oameni care au coloană vertebrală, curajul de a spune răului „nu” și de a nu se lăsa duși de val.

Alexandra T., 20 ani, studentă la Drept

Măsuri concrete care ar ajuta:

– Sprijinirea tinerilor să-și găsească vocația. Sunt prea mulți care nu știu la ce sunt buni și pierd timp în facultăți în care nu se regăsesc, apoi vine blazarea și lipsa de motivație;

– Valorizarea profesiilor concrete. Absolvirea unor specialități abstracte îi dezorientează pe mulți și nu se pot dezvolta într-un domeniu;

– Organizarea de evenimente și contexte care să-i sprijine în mod concret pe tineri să se dezvolte în diferite domenii;

– Promovarea unei educații care să-i încurajeze pe tineri să aibă idealuri și să lupte pentru ele. În ultimii ani s-a tot spus că e greșit ca tinerii să aibă idealuri;

– O campanie de promovare sau evenimente care să-i ajute pe tineri să valorizeze istoria, cultura, identitatea românească și țara.

A.N.

A le arăta că în viață este mai important să ne facem în primul rând o familie și apoi carieră. Iar șansele de a întemeia o familie sănătoasă sunt cele mai mari în țară... După cinci ani de studii în Olanda m-am întors în România tocmai pentru a face o familie. Căci mi-am dat seama că în diaspora șansele de a cunoaște o fată ortodoxă care să își dorească să fie mamă și soție sunt foarte mici.

Armand Ionescu, 25 ani, student la Drept Internațional și European, Universitatea din Haga, Olanda

Foto: ito2018.ro

Foto: gallica.bnf.fr

Moment simbolic al Marelui Război. Înmânarea stindardului lui Ștefan cel Mare reprezentanților României, Sorbona, 28 iulie 1917

Colocviile Putnei

În Anul Centenar

Ediția a XXI-a a simpozionului internațional de istorie *Colocviile Putnei* s-a desfășurat în perioada 11–14 iulie 2018 la Mănăstirea Putna. Au fost prezentate 23 de comunicări științifice și au fost lansate mai multe publicații de specialitate, printre care: numerele 1 și 2 pe anul 2017 ale revistei „Analele Putnei”, ediția anastatică a lucrării clasice *Mănăstirea și comuna Putna*, publicată în anul 1905 de Preotul Dimitrie Dan, *Lapidariul Putnei* și două istorii vechi ale Mănăstirii Putna, semnate de Franz Adolf Wickenhauser și Karl Adolf Romstorfer, traduse din limba germană și grupate într-un singur volum.

Sâmbătă, 14 iulie, în biserica voievodală a avut loc un moment de suflet: slujba parastasului pentru istoricii Șerban Papacostea și Neagu Djuvara, colaboratori ai Centrului Ștefan cel Mare.

Cronica moldo-germană

Dintre contribuțiile acestei ediții pe care am ales să le prezentăm, începem cu cea a istoricilor

Maria Magdalena Székely și Ștefan S. Gorovei. Domniile lor au analizat singura cronică din timpul lui Ștefan cel Mare care s-a păstrat, cronică numită *moldo-germană*. Ea rezumă primii 30 de ani ai domniei lui Ștefan cel Mare, din 1457 până în 1486. După o analiză minuțioasă a textului, autorii au concluzionat că originalul slav al Cronicii moldo-germane este o istorie a lui Ștefan cel Mare, văzută de el însuși, elaborată pentru lumea occidentală.

Protopsaltul Pafnutie

Ierodiaconul Avraam Bugu, de la Mănăstirea Putna, a arătat cât se poate de convingător că „monahul Pafnutie protopsalt”, care a copiat în anul 1525 un *Triod* pentru Mănăstirea Dobrovăț, era viețuitor în Mănăstirea Putna, fiind ucenic și urmaș al lui Eustatie Protopsaltul, fondatorul Școlii muzicale de la Putna în timpul lui Ștefan cel Mare. De asemenea, s-a arătat că două antologhioane de strană anonime datate în jurul anului 1520, care se

păstrează în Muzeul Mănăstirii Putna, sunt opera aceluiași monah caligraf și protopsalt. Această comunicare arată continuitatea Școlii muzicale de la Putna în secolul al XVI-lea și deschide căi noi de cercetare în privința activității culturale din trecutul mănăstirii.

Ștefan cel Mare și Marea Unire

Domnul Mircea-Cristian Ghenghea, de la Universitatea „A.I. Cuza” din Iași, a prezentat rolul imaginii lui Ștefan cel Mare în anii 1916–1918. Momentul catalizator l-a constituit excepționalul discurs rostit de N. Iorga în ședința Camerei deputaților din 14/27 decembrie 1916. Respectivul discurs a adus în prim-plan figura eroică a voievozului, invocat, alături de alți voievozi și de Regele

Colocviile Putnei din nou la Institutul Iorga

Pe 12 februarie 2019, Colocviile Putnei s-au aflat din nou în capitală. La ediția a XXII-a, care s-a desfășurat în Sala de conferințe a Institutului de Istorie „Nicolae Iorga” al Academiei Române, s-au prezentat zece comunicări, dintre care am ales să vorbim despre două.

Egumeni putneni

Monahul Alexie Cojocaru, de la Mănăstirea Putna, a adus în discuție un izvor documentar puțin cunoscut, aflat în depozitul muzeului mănăstirii, anume *Condica vitelor și a stupilor a Sfintei Mănăstiri Putna*, începută de arhimandritul Vartolomei Mazereanu la 23 aprilie 1762. Deși la prima vedere ar părea un izvor neînsemnat, *Condica* s-a dovedit un instrument neprețuit pentru stabilirea cu acuratețe a succesiunii egumenilor mănăstirii, începând din anul 1762 și până la data ieșirii din uz a condicii, prin faptul că la fiecare dare de seamă se menționa egumenul în funcție la acea dată.

Dascăli putneni

Istoricul Ioan-Augustin Guriță a prezentat chipurile unor dascăli putneni din veacul al XVIII-lea.

Ferdinand I, spre a ilustra mai bine puterea de sacrificiu și de rezistență a neamului românesc. Ecourile excepționale s-au vădit și din aceea că discursul lui N. Iorga a fost imprimat și afișat în satele și orașele României libere și răspândit trușelor de pe front, cu solicitări pentru suplimentarea exemplarelor trimise armatei.

Învățătorul Ion Mihalache – marele om politic și martirul de mai târziu – a făcut parte dintr-un grup de 94 de intelectuali care au îmbrăcat haina militară și au fost trimiși peste Prut la începutul anului 1918 spre a obține informații cât mai precise despre situația din provincie și a face propagandă în favoarea României. Într-un raport întocmit la întoarcerea din misiune, Mihalache spunea: „Le-am vorbit la masă despre Moldova de odinioară, cu Dragoș Vodă și Ștefan cel Mare – despre hrăpirea Basarabiei și silința Rusiei de a orbi prin întuneric – despre jertfele făcute de România pentru desrobirea fraților – despre luptele de la Mărășești care au scăpat Basarabia de a fi cotropită de Nemți. – Au fost mișcați și țărani strigau «Trăiască România Mare»”. Și făcea următoarea propunere: „Să se trimită de urgență cărți de la bibliotecile școlilor din Țară, culegeri de cântece și tablouri istorice mai ales cu Ștefan cel Mare. Să se tipărească un manual de istorie scris ușor, și să se trimită tuturor învățătorilor basarabeni.”

Aceștia au activat în școala organizată la Putna, în „mănăstirea veche”, începând cu anul 1759. Odată cu instalarea stăpânirii austriece unii dintre ei au pribegit prin Moldova, fiind „dascăli de copii” în diferite localități. În paralel cu activitatea didactică, ei au tradus sau copiat diverse cărți bisericești și texte de literatură duhovnicească, dar și opere sapiențiale, poetice și populare, care au circulat prin Moldova în ultimul sfert al veacului al XVIII-lea, contribuția lor la cultura românească din acele vremuri și locuri fiind foarte importantă. ■

Protos. Ieremia B.

Simpozionul „Unitatea de limbă, credință și neam”

A XII-a ediție a Colocviului dedicat acad. Zoe Dumitrescu Bușulenga – Maica Benedicta, cu tema „Unitatea de limbă, credință și neam. Sensul culturii române”, s-a desfășurat la Mănăstirea Putna în perioada 23–26 august 2018.

Fiind Anul centenar, lucrările prezentate s-au concentrat asupra marilor personalități române care, prin exemplul și jertfa lor, au lăsat o moștenire foarte prețioasă generațiilor viitoare: o Românie Mare. Evenimentul a început cu slujba de *Te Deum*, urmată de cuvântul de binecuvântare al Preasfințitului Damaschin Dorneanu, precum și de o slujbă de pomenire a maicii Benedicta și a lui Dan Hăulică.

Câteva cuvinte de întâmpinare au fost rostite de rectorul colocviului, acad. Ștefan Afloroaei, care a amintit că unirea din 1918 a fost la limita celor posibile în istoria noastră, un vis al multor generații, o minune istorică. Teodora Stanciu, președintele Fundației „Credință și Creație”, gazdă a acestui eveniment, a evidențiat că sensul culturii române poate fi (re)descoperit numai în credință. Astfel, cele două coordonate, istoria și credința, s-au întrepătruns acum 100 de ani, producând cel mai valoros rod al neamului: unirea tuturor românilor.

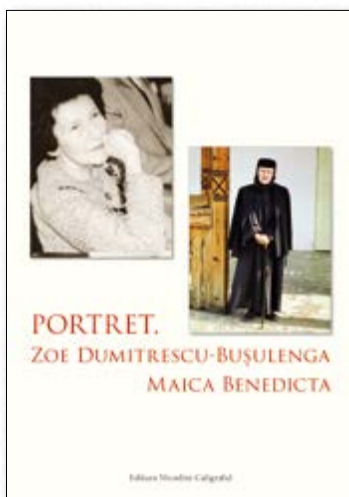
Expoziția „Dulce Bucovină”, prezentată de criticul de artă Doina

Mândru, a reunit pictori români remarcabili, precum: Constantin Flondor, Dacian Andoni, Matei Lăzărescu, Andreea Palade și Dan Palade.

Pe lângă numărul 11 din revista „Caietele de la Putna”, ce cuprinde lucrările prezentate la simpozionul *Pater et filius. Continuitate în cultura română și europeană*, din august 2017, au fost lansate mai multe cărți apărute la editura „Nicodim Caligraful”. Dintre ele, volumul *Portret. Zoe Dumitrescu-Bușulenga – Maica Benedicta*, cuprinde evocări sau texte referitoare la opera doamnei academiciene Zoe Dumitrescu-Bușulenga, amintiri deosebite de frumoase legate de spiritul maicii Benedicta.

În ultima zi a fost organizată o excursie la Cernăuți, unde au fost vizitate casa lui Aron Pumnul, școala unde a învățat Eminescu, fostul sediu al Mitropoliei Cernăuților, casa în care a copilărit Constantin Flondor, prilej de evocare a bunicilor și părinților acestuia.

Comunicările colocviului au fost publicate în volumul 12 al revistei „Caietele de la Putna”. Acesta, alături de cartea *Portret. Zoe Dumitrescu-Bușulenga – Maica Benedicta*, a fost prezentat publicului bucureștean în Sala mică a Ateneului Român, pe 3 decembrie 2018, la finele Anului Centenar. ■

Masacrul de la Fântâna Albă

Pe 1 aprilie 1941, la Fântâna Albă au fost masacrați aproximativ 3.000 de români care voiau să treacă în Patria-mamă, după ce nordul Bucovinei fusese răpit de URSS în urma Pactului Ribbentrop-Molotov.

Ca în fiecare an, la comemorarea din 1 aprilie 2019 de la Fântâna Albă, acum în Ucraina, au participat foarte mulți români din nordul Bucovinei, urmași ai celor care au plecat în 1941 spre România.

Slujba de pomenire a fost oficiată de arhimandritul Melchisedec Velnic, starețul Mănăstirii Putna, protoiereul Ioan Gorda, protopopul raionului Hliboca, protoiereul Vasile Covalciuc, protopop de Storojineț, și alți preoți români din Ucraina și România.

După parastas, au urmat cuvântările și depunerile de coroane de flori. În prima parte a cuvântului său, arhimandritul Melchisedec Velnic a explicat că libertatea are chipul lui Dumnezeu: „Să nu uităm că libertatea poartă chipul lui Dumnezeu. Libertatea este un dar pe care Dumnezeu ni l-a dat. Libertatea este cea care ne arată pe noi că suntem, înainte de toate, ființe create după chipul lui Dumnezeu și ne asemănăm cu Dumnezeu când ne

manifestăm liber în credința noastră”. La finalul manifestării de la Fântâna Albă, elevii Grupului vocal-tradițional „Ai lui Ștefan, noi oșteni” de la Liceul Tehnologic „Ion Nistor”, Vicovu de Sus, au susținut un recital de cântece și poezii inspirate din evenimentele de acum 78 de ani.

În seara aceleiași zile, începând cu ora 19.30, la Mănăstirea Putna, a avut loc o slujbă de pomenire în fața monumentului dedicat eroilor de la Fântâna Albă. Cu această ocazie a fost lansat DVD-ul „Destin bucovinean. Masacrul de la Fântâna Albă”, realizat de grupul „Ai lui Ștefan, noi oșteni”, dedicat memoriei victimelor din 1941. ■

Concursul „Cultură și spiritualitate românească”

Concursul național de Limba și literatura română și Religie „Cultură și spiritualitate românească” pentru elevii din clasele V–VIII s-a desfășurat în perioada 15–18 mai la Putna. Pe lângă proba scrisă, elevii au avut o probă orală și o probă de proiecte, desfășurată în echipe.

Sunt deosebit de onorată să particip la un asemenea concurs, care promovează adevăratele valori ce susțin ființa națională. Această inițiativă, ajunsă la a noua ediție, ne așază împreună, în cuget, în gând, în simțire românească. Dincolo de concurs, de teme și de subiecte, se simte o bucurie și o liniște prietenoasă.

prof. Anca Vasiu

Venind la mormântul Sfântului Ștefan cel Mare am simțit că merită pe deplin titulatura de sfânt, deoarece a iubit cu adevărat țara noastră, credința strămoșească, fiind un adevărat ostaș

luptător pentru Dumnezeu. El inspiră și azi gândul și simțirea iubirii de țară și al unității de neam. Dacă cei care conduc destinele țării ar fi credincioși, drepecți, viteji în apărarea neamului, dacă ar semăna măcar puțin cu Sfântul Voievod al Moldovei, ce bine ar fi!

elev

Comuniunea a fost cuvântul care s-a potrivit cel mai bine felului în care elevii au muncit la proiectele lor, ca să prezinte locuri de legendă bucovinene și personalități pe care Bucovina le-a dat.

prof. Ioana Revnic

Concursul „Români și românitare – destin și dăinuire”

Prima ediție a Concursului „Români și românitare în afara granițelor țării – destin și dăinuire” a avut loc pe 25 mai la Liceul Tehnologic „Ion Nistor” din Vicovu de Sus, județul Suceava.

Am inițiat acest concurs pentru a promova valorile autentice românești, atât în țară, cât și în străinătate, pentru dezvoltarea simțului patriotic și a dragostei de neam și țară.

director Cătălin Bărbuță

Scopul proiectului este stimularea interesului participanților pentru cunoașterea istoriei, a tradițiilor și a valorilor culturale ale neamului românesc, precum și a specificului fiecărei comunități din care aceștia provin. Propunem ca, prin acest proiect, comunitățile românești, din interiorul și din afara granițelor țării, să își promoveze valorile identitare, să actualizeze și să descopere valențe contemporane ale tradițiilor și ale obiceiurilor din zonele din care provin.

prof. Vasile Schipor

Am realizat clipul „Români, veniți acasă!” pentru că am văzut cum suferă unii dintre colegii

și colegile mele care au părinții plecați și cum îi așteaptă de sărbători. Pregătindu-mă pentru concurs, le-am înțeles și mai bine trăirile. Când am lucrat la clip am plâns, emoțiile m-au copleșit. Am plâns și la prezentarea din concurs.

Bianca Filipoaia, Grupul Moldova, Clubul Copiilor Fălticeni

Am participat la acest concurs cu gândul la înaintașii noștri, care și-au apărat țara cu prețul vieții. Am prezentat un costum popular pentru a arăta moștenirea pe care am primit-o de la bunicii mei. Costumul popular din Vicov reprezintă pentru mine puritatea țaranului român și cred că face parte, ca și istoria, din identitatea noastră ca neam. Să fiu român înseamnă să fiu drept, să cred în Dumnezeu și să iubesc acest pământ pentru care au murit în război străbunii mei. Iar să trăiesc în România este pur și simplu o binecuvântare de la Dumnezeu.

Paul Gabriel Roman, elev

Pelerinajul Arhiepiscopiei Romanului și Bacăului

La inițiativa Înaltpreasfințitului Arhiepiscop Ioachim Băcăuanul, sărbătoarea Sfântului Iacob Putneanul din 15 mai 2019 s-a bucurat de prezența la Putna a aproape 1.000 de pelerini din Arhiepiscopia Romanului și Bacăului, care s-au hrănit sufletește din harul primit de la Dumnezeu prin Sfântul Său.

Cu această ocazie, mai mulți ierarhi au împreună-liturgisit la Mănăstirea Putna: Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Teofan, Înaltpreasfințitul Arhiepiscop Pimen, Înaltpreasfințitul Arhiepiscop Ioachim Băcăuanul, Preasfințitul Calinic Botoșăneanul, alături de care au slujit alți 84 de clerici.

Înaltpreasfințitul Teofan a arătat, în predică, ce înseamnă un adevărat păstor de suflete: „Să luăm aminte la taina Sfântului Ierarh Iacob Putneanul! Înscriindu-se pe drumul trasat de sfinții lui Dumnezeu, el a împlinit cuvântul pe care Sfântul Maxim Mărturisitorul îl mărturisea: «Dumnezeu dorește ca în fiecare om să se împlinească taina Întrupării Sale.» Și putem adăuga: taina Răstignirii, a Crucii și a Învierii Sale. Toată

strădania Sfântului Iacob a fost ca prin Ușa care este Hristos Domnul să descopere pășunea cea duhovnicească și apa cea veșnică, pe care să le ofere credincioșilor. Pășunea cea adevărată e viața adusă de Hristos, viața veșnică, din belșug. Arhiereul cel adevărat, în care s-a identificat Sfântul Iacob, este cel care cunoaște oile sale, care Îl roagă pe Dumnezeu să-i dea putere să-și pună viața pentru oile sale. Doar așa oile îl recunosc, ascultă și urmează glasul păstorului. În același fel se definește și creștinul adevărat: cel care merge pe urma preotului, care merge pe urma arhiereului, care merge pe urma sfinților, care au mers pe urma lui Hristos, Păstorul cel mare.”

„De la Betleemul ștefanian am venit la Ierusalimul reînvierii neamului românesc, de unde Sfântul Ștefan veghează asupra neamului, asupra celor ce avem conștiința că poporul român este un popor de sfinți și de eroi!”, a adăugat Înaltpreasfințitul Părinte Ioachim.

Sfinte Ierarhe Iacob, păstor de suflete demn, credincios și curajos, roagă-te lui Hristos Dumnezeu pentru poporul român! ■

Pelerini din Cahul la Sfântul Ștefan

Preasfințitul Părinte Veniamin Goreanu, Episcop al Basarabiei de Sud, împreună cu un grup de credincioși din Cahul, Basarabia, au vizitat Mănăstirea Putna în zilele de 1 și 2 mai 2019.

Pelerinii care l-au însoțit pe Preasfințitul Părinte Veniamin ne-au împărtășit gândurile lor despre Sfântul Ștefan cel Mare și despre neamul românesc.

Cum îl simțiți pe Sfântul Voievod Ștefan cel Mare?

- Îl simt atotputernic, unic, exemplu pentru urmașii urmașilor noștri, humă plină de vindecare și izbândă. (Ionela, studentă la Colegiul de Medicină Cahul)
- Părintele și ocrotitorul Moldovei în trecut, prezent și viitor. La Putna am simțit că opera marelui Voievod nu este încheiată și are nevoie de rugăciunile și aportul fiecăruia în definirea ei. (Rodica, jurist)
- Îl simt ca un mijlocitor între Dumnezeu și poporul român de pretutindeni. (Elena Adjer)
- Este strămoșul meu, de care sunt mândră că

ne-a ținut neamul unit și tare mi-aș dori să ne mai dăruiască Domnul un așa conducător, care să ne reunească cât mai rapid.

Ce doriți pentru viitorul poporului român?

- Să dispară granițele de la Prut și să nu ne mai numim „noi și voi” și să fim toți una ca neam și credință. (Maria)
- Dorim poporului român să-și păstreze pe viitor credința în Dumnezeu, ospitalitatea, bunătatea.
- Să trăim într-o țară unită, nedespărțită și credincioasă. (Tatiana, elevă în clasa a VIII-a) ■

Cum vom crede în România

Ce credeți că ar trebui să facă România pentru ca tinerii să nu plece din țară?

Cred că România, prin toate instituțiile ei, ar trebui să fie conștientă de câteva aspecte esențiale care o definesc: istoria, credința, așezarea geografică și operele de cultură. Când copiii, de mici, vor învăța și vor conștientiza aceste aspecte în profunzimea lor, atunci vor putea să-și iubească țara, pentru că nu poți iubi ceea ce nu cunoști. Cred că tinerii pot pleca din țară pentru studii, sau pot merge la practică, sau pur și simplu să viziteze alte țări, dar cu dorința permanentă și fierbinte în inimă ca tot ce au văzut sau învățat în alte țări să fie pus în slujba propriei țări și a propriului popor. Învățământul ar trebui axat mai mult pe cunoașterea țării și mai puțin pe teorii absurde, nefirești și potrivnice oricărei morale. Pe lângă învățământ, România ar trebui să-și susțină instituțiile și valorile, valorile ei de bază pe care a fost clădită întreaga civilizație europeană: credința creștină, familia firească, limba, dreptul roman și cultura. România ar trebui să aibă strategii pe termen lung în ceea ce privește învățământul, locurile

de muncă, sistemul de sănătate, promovarea țării și a valorilor naționale.

Emanuel Buta, 24 ani, masterand la Teologie Ortodoxă

La finalul unui program de studii în Paris s-au ivit diferite ocazii pentru a rămâne în Franța. Sufletul a învins rațiunea, dându-mi de înțeles că doar în România mă pot simți liberă spiritual. Recunosc că tentația plecării este încă prezentă, apărând de fiecare dată când uit că fără mila lui Dumnezeu nu aș putea mișca un pai. Am momente când vreau să plec ca să pot să fac ceea ce-mi doresc, să nu fiu subjugată de un serviciu care nu are nimic de-a face cu ce am studiat. Mi-e greu, totuși, să accept că pentru cei ca mine, puțini sau mulți, scăparea este în străinătate. Românie, investește în educație! Lasă profesori demni, pregătiți și cu frică de Dumnezeu să se afirme și să se exprime! Românie, nu ne lua ochii cu burse, nu ne îndruma spre invidii și înșelătorie, ci dă-ne ce avem nevoie, oferă-ne posibilități de practică și servicii care să ne pună în valoare. Slavă

lui Dumnezeu că mă ocrotește în fiecare clipă și îmi dă nădejdea să rămân!

Alina-Maria Drăniceanu, 26 ani, filolog, traducător

Astăzi, România nu le mai oferă tinerilor încredere. Tinerii nu mai cred într-o Românie care să le ofere un cadru de dezvoltare și prosperitate. Eu cred că ar trebui să le insufle încă de la vârste fragede să creadă și să creeze o Românie în care se poate face orice lucru bun. România ar trebui să învețe să-și promoveze valorile, nu non-valorile, să nu le mai scoată pe cele din urmă în evidență mai mult decât pe primele.

A.E.C., 20 ani, studentă la Psihologie

România ar trebui să introducă (sau să sprijine) o politică publică pentru a crea o conștiință de generație în mintea fiecărui tânăr... Mentalitatea de generație poate fi atribuită prin introducerea unei grile de valori bazate pe modele generaționale care s-au afirmat de-a lungul timpului. Educația din România, ca sistem, nu pune accent pe edificarea personală decât în rare cazuri și se axează pe transmiterea de informații, iar nu pe transmiterea de valori. Tinerii consideră că se pot pregăti bine, însă sunt nemotivați pentru că au impresia că nu au câmp de manifestare.

Cristian Chesaru, 20 ani, student la Sociologie

Tinerii pleacă din țară pentru că se simt neimportanti, nepromovați și fără sprijin în dezvoltarea lor.

În primul rând, este nevoie să scape de sentimentul de inferioritate pe care mulți îl au față de alte țări.

În al doilea rând, tinerii au nevoie de modele bune și promovate corespunzător, pentru ca în

acestea să se simtă spiritul de apartenență; să se regăsească în oameni și lucruri concrete.

În al treilea rând, tinerii au nevoie să fie ascultați...

Iar cel mai important, tinerii să fie conștienți și învățați că există Dumnezeu și cu ajutorul Lui se poate realiza orice. România are nevoie să creadă în Dumnezeu pentru ca și tinerii să creadă în ea.

Ștefan T., 27 ani, student la Economie și Teologie

Cum vindecăm o societate egocentristă? Cred că prin valorificarea fiecărui om într-o echipă sau comunitate. Guvernul poate promova sporturile de echipă, activitățile comunitare sau orice act public în care nu iese în față un om, ci UN GRUP, în care fiecare membru are un loc și este respectat pentru contribuția sa. Putem pune accent în educație mai mult pe ÎNTREG și mai puțin pe parte. Și dacă nu știu ce vor să primească din partea țării sau cer lucruri nerealiste, cred că putem să preluăm modelul german, care îi pune pe liceeni să lucreze și să se confrunte cu viața încă din adolescență.

Instituțiile statului au datoria de a nu lăsa oamenii să se mulțumească cu starea de fapt. Să ne amintească mereu că putem mai mult și că niciunul dintre noi nu este liber cât timp unul dintre noi este sclav. Tinerii au nevoie de libertatea de a se desăvârși atât în viața duhovnicească, cât și în cea trupească.

Mihai Bodea, 25 ani, student la Psihologie

Schimbarea nu vine de sus, ci de jos. Cu mic cu mare, de la omul de rând, până la cel mai învățat om. Nu cred că o majorare de salariu sau câțiva kilometri de autostradă sunt factori de bază pentru a motiva o posibilă întoarcere. Lipsesc multe, însă nu lucrurile materiale sunt cele care

Foto: Benedict Both

„deranjează cel mai mult”, ci pierderea, lipsa valorilor și moralității, a supremei calități de „a fi om”... pentru că se pare că am uitat ce înseamnă „vechile principii”, fapt vizibil în dezbinarea ce se acumulează în popor.

J-E B., 20 ani, studentă

România ar trebui să arate tinerilor iubire și prețuire, ar trebui să-și facă timp să le asculte părerea, să țină cont de ea și să acționeze în concordanță cu nevoile acestora. Ar trebui să lucrăm la percepția

pe care o au tinerii față de țara lor, să fie învățați să-și iubească țara, tradiția, familia și neamul – pentru acest lucru este nevoie de mame bune și învățători buni. Într-o lume în care se pune din ce în ce mai mult accentul pe latura materială, România trebuie să-și educe tinerii, să-i îndemne să iubească simplitatea și să-i facă să înțeleagă că omul sfințește locul. Da! Omul sfințește locul. Atât timp cât ai voință și credință în Dumnezeu, poți realiza orice, oriunde... Exodul creierelor ar putea fi soluționat prin oferirea unor locuri de muncă stabile și prin salarii cu ajutorul cărora tinerii să reușească să ducă un trai decent. Cunosc mulți tineri care au renunțat la ideea de a părăsi România. Biserica a reușit să le sădească în suflet iubirea de sfânt, autentic și frumos, a reușit să le arate frumusețea divină oglindită în sufletul românesc.

Andreea G., 22 ani, studentă la ASE

România ar trebui să își reamintească de obiceiurile bune pe care le avea, de lucrul bun pe care îl lucra, de credința dreaptă care o întărea...

Eu cred că românii ar trebui să își conștientizeze valorile și să le valorifice. Am citit, am aflat și am cunoscut că românii sunt buni și credincioși, harnici, darnici și voioși.

Eu tind să cred că tânărul iubitor de țară și de neam nu pleacă, așa cum o mamă care își iubește copilul bolnav nu îl părăsește. Tânărul a uitat sau chiar nu a cunoscut nevoia, munca și sacrificiul, scările care duc la bunăstare. Îmi doresc ca țara mea să își redefinească scopul și să își reidentifice crezul. Ar fi necesar ca România să pună accentul pe adevăratele valori și să schimbe direcția în care merge.

Irina Mășlea, 22 ani, studentă la Matematică

Foto: Benedict Both